ВІСТІ КОМБАТАНТА

1

ТОРОНТО – НЬЮ-ЙОРК 1996

PRINTED BY BESKYD-MIKOS GRAPHICS Toronto.Tel: (416) 253-1720

ВІСТІ
КОМБАТАНТА

Рік 1996 Торонто – Нью-Йорк – Ч. 1 (198)

ЗМІСТ

Продовження на стор. 128

1

1996

ВІСТІ КОМБАТАНТА

РЕДАКТОР: Д-р Мирослав Малецький

ВИДАВЦІ: Головна Управа Об'єднання б. Вояків Українців в Америці, Головна Управа Братства кол. вояків 1-ої УД УНА

СПІВУЧАСНІ: Братство Українських Січових Стрільців, Об'єднання кол. вояків УПА, Броди-Лев, Інк. Українська Стрілецька Громада в Канаді

VETERANS' NEWS, bimonthly, published jointly by:
United Ukrainian War Veterans in America, Brotherhood of Former Soldiers of the 1st Ukrainian Division of the UNA.
In association with:
Brotherhood of Ukrainian Sichovi Striltsi, Former Members of the Ukrainian Insurgent Army, Inc.; Brody-Lev, Inc.; Ukrainian War Veterans' Association in Canada.

VETERANS' NEWS
P. O. Box 279, Stn. "D", Toronto, ON
Canada M6P 3J9

Статті, підписані прізвищем чи ініціялами автора, не завжди відповідають поглядам Редакції.
Редакція застерігає собі право скорочувати статті і справляти мову.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ НА 1996 РІК:
В Канаді річна передплата 30.00 дол. В США і інших країнах 30.00 ам. дол.

АДРЕСИ ПРЕДСТАВНИКІВ:

Англія:

AUFC -- H.Q.
49 Linden Gardens
Notting Hill Gate
London, W2 4HG
ENGLAND

Mr. S. Wasylko
4 The Hollows
Silverdale
Nottingham, NG11 7FJ
ENGLAND

Австралія:

Mr. Wasyl Stanko
3 Jean Ave.
Paradise, S.A. 5075
AUSTRALIA

Коментарі

Мирослав Малецький

ДЕЩО ПРО ПРАВИХ І ЛІВИХ В ПОЛІТИЦІ

Щоразу частіше чуються голоси про потребу ревізії та усучаснення політичних словників, якими послуговуються політологія та їй подібні науки. Політичні поняття і їх назви оформлювалися з хвилею появи нового явища в суспільстві, нових поглядів, нового підходу до форм людського співжиття. Зчасом, під впливом обставин життя, що безупинно міняються, особливо при зміні поколінь, в існуючі назви вливався новий зміст. Він звичайно доповняв, міняв та нерідко заперечував оригінальне значення слова. Наприклад, слово "лібералізм" у XIX столітті означало такий державний і суспільний лад, в якому забезпечувалося людині духовна, політична й господарська свободи. В сьогоднішніх часах під слово "лібералізм" підходять в деяких державах Західної гемісфери люди радше лівих, а то й соціялістичних поглядів. Також слово "комунізм" та його різноприкметниковий родич – "соціялізм" втратив частинно первісне значення, бо ними сьогодні на своє окреслення послуговуються скрайні тоталітаристи. Навіть слово "демократія", не зважаючи на її принципові заложення, вживають в нашому XX столітті всі від крайних лівих до крайних правих.

Така суматоха та різна інтерпретація поодиноких понять не сприяє правильній оцінці фактичного стану. Це використовується дуже часто у виборах до державних установ. Можна вважати неписаним правилом у політичному житті народів, що передвиборчі обіцянки кандидатів не додержуються вибраними. Цей факт примітивізує політичне життя, бо демократія часто в такій ситуації перемінюється в демагогію, а демагогія – це каламутна вода, в якій важко знайти зерно правди. Наслідки демагогічної пропаґанди спричинюють невдоволення і масові, часто драматичні демонстрації і протести, що веде часом до "мобократії", якою, звичайно, керують люмпени, а їх зброєю буває брехня та перекручування фактів.

Роки другої світової війни та повоєнні часи створили, можна думати, ще один стереотип. Загально беручи, цей стереотип пояснює, що все зло, що сталося і стається у світі, – це діло правих, яким часто ще дочіпляється слово "екстремісти". Добрі і народолюбні борці за права трудящих – це, очевидно, соціялісти, комуністи і їм споріднені. Таке пропаґується. А як виглядає дійсність?

Поглянувши в минуле п'ятидесятиліття за визначними правими "правопорушниками", надибується зовсім інших людей. Діфенбейкер у Канаді, Айзенгавер і Реґан в США, Марґарета Тачер в Англії, де Ґолль у Франції, Коль у Німеччині – це люди, які не скривали своїх правих

поглядів, а яких історія зарахує до великих будівничих своїх держав, а народ ще довго буде пам'ятати їх як своїх доброчинців.

Розглядаючись за лівими лідерами "трудящих" – пошуки натрапляють на труднощі – не можливо їх знайти. Властиво, ані соціялісти, ані комуністи (для цілей цього коментаря – це поняття ідентичні) ніде не добилися до влади, або там, де осягнули владу, то тільки завдяки цьому, що позбулися багато з баласту своїх теоретичних наук і вимог. Вони показалися утопійними і неспроможними провести їх у практичне життя. Там, де вони прийшли до влади, з сильно "обтесаним" соціялізмом і як по якімось часі прийшлося залишати уряд внаслідок виборів на Заході та політичного й морального банкрутства на Сході, залишили за собою порожні державні каси, великі задовження, розбудовану бюрократію та розлінивлену масу працівників.

Ліберали, в теперішньому розумінні, роками вихвалювали шведський модель соціялізму. Тепер про нього замовкли. Появилося декілька документальних книжок, що вказують, що не все є так добре, як виглядає. Вони бачать Швецію як країну високих податків та агресивних профспілок, що завжди знайдуть якусь причину домагатися від уряду кращих забезпечень. У висліді спинюється ріст господарства, число безробітних стало зростає, а державні довги безупину збільшаються поза границю можливої сплати. Всі інші зреформовані соціялісти в країнах Европи і Америки ніде не запевнили державам і її громадянам добробуту.

Більшовицький соціялізм "на дорозі до комунізму" переходив різні фази. Спершу говорилося про світову соціялістичну революцію, відтак про соціялізм в одній державі, про щасливе і радісне життя совєтських людей, про злиття совєтських народів, про неперевершеність плянованого господарства і т. п. Дійсність, одначе, показалася зовсім відмінною. Більшовицький соціялізм став майже досконало жорстоким тоталітаризмом, який, оперуючи брехнею і терором, записав на своєму рахунку масові вбивства своїх і завойованих ним громадян, зорганізував низку величезних таборів невільників, знищив економіку та поповнив стільки злочинів, що годі їх усіх списати. Зрештою, про "чорні діла Кремля" записано на тоннах паперу й годі їх повторювати.

Якщо б історія могла влаштувати конкурс, яка з держав стала чемпіоном масового й небувалого в історії на таку міру злочину, немає сумніву, що перше місце заняв би бувший Совєтський Союз, а за ним на другому місці умістилася б гітлерівська Німеччина. Масмедії називали їх "наці" або в б. Совєтському Союзі "фашистами", і їх зачисляють до правих екстремістів, а в дійсності вони в собі мали щось лівого, бо самі себе називали націонал-соціялістами. Воєнних провідників Німеччини судили міжнародні трибунали і, як на іронію, в них засідали совєтські судді. Мабуть, справедливість не однакова для усіх, подвійні стандарти ще далі існують. Гори злочинів, море крови, масу нещасть спричинив більшовицький соціялізм, але про це світ мовчить, навіть, як його спадкоємець

– Федеративна Російська Республіка – далі провадить загарбницькі війни, а Чечню розторощує за це, що вона хотіла свободи.

Так, отже, не праві, як суґерує стереотип, я ліві були тими, які в "наплечнику" носили нещастя і вільно його розділяли між народами.

А як в Україні? Ще донедавна на Заході Україну уважали заповідником комуністів і соціялістів для майже всіх постсовєтських новопосталих держав. Досить часу проминуло від Горбачова "гласности" до упадку Совєтської імперії. Був час і нашим доморослим соціялістам та комуністам познайомитися з історією, прийнмі останніх 70 років – від приходу до упадку совєтської влади – та поцікавитися майбутністю своєї держави – України. Кожний може бачити, що совєтська влада залишила по собі лиш злочинну руїну в цілій країні. Це наслідки їх панування довели країну на край банкрутства. Тоді не було демократів і націоналістів, щоб їх за це звинувачувати. Час уже перестати ронити сльози за "старими добрими часами" Брежнєва та тужити за ними.

Деякі українські соціялісти, приймаючи за добру монету висліди виборів у посткомуністичних державах, бундючно заявляють, що тенденції розвоєві йдуть в цьому, тобто лівому напрямі, і тому і нам треба не виходити із рядів маршеруючого до кращого завтра соціялізму. Факти, одначе, заперечують отакі-то міркування. U.S. & World Report з 28 серпня 1995 року пише про висліди виборів в різних країнах у минулих 12 місяцях. Журнал вичисляє, що в тому часі виграли праві партії в Перу, Франції, Арґентині, Онтаріо, Бразилії, Німеччині і США, вдержалися в референдумі в Італії, а в Мексико стали головною опозицією. Подібний список можна скласти, пише журнал, за роки від 1979 і 1980 (Тачер в Англії, Реґан в США). За цей час винятково виграли соціялісти у Франції, Еспанії, Портуґалії, Новій Зеляндії і Австралії, але тоді коли позбулися більшости доктринерських заложень ориґінального соціялізму. Цей зворот вправо, коментує журнал, не є припадковий, як і перед тим (1945-1975) не було припадкового панування соціялізму.

Зворот вправо – це довгий процес. Він почався від 1960 року, коли стався спосіб розподілу майна в цивілізовних країнах менше атрактивним, бо виборці доглянули факт, що від них держава більше забирає, як їм дає. В комп'ютерній добі уряди стали менше ефективні, втратили персональний контакт з населенням, а виразно збільшилася їх авторитарність та влізливість. Тому виборці відвертаються від них. Громадяни хочуть, щоб був порядок, тверді гроші, безпечні вулиці та щоб плекалися чесноти, а засуджувалися злі налоги і корупція.

Згадані вже українські соціялісти, вказуючи на успіх у виборах у деяких посткомуністичних державах, добачують підтвердження своїх "пролетарських" переконань. Очевидно, вони не хочуть або так зачаджені туманом минулого, що не добачують, що ці успіхи короткотривалі, бо короткотривалі причини їх успіху. В неустабілізованій економіці такі демагогічні лозунґи, як тяжка доля "трудящих", небезпека капіталізму, а

до цього незорганізованість з браку досвіду демократичних сил та безкарність для комуністичних партій і їх злочинних елементів пояснюють успішність, але тим самим і короткотривалість вислідів цих виборів.

Спостерігаючи події в Україні протягом чотири і пів року, неупереджений обсерватор побачить, що зайшли зміни на краще та що стабілізація відносин вже не далека. Треба радіти зусиллями і успіхами в державному будівництві українського народу. Іритує, одначе, недотримування закону про мову і, як деякі кажуть, заохочування до рерусифікації та безкарність тих груп і людей, які одверто пропаґують і навіть збирають підписи з метою злуки з Російською Федерацією. В кожній цивілізованій країні таку активність називають зрадою держави, і винним присуджують високі кари. Тяжко розуміти ментальність проросійських і проімперських активістів в Україні. З певністю можна думати, що значна частина їх – це працівники ворожих нам розвідок, частина свідома, що по успішних господарських реформах втратить тепле посадове місце і прийдеться працювати, а решта попросту не спроможна думати інакше. Приходять на думку слова американського філософа Satayana G. (1863-1952), який писав, що народи, які не знають своєї історії, мусять її повторяти, бо не знаючи своєї минувшини, попадають знову під нові удари і насилля над собою.

Торонто, 31 січня 1996

Олена Губіна

Нашій співробітниці з Києва, пані Олені Губіні, коментарі котрої читачі "Вістей Комбатанта" мають приємніть читати, з нагоди присвоєння їй Президентом Укаїни почесного звання, "Заслуженого журналіста України" за особистий внесок у розвиток української журналістики і високу професійну майстерність, гратулюємо і щиро бажаємо дальших успіхів!

Редакція журналу

НОВА КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ: ШЛЯХ ДО ЗГУРТУВАННЯ ЧИ РОЗМЕЖУВАННЯ?

1996 рік розпочався, але вже зараз можна прогнозувати, що однією із найважливіших його подій в Україні буде підготовка і прийняття нової Конституції України. Таке є важливим етапом у житті будь-якої країни, а для нашої – і поготів. Серед усіх держав, які утворилися після розвалу колишнього СРСР нову Конституцію досі не прийняла лише Україна. Конституційний процес розгортається повільно, але саме його завершення повинно було б поставити крапки над "і". Зрештою, час законодавчо закріпити той шлях розвитку, який ми обрали, облаштування держави, яку хочемо побудувати і заявити остоточно, що незалежна Україна не лише є, але і завжди буде.

Попередня Конституція в Україні приймалася ще за радянських часів і нагадувала "місцеву копію" Конституції СРСР. П'ять років тому новостворена Конституційна Комісія, котру очолювали Леонід Кравчук та Іван Плющ, почала розробляти концепцію і проєкт нової Конституції нашої держави. І 1993 року такий проєкт було винесено на всенародне обговорення. Щоправда, потім державні мужі цю справу відклали дещо вбік, адже підійшли дострокові вибори до Верховної Ради України та на посаду Президента. До розробки нової Конституції повернулися мало не через рік. Цього разу Конституційну Комісію очолили Леонід Кучма та

Олександр Мороз. І сама Комісія стала більш різко поділеною за політичними поглядами та позиціями, доходити консенсусу чи навіть компромісу з якихось питань уже набагато важче.

Влітку 1995 року було підписано Конституційний Договір, який фактично забрав на себе більшість конституційних функцій, дія багатьох статей існуючої Конституції була призупинена. Цей Договір ухвалювався терміном на один рік – до прийняття нової Конституції. Сьогодні з того терміну залишилося буквально кілька місяців.

Відкриваючи на початку січня п'яту сесію Верховної Ради, Олександр Мороз заявив журналістам, що сподівається, що нова Конституція якраз і буде прийнята протягом цієї сесії. Поки що над її проєктом працює спеціяльна робоча група Конституційної Комісії, до якої порівну входять представники парляменту і президентських структур. Один із співголів цієї робочої групи – голова парляменської Комісії у правах людини Володимир Буткевич, інший – заступник голови Державної Адміністрації Леонід Підпалов. Робоча група розглядає текст кожної статті, визначає її оптимальний зміст та юридичне навантаження. По завершенні своєї роботи вона передає проєкт самій Конституційній Комісії для подальшого розгляду.

7 лютого Володимир Буткевич заявив журналістам: "Із 163 статей проєкту робоча група вже опрацювала 154 статті. Ми хочемо протягом тижня завершити свою роботу".

Сам Буткевич наголошує, що робоча група готує не остаточний варіянт проєкту, оскільки Конституційна Комісія може внести й свої зміни. Бо навіть члени робочої групи з деяких статей мають доволі відмінну думку.

Одне з таких положень – це те, який саме парлямент потрібен Україні? Чи він має бути однопалатним, чи двопалатним? Переважна більшість народних депутатів віддає перевагу саме однопалатному. Ідею двопалатного підтримує лише група "Державність" та й те не вся. Олександр Мороз категорично проти двопалатности, що унітарній державі, яка перебуває на перехідному етапі розвитку, він тільки зашкодить. Володимир Буткевич вважає, що двопалатний парлямент повинен виконувати цілий ряд функцій. А саме – допомагати стабілізації у суспільстві, сприяти покращенню роботи самого парляменту. Однак подібні функції в проєкт нової Конституції України ще не закладені.

Однак поки що в проєкт нової Конституції закладена саме ідея двопалатного парляменту. Пропонується, щоб він мав назву "Національні Збори" і складався з Палати депутатів та Сенату. На користь такого підходу висловився і секретар Ради національної безпеки, радник Президента Леоніда Кучми Володимир Горбулін. "Для мене особисто головне – це двопалатний парлямент, – сказав він, – це найбільш стійка система, яка дозволяє президенту мати вплив на парлямент, принаймі, на одну з його палат, і навпаки".

Ідея двопалатного парляменту дає підставу українським політикам проводити певну паралель між майбутньою українською Конституцією і існуючою російською. Загалом виникає думка, що українська дублює російську і це може бути використане у майбутньому задля того, щоб легше було "стикувати" Україну й Росію.

"Український президент відповідно до проєкту Конституції і справді може отримати необмежену владу, – погоджується Володимир Горбулін. – Таку саму, як президент Єльцин в Росії. Але я не думаю, що це може бути у близькому чи далекому майбутньому тим містком, щоб об'єднати Росію з Україною знов у "сім'ю єдину та неділиму".

Не менше питань обертається і навколо того, які функції має виконувати сам український президент. Сьогодні він визначається як глава держави та глава виконавчої влади. З приводу цього виникало чимало нарікань та непорозумінь ще за часів президенства Леоніда Кравчука. А саме: очолюючи виконавчу владу, чи не повинен президент при цьому одночасно сам очолювати й уряд? Навіщо тоді потрібна посада прем'єр-міністра?

У проєкті нової Конституції визначено, що президент є лише головою держави. Але, визначає Леонід Підпалов, у це поняття вкладається більш широкий зміст. Тобто, фактично залишатиметься у тій же ситуації, як і нині. Щоправда, у роботу уряду сам президент Кучма сьогодні втручається мало, маючи Прем'єр-міністра Євгена Марчука. Однак це не означає, що він залишається осторонь економічних перетворень. 6 лютого в українському парляменті було зачитане звернення Президента, у якому він констатував, що "законодавче забезпечення економічних реформ залишається вкрай незадовільним". У січні до Верховної Ради було передано 62 законопроєкти, які забезпечують реалізацію програм діяльности уряду. Але поки що із них було принято лише три. За відсутності необхідних законів Президент видає укази, заповнюючи таким чином порожнину правового поля. Депутатів така діяльність дратує і саме тому заперечують проти двоїстої ситуації: якби главою виконавчої влади був прем'єр-міністр, він навряд чи володів би повноваженнями законотворчої діяльности.

Самі члени робочої групи не можуть також однозначно визначити, який саме тип державного упорядкування закладено в проєкт Конституції: чи Україна має бути президентською республікою, чи парляментською, чи загалом віддати перевагу якомусь змішаному варіянту. На думку Леоніда Підпалова, в чистому вигляді якоїсь моделі не існує в світовій практиці. Він вважає, що той варіянт, який закладено в проєкт Конституції, більше тяжіє до президентсько-парляментської республіки. А Володимир Буткевич думає, що різні погляди з цього приводу можна мати, звертаючись до різних статей Конституції. Із тих, в яких йдеться про імпічмент президента, Україна більше нагадує парля-ментську республіку. А з інших статей – президентську.

Але поки що це – робочі моменти. Можна лише прогнозувати, які з них у недалекому майбутньому будуть підтримані народними депутатами, а які – відкинуті. Однак загалом конструктивні сили підтримають просування конституційного процесу і навіть можна почути нарікання, що невеликі терміни змушують працювати у надто швидкому темпі, при якому не все можна достеменно відшліфувати.

Однак на тлі цієї роботи в українському парляменті починають відбуватися дивовижні події. У той момент, коли проєкт нової Конституції вже практично готовий. Комісія з питань державного будівництва, діяльности Рад і місцевого самоврядування, до якої входять переважно члени комуністичної фракції, виносить на розгляд сесії питання про проєкт концепції нової Конституції. Доповідати доручають доволі одіозній особі – комуністові Володимиру Моісеєнку. Його позиція насамперед зводиться до того, щоб нині знов повернутися до розгляду концепції Конституції від 1993 року.

Однак інша комісія – з питань правової політики та судово-правової реформи дає висновки, що ця концепція фактично вже реалізована в існуючій Конституції, до якої внесено багато поправок та доповнень, та у Конституційному Договорі. Комуністи ж пропонують внесення своїх змін, котрі навряд чи сьогодні є прийнятними.

Насамперед Володимир Моісеєнко запропонував відмовитися від інституту президенства в Україні. І мотивував це тим, що посада Президента запроваджується ніби-то тимчасово, до прийняття нової Конституції. Вся ж повнота влади в державі, на його думку повинна належати Верховній Раді.

Він вже пропонує залишити саме назву "Верховна Рада", відмовившись від поняття "парлямент". Мовляв, останнє не має в Україні історичних коренів. Верховна Рада формує Кабінет міністрів і очолює вертикаль представництва влади на місцях.

Комуністи пропонують змінити ролю банків в державі і повернутися до інституту державного банку. Комерційні банки, зрозуміло, мають бути націоналізовані. А головною "соціяльною цінністю" хочуть визнавати не людину взагалі, а "людину праці", яка відрізняється від "злодіїв, бандитів, повій, експлуататорів та буржуїв".

Микола Жулинський потому сказав, що слухати Моісеєнка соромно було навіть самому Олександру Морозу. Ряд фракцій опісля провели прес-конференції, висловлюючись з приводу "бенефісу" комуністів. Наприклад, група "Центр" недвозначно висловила своє обурення. Перший заступник міністра закордонних справ, народний депутат Антон Бутейко назвав лівих "політичними динозаврами".

Однак чи міг такий виступ серйозно вплинути на хід конституційного процесу? За словами Володимира Буткевича, такої небезпеки не було. "На роботу нашої групи ніякі заяви не вплинуть, – сказав він, – якби

навіть було прийнято нову концепцію, для робочої групи вона юридично зовсім не обов'язкова".

Але певні небезпеки все-таки існували. Насамперед вони в тому, що політичне збурення навколо нової Конституції виникало ще до того, як її проєкт було внесено до Верховної Ради. За таких умов важко було б передбачати не лише її прийняття, але й спокійне обговорення. Щоправда, у цьому випадку треба віддати належне Олександру Морозу: він певним чином "випустив пару". Комуністи слово отримали, доповідь виголосили, але ніяких рішень з цього приводу не ухвалювалося, Мороз лише констатував, що під час роботи над Конституцією треба враховувати різні пропозиції.

Небезпечною була і пропозиція Володимира Моісеєнка відмовитися від практики "конституційних законів". Такі закони, які прирівнюються до ваги Конституції, приймаються в парляменті конституційною більшістю депу-татів, тобто, не менше, ніж двома третинами. Моісеєнко запропонував приймати всі закони простою більшістю. І це означає, що саме так треба приймати й саму Конституцію. А просту більшість в парляменті все-таки визначають ліві фракції.

Іван Плющ дії комуністів оцінив недвозначно. Він сказав, що переконаний, що ліві сили отримали вказівку затягувати розгляд і прийняття нової Конституції до президентських виборів у Росії. Бо мають сподівання, що перемегу здобудуть тамтешні ліві.

Результати темтешніх виборів можна поки що лише оцінювати в прогнозі. Так само, як і сам шлях прийняття нової Конституції в Україні. Володимир Буткевич переконаний, що нині з'явився шанс прийняти нову Конституцію у самому парляменті. Він так вважає, виходячи із самого її проєкту. А Іван Плющ подібну можливість відкидає, мовляв, необхідна кількість депутатів навряд чи зможе між собою домовитися. І тому думає, що покладатися треба або на загальноукраїнський референдум, або на Конституційну Асамблею.

Кажуть, така поліфонія поглядів цілком притаманна українцям. Оптимістичну думку все-таки висловлює Антон Бутейко. Він каже, що сьогодні в українському суспільстві є так багато бажань прийняти нову Конституцію, що воно неодмінно знайде шлях для реалізації цих бажань.

м. Київ, 8 лютого 1996р.

ЄВГЕН ПРИМАКОВ: СРСР НЕ БУДЕ. БУДЕ ІНТЕҐРАЦІЯ

На своїй першій прес-конференції новий міністер закордонних справ Росії Євген Примаков відзначив: "Не ведеться й не може вестись мова про відродження Радянського Союзу в тому вигляді, в якому він існував. Суверенітет не оборотний, але це не заперечує нагальність реінтеґраційних процесів передусім в економічній сфері". Оцінюючи нинішній стан рісійсько-українських відносин, він заявив, що не вважає його кризовим.

Роман Панькевич

ЗА ЩО ПЛЕСКАЄТЕ, ПАНОВЕ?

Відкритий лист українському громадянству США та Канади

Радіо "Свобода" та "Голос Америки" передали репортаж про зустріч Президента України з українською громадськістю з нагоди перебування Леоніда Кучми в Нью-Йорку на ювілейній сесії ООН. Кореспонденти повідомили, що перед бенкетом відбулася зустріч керівних діячів діяспори з Президентом за закритими дверима, але зміст розмови не було повідомлено. Подані по радіо уривки з промови Президента підчас бенкету засвідчують, що після традиційних вже компліментів на адресу діяспори він зупинився в основному на економічних питаннях і порадив західній діяспорі звернути більшу увагу та допомагати українській діяспорі у країнах СНД. Правда, Л. Кучма, на відміну від голови ВР О. Мороза, не сказав діяспорі прямо: "Якщо вам не подобається ситуація в Україні, то не втручайтесь у наші справи", але з його поведінки це і так зрозуміло. Учасники бенкету з захопленням відзивалися про цю подію, нагороджуючи Президента усіма можливими компліментами.

У зв'язку з евфорією, яку демонстрували учасники бенкету, постає питання: а чи знають вони правду про реальну ситуацію в Україні, про те, що державність України у смертельній небезпеці? Для ознайомлення з ситуацією в Україні досить прочитати "Маніфест української інтеліґенції", (Див. ст. 45) Маніфест, це крик душі патріотів України, які вбачають загрозу українській державності, аналогічну тій, яка була в 30-ті роки, в час більшовицького терору. В "Маніфесті" вказується на те, що:

- на 5 році незалежности відбуваються події, що загрожують як матеріяльним основам існування Української Держави, так і її мови, культури, духовности;
- має місце руйнування економіки, нерівноправні угоди з Росією; існує реальна загроза "білорусизації" України;
- значна частина керівництва виступає проводирями політики Росії;
- здійснюється стратегічний курс "Україна без українців";
- плюндрується українська культура, здійснюється "деукраїнізація" України;
- занепадає українська преса, книгодрукування, витісняється українська мова та культура з радіо та телебачення;
- занепадає наука, розвалюється Національна академія наук;
- занепадає мова, високі урядовці, недавно призначені Президентом, демонстативно нехтують українською мовою, на всіх рівнях не

виконується навіть недосконалий Закон про мову, прийнятий ще в час існування УРСР;
- українських патріотів витісняють з армії, державних установ, освіти та культури;
- влада потурає антидержавним організаціям, на заяву групи "Союз" у ВР України ніхто з влади не відреаґував;
- переслідуються патріотичні організації;
- розповсюджується фальшивка, що "українська ідея" не спрацювала – український народ заганяють у глухий кут національного небуття

Усі ті та інші питання, не раз ставилися перед Президентом та владою, але у відповідь глухе, зневажливе мовчання.

Цей Маніфест оприлюднили відомі діячі культури, які закликали створювати по всій Україні "Комітети захисту української культури". І це на 5 році незалежности! Тож якими "державотворчими" процесами в Україні були так захоплені учасники бенкету з Президентом?

А чи звернули Ви, шановні співвідчизники, увагу Президента на те, який ганебний резонанс викликоло у всьому світі побоїще 18 липня у Києві, вчинене за наказом влади. Чи не спитали, хто і де виховує тих звірів у людській подобі, які били священиків, старців та жінок з вигуками "бєй хохлов", топтали ногами закривавлені національні прапори. Президент обіцяв "розібратися" та покарати винних, але результату ми так і не діждалися.

А чи не варто було б запитати Президента, яким чином на заході появляються українські мільйонери, які, наживившись в Україні, їдуть на захід "пожинати" плоди своєї "діяльности". Адже відомо, що неймовірне пограбування держави, яке має місце, можливе лише за сприянням та при активній участи влади, де найвищою посадовою особою є Президент. Влада України кляньчить по всьому світу подачки на десятки мільйонів долярів, а допомагає грабувати державу на сотні, мільярди, долярів. Чи не тому широко розреклямована програма боротьби з організованою злочинністю досі не дала ніякого результату. Не притягнений до відповідальности ні один високопоставлений грабіжник. А заміна Президентом генерального прокурора під тиском лівих сил у Верховній Раді приведе до закриття тих нечисельних справ високопоставленої знаті, які були вже оприлюднені. То кого ж захищає Президент – народ чи своїх номенклятурних колеґ?

Серед присутніх на бенкеті безумовно були учасники національно-визвольних змагань, які заслужено користуються повагою та авторитетом української діяспори у США та Канаді. То чи запитали вони Президента, чому досі не визнана офіційною владою і самим Президентом героїчна національно-визвольна боротьба українського народу, яка створила підвалини для будівництва держави, в якій він займає найвищу посаду. Чому він досі не зайняв чіткої позиції в цьому питанні? Адже усім зрозуміло, що визнання національно-визвольної боротьби безумовно спричинилося б до консолідації українського суспільства, створило б кращий клімат для державотворення.

А чи нагадали Президенту, як Вашими стараннями його перша візита в Канаду та США пройшла на найвищому рівні. Ми знаємо, що Президент був зворушений оказаним йому прийомом та пообіцяв діяспорі, що буде піклуватися та захищати українську мову та культуру. Але нам в Україні не відомий ні один його вчинок спрямований на захист мови та культури. Навпаки, при його потуранні відбуваються усі ці неґативні явища та процеси, які вказані в листі. То чи не варто було б запитати Президента, коли він нарешті виконає свої обіцянки?

Цей лист написаний "наспіх" по свіжій інформації радіо, в робочий день. Але можна було трохи почекати і написати його у вихідні дні. Влада подарувала нам 4 вихідні дні – від 4 по 8 листопада, щоб українці могли гідно відзначити чергову річницю "великого жовтня". Це не в Росії – "колнсці" жовтня, ні в якій іншій державі колишнього соціялістичного табору, а лише в Україні святкують річницю жовтневої революції, яка спричинилася до ліквідації Української Народної Республіки, голодомору 1932-1933 років, геноциду українського народу 1917-1990 років, який знищив десятки мільйонів українців – генофонд нації, їх мову, культуру, усе, що складає основу буття народу. Такого не зазнав ні один народ в новітній історії людства. Ось яке свято будемо святкувати 4 дні в Україні. І не треба звалювати вину на Верховну Раду, яка не відмінила цього свята. Президент та його уряд мають достатньо повноважень та можливостей для ліквідації цього ганебного свята, але вони самі "родом с октября".

Дорогі співвідчизники!

Ми в Україні знаємо Вашу жертовність та патріотичну поставу. Знаємо також, як хочеться Вам вірити, що Українська Держава, на яку Ви чекали майже 50 років, відновлена та розвивається. Ми підтримуємо Ваші оплески Президенту України Леоніду Кучмі за те, що він гідно репрезентує Україну у світі, утверджує ідею про те, що самостійна Українська Держава має право на існування і буде важливим фактором геополітики не тільки в Европі, але і в усьому світі. Але Ви не повинні своїми оплесками схвалювати внутрішню ситуацію в Україні. Мусите глянути сумній правді у вічі та ствердити, що все, що діється сьогодні в Україні і згадане в цьому листі, не йде на користь ні українському народові, ні Українській Державі. Мусимо спільно продовжити нашу боротьбу, спільно домагатися від Президента і влади різкої зміни курсу на побудову Української Держави для українського иароду.

З повагою

Роман Панькевич Львів, 27. 10. 1995 р.

П.С. Опубліковані у газеті "Шлях Перемоги" в числі 42 "Меморандум до Президента України" підписаний УККА та У-АКР та в числі 43 стаття "Все та ж небезпека" з "Національної Трибуни" засвідчують, що громадськість США та Канади знає наші проблеми і наші думки про внутрішню ситуацію в Україні збігаються.

Василь Федорович

УКРАЇНА МІЖ СХОДОМ І ЗАХОДОМ

Україна – це найдальше на схід висунена европейська держава. Правда, тут є ще Росія, але вона є радше евро-азійською державою, бо більшість її території знаходиться на азійському континенті, територія України в цілості лежить в Европі.

З уваги на своє географічне положення Україна впродовж віків і ще й досі є немов на роздоріжжі між Европою й Азією. Сьогодні в Україні є дві протилежні течії, зглядно два табори, які спорять між собою, куди Україні йти: на схід чи на Захід. Тому що Україна була довго в орбіті східних впливів (Візантія, Росія), виникло серед української політичної еліти, а також серед частини населення, тяготіння до Сходу, конкретно до "братньої" Росії, а одночасно зродилося недовір'я до Заходу і втеча від нього. Винятком є західно-українські землі, головно Галичина, що були більше зв'язані з Европою, її історією, культурою. Галичина завжди проявляла прозахідні тенденції і сьогодні є пропаґатором европейської орієнтації.

Все-таки Україна на роздоріжжі. З одного боку Москва простягає свої заграбницькі руки й хоче ними "обняти" Україну, щоб вже ніколи не випустити її зі своїх обіймів. З другого боку – байдужий Захід, який ще досі задивлений у "велич" Росії, не хоче її образити й тому ставиться до України з деяким ваганням, не маючи певности, чи вона справді збереже свою незалежність, чи це тільки щось тимчасове. Між тими краяностями Україна шукає розв'язки.

Як справді виглядає та проблема? Не будемо тут входити в давнішу історію України та її намагання наблизитися до Заходу (нпр., Мазепинська еміґрація та її діяльність в Европі, головно в Швеції і Франції; недосліджені ще належно заходи Василя Капніста на німецькому королівському дворі). Ті старання не увінчалися успіхом, бо Україна тоді не існувала як міжнародно-правна одиниця; після Полтави її включено до російської імперії як звичайну губернію. В половині 19 ст. свідоміші одиниці, згуртованаі при університетах Києва і Харкова, пробували вести національно-культурну роботу. Але царський уряд, що вважав усіх українців малоросами, заборонив якунебудь культурну українську діяльність. В новіших часах, вже за большевицького режиму, пролунав у 1930-их роках клич Хвильового: "Геть від Москви!" І орієнтація на Европу. Доля Хвильового була трагічна і Москва почала безцеремонний політичний і культурний наступ на Україну та відсепаратувала її "залізною завісою" від Европи.

Для оцінки питання, куди Україні йти, актуальною і вирішальною є політика українського уряду в найновішій добі, то є від проголошення суверенітету в липні 1990 р., аж по нинішній день. Дарма, що Україну визнав цілий ряд держав і багато з них мають в Києві свої дипломатичні представництва, не всі вони нав'язали з нею тісніші дипломатичні чи хоч би торговельні взаємини. Америка, щойно за презедентури Клінтона змінила (бодай формально!) своє ставлення до України, не боячись попасти в неласку до

Москви. Натомість Канада відразу визнала Україну і консеквентно ставиться до неї прихильно та зі зрозумінням. (Без сумніву тут вплив української діаспори). З европейських країн Польща перша визнала Україну, але якось не спішилася входити з нею в ближчі стосунки, мабуть, зі страху перед Москвою. Німеччина поставилася до України позитивно й почала з нею економічну співпрацю. Велика Британія, не зважаючи на виміну дипломатичних представництв, донедавна ставилася до України холодно і байдуже. Щойно в 1995 р., після візити през. Кучми, її відношення до України змінилося на краще і є надія, що взаємини між обома державами будуть розвиватися позитивно і корисно.

Тут варто зробити маленьку деґресію від Заходу до Сходу. Безпосередньо після референдуму у грудні 1991 р. Росія визнала офіційно незалежність України. Але те визнання було сумнівної вартости, бо вже кілька днів пізніше през. Єльцин виступив з територіяльними претенсіями до України й вимагав ревізії кордонів між обома державами. Йому йшло головно про Крим, який, на його думку, мав би належати Росії. Ті московські "апетити" в різних формах тривають донині і ледве чи можна буде їх дипломатично полагоднти в недалекому майбутньому. Тому обережно з Москвою!

Лишається, отже, Захід. З двох лих треба вибрати менше. Сьогодні становище України в очах західного світу без порівняння краще, ніж було, нпр., в 1918 р., коли західні альянти поставилися неприхильно, а навіть вороже до Української Народної Республіки, відмовили їй всякої допомоги, не хотіли продати їй, очевидно за гроші, медикаменти так потрібних для поборювання епідемії тифу, що десяткував українську армію. Захід тоді волів Москву, дарма що там після повалення царату засіли большевики.

Нині Захід в загальному починає трактувати Україну серйозно як окрему державу, хоч зі свого боку для повної інтеґрації України ставить до неї окремі вимоги, нпр., повна демократизація, пошанування прав національних меншин, ліквідація ядерної зброї, зглядно передача всіх ракет Росії для знищення, переведення економічних реформ, згідно з західно-европейськими стандартами. Всі ті вимоги, за винятком економічної реформи, що є в процесі реалізації, Україна сповнила або постепенно здійснює.

На цей факт звернули увагу західні політики і преса. В американських журналах і в щоденній пресі щоразу більше відомостей про Україну та її намагання інтеґруватися в Західну Европу. Всі підкреслюють, що почавши від 1900 р. Аж до половини 1994 р. Київ за през. Кравчука провадив послідовно прозахідну політику, старався придбати для України західно-европейську ідентичність як передумову її інтеґрації в европейські інституції. Та політика базувалася на поглядах західно-українського населення головно Галичини, де національна свідомість була сильно розвинена.

Галичина, як відомо, від 1772 р. по 1918 р. входила в склад Австро-Угорщини. В тому часі галицько-українські інтелектуали скористали з відносної свободи, дозволеної Габсбурґами, і поклали підвалини під розбудову економічного, культурного і політичного життя, піднесли рівень національної свідомости та підготовили народ до побудови власної держави. Що більше,

Габсбурґи дозволили на діяльність греко-католицької церкви, яка теж в великій мірі причинилася до розвитку національної свідомости населення.

В міжвоєнному періоді (1920-1939) під впливом ще так недавних визвольних змагань і короткого існування української держави, національна свідомість в Галичині ще більше зросла, нестримне змагання за самостійність охопило всі верстви народу, студентська молодь вніжджала – як тільки на це дозволяли матеріяльні засоби – на студії до закордонних університетів. Там вони знайомилися з найновішими досягненнями західно-европейської науки, засвоювали собі нові політичні течії, щоб у слушний час їх використати для добра українського народу.

Тимчасом у східних областях русифікація і наплив російських робітників у зв'язку з індустріялізацією Донбасу довели до того, що масово пропаґувалося об'єднання України з Росією. В центральних областях було щоправда менше росіян, ніж на сході, але вони сконцентровані головно в містах, де ще і нині займають важливі пости і поширюють тут російську мову та культуру, а одночасно витіснюють все українське так, що навіть місцеві "малороси" переходять на російську мову і ставляться з погордою до всього українського як чогось провінційного сільсько-колгоспного.

Ці теріторіяльні відмінності й різниці в поглядах виявилися яскраво в часі президентських виборів у липні 1994 р., коли західні і центральні області віддали свої голоси на Кравчука, який обстоював незалежність України й пов'язання її з Европою, а східні – попирали Кучму, який проголошував тіснішу співпрацю з Росією.

Українська еліта, що формувала зовнішню політику від часу проголошення суверенітету, вважала Україну европейською державою. Вже в липні 1990 р. А. Зленко, тодішній міністр закордонних справ, в інтерв'ю для московського англомовного журналу International Affairs вказав між іншим на те, що Україна ще як Київська Русь мала династичні і культурні зв'язки з Европою. Рік пізніше (липень 1991 р.) Зленко доводив, що Україна є географічним центром Европи й тому зовсім природно бажає включитися в европейські структури. В 1992 р. перший заступник голови Верховної Ради Василь Дурдинець на Міжнародному конґресі про майбутнє Европи заявив, що Україна є европейською державою і то одною з найбільших на европейському континенті так щодо території, як і кількости населення; вона має історичні інтереси в Европі, а близькі економічні й культурні зв'язки єднають її з багатьма европейськими країнами.

В своїх намаганнях інтеґруватися з Заходом українські лідери не обмежувалися тільки до заяв і декляpацій, вони приступили до дії в тому напрямі. Після проголошення незалежности в серпні 1991 р. Український уряд старався увійти в Европу через т. зв. Вишеградський трикутник, що його створили Польща, Чехо-Словаччина і Мадярщина. В 1992 р. Голова Руху І. Драч, депутат Верховної Ради Д. Павличко та представники Міністерств оборони й закордонних справ старалися дістати від Польщі попертя для України в її заходах про прийняття до Вишеградської групи. Та місія була безуспішна. Вишеградська трійка не прийняла України, вважаючи, що

допущення до Вишеграду кол. Радянської республіки, яка ще не провела серйозних економічних реформ, може бути для них перешкодою до вступу до Европейської спільноти чи НАТО.

Крім того, вони не хотіли образити Росії, яка дивилася кривим оком на українські старання, вважаючи, що Україна та інші кол. радянські республіки належать до сфери російських впливів. Внаслідок тих ускладнень Україна залишила намір приступати до Вишеградського трикутника тим більше, що її економічні реформи відставали від західньо-европейського рівня й вона не мала шансів стати членом Центрально-Европейської Асоціяції Вільної Торгівлі. Зрештою, самі члени Вишеградського трикутника залишили його і пішли власними дорогами до інтеґрації з европейськими інституціями.

В лютому 1993 р. В Дебречині, на Мадярщині, міністи закордонних справ України, Польщі і Мадярщини підписали угоду про утворення Східньо-Карпатського Еврореґіону, до якого мали входити з України Закарпатська область, з Польщі два сусідні воєвідства, а з Мадярщини кілька найближчих округ. Той реґіон передбачував "відкриті" кордони і співпрацю між договірними державами. Тоді Зленко заявив, що з утворенням Еврореґіону Україна фактично і правно вступила в процес европейської інтеґрації.

Незалежно від того, Україна пробувала безпосередньо інтеґруватися з Европою і її структурами – НАТО і Европейською спільнотою. В лютому 1994 р. Зленко підписав договір про Партнерство заради миру, отже, важливий документ, що підтверджував намір України брати участь в европейській програмі. Варто зазначити, що Україна була першою з держав СНД, яка підписала цей акт.

В березні 1994 р. Зленко підписав угоду про кооперацію України з Европейською спільнотою. Тут Україна перша з держав СНД підписала таку угоду. Цей договір нормує торгівлю України з Европейською спільнотою, передбачує періодичні діялоги й наради в політичних і культурних справах. Зленко переконаний, що підписання такого договору є засобом до постепенного інтеґрування української економіки з европейською, отже, це "повернення України до Европи".

Проте процес прийняття України як повноправного члена Европейської спільноти ще довгий, бо – ніде правди діти – для Европейської спільноти Україна не є політично така важлива, як інші сусідні з нею середньо-европейські держави.

Вертаючись до Сходу, тобто до українсько-російських взаємин, треба зазначити, що головним фактором, який керує тими взаєминами (в кожному разі від грудня 1991 року до приходу до влади през. Кучми в липні 1994 р.) є українська політична верхівка, свідома того, що російський уряд і загальна публічна опінія без уваги на політичну орієнтацію не може уявити собі існування незалежної України окремо від Росії. Для них незалежність України – це тимсачове явище. Вони далі вважають українців "малоросами", які разом із білорусами творять одну великоросійську націю.

Початки Росії вони виводять від Київської Русі, і для них утрата Києва є однозначна з утратою частини їхньої культури та історичної ідентичности.

Тут теж джерело російсько-українських конфліктів (Чорноморська фльота, ядерна зброя, ревізія кордонів, подвійне громадянство тощо).

Для українських політиків Росія є символом імперської ментальности й вони вважають, що пов'язання України з Росією перешкодить встановленню европейської ідентичности України. Тому Україна відразу поставилася холодно до договору про новий "союз", що до речі мав би бути спадкоємцем кол. СРСР. Вона тільки погодилася стати асоційованим членом економічного договору, застерегаючи собі право вільно приступати до інших міжнародних організацій, як, нпр., Европейська спільнота чи Рада Европи.

Процес інтеґрації України в европейські інституції продовжується далі за през. Кучми (після липня 1994 р.). Правда, своєю інавґураційною промовою він до деякої міри розчарував українських патріотів. Він тоді недвозначно заявив:

– Україна історично є частиною евро-азійського культурного і економічного простору.

– Важливі національні й економічні інтереси України є сконцентровані на території кол. СРСР.

– Росія є великим сусідом України і 1000-літня історія зв'язує обі країни.

– Потрібні тісніші взаємини з Росією і державами СНД.

При кінці своєї промови Кучма обіцяв зробити російську мову офіційною мовою України, при чому українська мова лишиться державною (досить неясні поняття: офіційна і державна мови).

Проте одночасно Кучма підкреслив принцип незалежности України і її окремої ідентичности. В зв'язку з тим він відмовився підписати хартію СНД ані не змінив рішення свого попередника Кравчука стриматися від повного членства в СНД. Кучма і його уряд відкидають втручання Росії у внутрішні справи України і виступають в обороні цілісности української території.

Весною 1995 р. Кучма виступив публічно проти кримських сепаратистів (російських єдинонеділимців), які домагалися приєднання Криму до Росії. Цікаво, що ані російська дума ані міністерство закордонних справ не зареаґували на виступ Кучми; видно, що Єльцин покищо мусив примириться з фактом, що Крим – це внутрішня справа України.

Тут треба ще згадати, що при формулюванні договору про російсько-українську співпрацю і приязнь в лютому 1995 р. українська делеґація спротивилася російському намаганню включити до договору клявзулю про подвійне громадянство для росіян, що живуть на Україні.

На останній зустрічі керівників держав СНД в Москві в січні 1996 р. дискутувалося пропозицію Росії про ухвалення окремого прапору та емблеми для СНД. Україна спротивилася тій пропозиції з тої причини, що СНД не є суб'єктом міжнародного права, а Росія намагається перемінити її в наддержавну структуру конфедеративного чи федеративного характеру.

Прийняття постанови про окремий прапор було б рівнозначне з фактичним визнанням СНД міжнародною організацією, а це суперечить українському законо-давству, бо в розумінні України СНД є міждержавним механізмом для консультацій і переговорів між державами – членами СНД.

Єльцин закликав українську делеґацію погодитися з його пропозицією і запевняв, що Росія не задумує нічого поганого супроти України, й тому вона повинна якнайшвидше інтеґруватися так, як це зробили Росія, Білорусь і Казахстан. Україна відмовилася від того заклику, хоч Єльцин твердив, що інтеґрація Росії і України була б для обох держав щасливою розв'язкою багатьох їх проблем.

Крім того – на думку Єльцина – Україна повинна приєднатися до митного союзу і погодитися на "прозорі кордони". Україна відкинула й ту пропозицію і вимагала демаркації кордонів.

Така політика України вказує на те, що вона не хоче надто тісно зв'язуватися з СНД, щоб не попасти під команду "старшого брата", а крім того тісна співпраця зі Сходом могла б бути перешкодою в її змаганнях інтеґруватися з західньою Европою.

Щоб заманіфестувати перед світлом прозахідні тенденції, през. Кучма в 1995 р. офіційно відвідав цілий ряд держав: шість держав "Великої Сімки", Арґентину, Бразилію і Чілє – в Латинській Америці, Китай і Японію – в Азії. Всі візити були успішні і започаткували активізацію відносин України з Латинською Амернкою й азіятським та тихоокеянським реґіонами.

В результаті тієї дипломатичної діяльности Україну знають не тільки в Европі, але теж у цілому світі, а знають її переважно з позитивного боку.

В 1995 р. Україну запрошено до участи в середземноморській конференції, що відбувалася в Барсельоні, Еспанія, з ініціятиви і під егідою Европейської спільноти, яка потрактувала Україну як справді европейську державу.

В тому самому році Україна стала повноправним членом Ради Европи і вже в січні 1996 р. Українська делеґація брала участь в її засіданні в Штрасбурзі. (Росію прийнято до Ради Европи в січні 1996 р., при чому її забов'язано впродовж одного року ратифікувати конвенцію про людські права, захищати права національних меншин та скасувати практику тортур в'язнів.)

Щоб повніше підкреслити свою европейську ідентичність, Україна разом з іншими державами бере участь у різних політичних, економічних і мілітарних консультаціях, через своїх дипломатичних представників виступає активно на форумі Об'єднаних Націй, має свої миротворчі відділи в кол. Юґославії, крім того, українська армія відбуває спільні вправи з військами ЗСА та деяких европейських держав, наладнує з ними співпрацю та обмінюється найновішими технічними досягненнями в мілітарній ділянці.

Коротко – участь України в европейських і світових справах видна і вона, не пориваючи економічних чи культурних зв'язків з державами СНД, поволі, але послідовно входить в коло західньо-европейських народів. В тому відношенні вибір України ясний – вона вертається до Европи.

Торонто, 31 січня 1996

Олег Гринів

ВІДВЕРТИЙ ЧЕРВОНИЙ РЕВАНШ У РОСІЇ

На останніх парляментських виборах у Росії найбільшого успіху домоглись комуністи. Їх висуванець очолив Державну Думу. Зрозуміло, що вплив цієї партії на політику нашого північно-східного сусіда посилиться.

Західні держави йдуть до кремлівського керівництва з простягненою рукою, намагаючись приласкавити того, кого в цілому світі називають "білим ведмедем". Вони не бачать, що в російському суспільстві комуністичні сили прагнуть реваншу за поразку під час ґекачепівського перевороту в серпні 1991 року. Якщо б ці прагнення обмежувались внутрішньодержавними рамками, то й тоді причин для тривоги було би достатньо, адже йдеться про велику азіоевропейську державу як за територією, так і за населенням. Та комуністи сусідньої держави цим не обмежуються, ставлячи перед собою цілком визначену мету: відновити імперію в межах колишнього Соовєтського Союзу.

Звернення до книжки мовковського комуністичного лідера Ґенадія Зюґанова "За горизонтом", яка вийшла торік у місті Орлі, допомагає уявити майбутню зовнішню політику Росії. Не будемо акцентувати на розходженнях між головними політичними силами в Росії, хоч їх справді не треба заперечувати. Однак такі розходження стосуються, в основному, внутрішньої політики. Назовні вони виступають спільно. Словоблудство з назвами партій в Росії може заводити в оману лише тих діячів, які не знають справжньої істоії цієї країни. Невипадкого поет Ф. Тютчев у минулому столітті сказав, що "розумом Росії не зрозуміти". Справді так, бо приміром так звані ліберали з партії Жириновського ні в теорії, ні на практиці з лібералізмом не мають нічого спільного. Те ж можемо сказати й про комуністів: для них комуністична доктрина – це лише фасада, за якою приховується чисто прагматична політика. В її основі лежить ідея Великої Росії, що ототожнюється з соціялістичною ідеєю. "Можемо сміливо стверджувати, – пише Зюґанов, – що за своєю суттю "московська ідея", така таемнича й незбагненна для Заходу, є ідея глибоко соціялістична. Сьогодні історія знову залишає для народів нашої Батьківщини той самий вибір, що і в 1917, і в 1941 році: або Велика Держава і соціялізм, або дальший розпад, остаточне перетворення в колонію" (ст. 175). Треба зазначити, що комуністичний лідер тут непослідовний, бо ж наслідком розпаду може бути не перетворення в колонію, а на кілька десятків малих держав, про що пишуть його краяни іншої політичної орієнтації.

На перший погляд, очевидно, що перед загрозою розпаду Росія мала би потурбуватись про самозбереження. Однак заяви самого Зюґанова свідчать про інше. Він не приховує і заявляє відверто: "**Наші найближчі цілі** – торжество народовладдя, державна єдність Росії в оновленім союзі совєтських народів, громадянський мир у суспільстві, спокій і безпека в кожному домі, добробут в кожній родині" (ст. 175). У цій цитаті найбільшу тривогу викликають слова про "державну єдність Росії в оновленім союзі совєтських народів". В уяві виникають події в двох "гарячих районах" пляхнети – на

Кавказі й на Балканах. Як показують воєнні дії на території Чечні, велика мілітарна машина не спроможна поставити на коліна малий волелюбний народ, який ставить під знак питання "державну єдність Росії". І не дивно. Боротьба чеченського народу започаткувала другий період розпаду Російської імперії після того, коли з політичної карти світу зникла імперія під назвою "Совєтський Союз". Інакше кажучи, розпочалась суверенізація колишніх автономній Російської Федерації. За ним наступить третій період – суверенізації реґіонів. Така тенденція вже проявилась на Уралі – і буде наївно відносити її до розряду політичних витівок. Спроба відновити "союз совєтських народів" на практиці означала б не що інше, як балканізації шостої частини земної суші. Не викликає сумнівів, що наслідком такої необільшовицької реанімації імперії стала би світова катастрофа. Якщо маленька Боснія затривожила цілий світ, то що ж тоді говорити про величезний азіоевропейський простір? Чи укоськати при таких апетитах московського "ведмедя"? Благородні наміри західних політиків, які допомогли Росії увійти в "европейський дім", дуже скоро обернуться протилежністю. Адеж в тому суть курівництва сусідньої держави, що такі дії інших країн воно завше сприймало як визнання їхньої слабости і стимул до нових авантюр.

Аналіза висловлювань Зюґанова ще раз переконує, що червоний реванш плянується для цілого світу. На його думку, роз'єднаність серйозно заважає комуистам світу, тому її доконечно подолати. Цьому повинна служити єдність стратегічних цілей. Компартійний лідер не хоче бачити якихось відмінностей між комуністичними ("братерськими") партіями в самій Росії та "республік злочинно розчленованого Совєтського Союзу" (ст. 174). "Ми, – пише Зюґанов, – покладаємо великі надії на Союз компартій, на координаційну раду керівників компартій, створених на території СССР (як бачимо, для нього "імперія зла" існує досі – О. Г.), з багатьма з яких нас пов'язує особиста дружба" (там же). Як ортодоксальний більшовик, Зюґанов не задовольняється такою формальною єдністю, а мріє про "виковані форми справжньої єдности". Якщо говорити людською мовою, то треба визнати, що за таким словоблудством приховується прагення офіційно відновити єдину компартію совєтських комуністів.

Та Зюґанов йде далі. Назваши КПРФ "невід'ємною частиною міжнародного руху", він хвалиться, що його партія "відновила зв'язки з більш ніж 120 комуністичними, лівими, соціялістичними партіями, рухами та організаціями" (там же). Він пише: "Особливо хочеться виділити наші консультації та зустрічі в Парижі, Відні, Гельсинкі, Делі, Пхеньяні, Всесвітній конґрес иа підтримку куби в листопаді минулого (1994р. – О. Г.) року, під час якого відбулись ґрунтовні розмови з товаришем Фіделем Кастро" (там же).

Не можна оминути того, що Зюґанов пише не про встановлення, а про відновлення зв'язків з комуністичними і прокомуністичними організаціями в інших країнах. Отже, він однозначно визнає, що компартія Російської Федерації – це не нова компартія, а продовження КПСС. Чого можна чекати після "ґрунтовних розмов з товаришем Фіделем Кастро", не важко здогадатись. А може для світового співтовариства карибська криза,

спровокована Москвою напочатку 60-их років і надалі залишається невивченим уроком?

Нині за комуністів голосував кожний п'ятий активний виборець у Росії. А що буде, коли вони матимуть підтримку половини населення? Як тоді вони поводитимуться в Раді Европи, утримуючи такий величезний потенціял? Про те нині західні політики не думають, віддавши перевагу нинішнім кон'юктурним інтересам перед стратегічними завданнями глобальної безпеки. Ще недавно жорстокі вимоги до України, ядерний потенціял якої мав винятково оборонне значення, як бачимо, поєднуються з поблажливим ставленням до надмірно мілітаризованої Росії. Лише чеченська авантюра й ставлення Москви до боснійської кризи показують, що Захід, за словами нашого поета, "прозрівати став потроху".

Таке прозрівання черепашачими темпами нераз показувало свої хиби. Апогеєм безпринциповости европейських лідерів стало голосування за прийняття Росії до Ради Европи. Виникає логічно питання: чому до України пред'являлись вимоги в повному обсязі, а для Росії – жодних, хоч такої зневаги до прав людини, як у цій азіоевропейській державі, нині нема ніде? Коли дехто з дипломатів побоюється, що в разі неприйняття Росії до европейського дому могла би виникнути нова "берлінська стіна", то мав би згадати, що цю стіну побудував ніхто інший, як сама Москва. Безпринципне ставлення до неї тільки посилює апетит і заохочує поставити таку "берлінську стіну" далеко на захід від нинішніх кордонів Російської Федерації.

Намагання поєднати ідею Великолї Росії та соціялістичної ідеї проявляється в ставленні Зюґанова до більшовицького перевороту в 1917 році, який він, за традицією своїх попередників, продовжує називати "Великою жовтневою соціялістичною революцією". Головна її заслуга, як пише лірер московських комуністів, в тому, що вона "врятувала Росію як велику державу від повного економічного і воєнного краху, від територіяльного розпаду", а "іншого шляху до порятунку, крім встановлення влади робітників і селян, докорінних соціялістичних перетворень, в країні не було" (ст. 165).

Підкреслюючи величезний вплив більшовицького перевороту, Зюґанов приписує йому найбільші здобутки нашого століття, бо "цілий світ, і особливо ситий Захід, користується сьогодні плодами нашої Революції та нашої Перемоги (ст. 165-166). Необільшовицького лідера не бентежить те, що у цілому світі створена більшовиками держава тепер напівофіційно називається "імперією зла". Та цікаві такі його визнання: "Боротьба за національне і державне виживання вимагала найкрутіших заходів, граничної централізації плянової економіки, жорстокої дисципліни, високого само-зречення" (ст. 166). Тут оправдовуються всі "найкрутіші заходи" сталінсько-енкаведистської машини. Раз оправдовуються, то висновок однозначний: Їх можна повторити, якщо йдеться про "національне і державне виживання" росіян.

Для Зюґанова нинішнє керівництво Росії проводить "антинародний курс", тому він виступає за нову зовнішню політику. "Нова зовнішня політика країни буде означати повернення до захисту національних інтересів, відновлення традиційних союзницьких зв'язків у всіх реґіонах світу та інтер-

національну солідарність з країнами і народами, які борються за збереження свого державного суверенітету, проти політики "нового світового порядку" (ст.156-157). Така необільшовицька відповідь на "єльцинсько-козиревський зовнішньополітичний курс", який ґрунтується на "пропаґандистських утопіях", авантюризмі й неперебачливости".

Хоч мусимо визнати рацію такої зюґановської характеристики зовнішньополітичного курсу посттекачепістської Росії, одночасно не можемо не зазначити, що така характеристика ще більше підходить до політики КПФР. Ґ. Зюґанов вважає, що вона має виходити з двох основнопроложних цілей: "відновлення державної єдности совєтських народів і демократизації глобальної системи міжнародних відносин" (ст. 156).

Кому не ясно, що такі цілі аж ніяк не ґрунтуються "на тверезому зваженні реалій сучасного міжнародного життя"? Вони повністю спростовують твердження, що "для комуністів і в цих умовах залишається незмінним ідеал миру і міжнародного співробітництва" (ст. 157). Чи можливе "відновлення державної єдности совєтських народів мирним шоляхом? Ні в кого не буде заперечень, при "тверезому зваженні реалій" висновок буде протилежний: реанімація СССР суперечить тенденціям світового розвитку та інтересам неросійських народів колишньої "імперії зла". Загальмувати процес розпаду останньої світової імперії, дотримуючись ідеалу миру, нині не спроможний вже ніхто – і московські комуністи не виняток. "Відновлення традиційних союзницьких зв'язків" вимагає не більше і не менше, як реанімацію військової орієнтації Варшавського договору, бо Зюґанов у ставленні до НАТО не відрізняється від комуністичних верховодів СССР повоєнного часу. Нарешті, що таке "інтернаціональна солідарність", показала московська авантюра в Афганістані, яка закінчилась ганебною поразкою.

Отож, необільшовицька "нова зовнішня політика" буде на практиці не чим іншим, як політикою "холоної війни" в нинішніх умовах. Намагання ж повернути політику реформ призведе до загострення внутрішньодержавного становища.

Висновок очевидний: після захоплення державних важелів у Російській Федерації необільшовицьке керівництво доведе до крайнощів всі неґативні тенденції зовнішньополітичного курсу нинішніх кремлівських верховодів.

Чому стали реальністю рецидиви "імперії зла"? Найголовніша причина в тому, що сімдесятирічна війна московських більшовиків, як і розв'язана ними "холодна війна" проти народів світу не була логічно завершена. Відносно мирний розпад СССР на останній стадії заколихав некомуністичні сили, зокрема керівників західних держав, – і вони повірили в демократизацію Росії в посттекачепістський час. Іншими словами, був зіґнорований досвід демонтажу нацистської державної системи. Тоді Головний обвинувач на Нюрнберзькому процесі від США Роберт Джексон сказав: **"Якщо ми не зуміємо знищити причини і запобігти повторенню подібного варварства, то матимемо підстави сказати, що XX століття призведе до загину цивілізації".** (підкреслюю – О. Г.). Слова американського обвинувача не менше підходять до московсько-більшовицького керівництва, ніж до німецько-нацистського.

Нинішня легковажність дає свої плоди: більшовицьке варварство знову загрожує ординським походом проти світової цивілізації.

Невипадково у Зверненні ч. 2 "Деякі додаткові вимоги до Німеччини, до німецького народу" Головнокомандувачі окупаційними збройними силами США, Великобританії, СССР і Франції зазначили: "НІМЕЦЬКА НАЦІОНАЛ-СОЦІЯЛІСТИЧНА ПАРТІЯ (НСДАП) ЦИМ ПОВНІСТЮ Й ОСТАТОЧНО ЛІКВІДУЄТЬСЯ Й ОГОЛОШУЄТЬСЯ ПОЗА ЗАКОНОМ". До комуністичної (більшовицької) партії (РКП(б) – ВКП(б) – КПСС) таких заходів не було вжито. Світове співтовариство недооцінило здатностей компартійних верховодів до хамелеонізації. Деякі з них, залишившись при владі, не допустили суду над КПСС як злочинною організацією. Інші принишкли, вичікуючи сприятливого моменту. Серед націонал-демократичних сил колишніх совєтських союзних республік запанувала евфорія. Приміром, та одностайність, з якою нардепи-комуністи проголосували за Акт проголошення незалежности України, сприймався некомуністами за акт національної консолідації. Маючи важелі економічної влади, компартноменклятура пішла в наступ, маніпулюючи громадською думкою, бо відповідальність за всі негаразди вона переклала на плечі націонал-демократів, яких частково допустила до влади.

Успіхи на парляментських виборах в Росії змушують переоцінити ставлення до необільшовизму, який докладає зусиль для повернення людства до періоду "холодної війни". Без міжнародного суду над КПСС як злочинною організацією неможлива демократизація світового порядку. Такий суд не означає, як твердить дехто з колишніх комуністичних верховодів, "вакханалії", "розправи натовпу". Він повинен відбутись як суд держав-переможниць над московським більшовизмом та його організаційним оформленням КПСС. Правові засади для такого суду розроблені в середині сорокових років у Статуті Міжнародного Військового Трибуналу.

Міжнародний суд над КПСС – не жадоба помсти, а доконечність. Такий суд забезпечить ґарантії проти реваншистських зазіхань московських більшовиків, зовнішньополітична програма яких не зазнала змін, незважаючи на поразку ґекачепівського перевороту в серпні 1991 року.

Олег Гринів, Інститут народознавства НАУкраїни, Львів.

Микола Рябчук

МАНІЯ УКРАЇНСЬКОЇ МЕГАЛОМАНІЇ, або ЧИ СТАНЕ "СЛОВНИК ДАВНЬОУКРАЇНСЬКОЇ МІТОЛОГІЇ" УКРАЇНСЬКИМ "МАЙН КАМПФОМ"?

30-го жовтня польська газета "Дзєннік звьонзкови", що видається в Чикаґо, помістила велику статтю Данути Неспяк "Фальшування історії" з характерим підзаголовком: "З історії української магаломанії".

Чому саме "українська мегаломанія", а не якась інша, зокрема польська, раз у раз турбує польських дослідників, – сказати важко. Може, тому, що про чужу "мегаломанію" завжди писати легше, а може, й тому, що про "фальшування історії" українськими "буржуазними націоналістами" вже понаписувано сотню книжок і статтей – як у комуністичній Польщі, так і в комуністичній, підсовєтській Україні. А це значить, що й дбати про якусь головну арґументацію нема потреби – цілком можна вдатися до старих пропаґандистських кліше, штампів і стереотипів. А головне – що й читач проковтне ці штампи з приємністю, бо ж чекає саме на них, а не на щось менш стереотипне, менш ксенофобське, і тому – дискомфортне.

Єдине, здається, чого не враховує пані Неспяк і подібні до неї борці з чужою мегаломанією, це те, що й в Україні більшість населення виростала на тих самих стереотипах, що й у Польщі, тобто пересічний українець, як і пересічний поляк, куди більше чув про "фальшування історії" клятими українськими буржуазними націоналістами, ніж власне про саму історію. А тому й ціла пропаґандистська гра стає безпрограшною, бо ж аґітувати, по суті, немає нікого – всі й так давно вже заґітовані. Пропаґанда, по суті, перетворюється на таке собі лоскотання ксенофобських інстинктів у співвідчизників, котрі й без п. Неспяк знають, які то бестії ті всі українці.

Не будемо тут впадати у протилежну крайність і зміцнювати антипольські стереотипи серед українців. Очевидно, що є різні поляки, як і різні українці. Очевидно й те, що "мегаломанія", як і будь-які інші риси, позитивні чи неґативні, притаманні конкретним людям, а не нації загалом. Думається, що з цим погодиться і сама п. Неспяк, бо ж напевно не вважає себе расистом і, мабуть, справді-таки щиро вболіває за "майбутнє Европи", якому "загрожує поширення націоналізму".

То навіщо ж таки оті балачки про "українську (!) мегаломанію" – з далекосяжними висновками про "активізацію необандерівських політичних партій" та про евентуальну потребу розширення "життєвого простору" для "народу, який складається з надлюдей"? Невже українці вже й справді близькі до того, щоб уявити себе "наймогутнішим, найбільш

творчим народом", який "відіграв найбільшу цивілізаційну й культурну ролю на світі"? Невже той злощасний "український націоналізм" справді ніс коли-небуть або несе сьогодні якусь загрозу Европі?

Не треба бути великим українознавцем, аби, побувши в Україні, догледіти, що українці страждають радше від комплексу неповноцінности, ніж від комплексу мегаломанії, і що чужоземний "життєвий простір" їх поки що мало цікавить, бо ж і свого власного "життєвого простору" вони ще не опанували, залишаючись упослідженою менщиною на власній землі, через що й загроза Европи від них поки що не набагато більша, ніж від чорного населення Південної Африки. Мегаломанія, про яку пише Д. Несляк, є радше виявом того ж таким комплексу неповноцінности, явищем марґінальним і безнадійно далеким від того, щоб стати в Україні панівним ідеологічним напрямом.

На жаль, усі свої авторські висновки про "українську мегаломанію" польська авторка робить на підставі трьох публікацій – двох львівських і однієї київської, не говорячи при тому нічого про їхній тираж і не замислюючись навіть про те, яке значення мають – і чи взагалі мають – ті публікації для Донецька, Харкова чи Одеси. А тим часом наважимось ствердити, що й у Львові та Києві ті публікації є марґінальними: ані фотоальбом львівських старожитностей ані колекційний поштовий штемпель з написом "Leopolis semper fidelis Ucraine", ані, зрештою, "Словник давньоукраїнської мітології" Сергія Плачинди, попри всі зусилля Данути Несляк, ніяк не тягнуть ані на гітлерівський "Майн кампф", ані бодай на "Последній бросок на юг" Владіміра Жириновського.

Про перші дві публікації, власне, нема чого й сперечатись: зроблені у них спроби "українізувати" історичний Львів є справді курйозними, але ж не менш курйозними є й спроби цілковито його деукраїнізувати, – до чого, на жаль, схиляється Д. Несляк на догоду чисельними діяспорними "мілосьнікам Львова". Не заглиблюючись тут у безплідні й безглузді історичні дискусії, зазаначимо лише, що "мегаломанії" в них не більше, ніж у подібних дискусіях про "польськість" Вроцлава, Щеціна й інших "мяст одзисканих".

По-справжньому "мегаломанською" може ввважатися хіба що третя з-поміж зганих публікацій – "Словник" С. Плачинди, в якому безоглядно стверджується, що анти, венеди, амазонки, етруски були українцями і що навіть Єрусалим, який має у своїй назві корінь "русь", був безумовно заснований русичами, себто українцями. Подібні "теорії" мають певне поширення в Україні, але продукують їх переважно аматори, а не поважні вчені, і загальне ставлення до них з боку професіоналів, та й читаючої публіки, є доволі скептичним. С. Плачинда, між іншим, не є ані "знатним літературознавцем", як це пише Д. Несляк, ані, тим більше, "етнографістом і лінґвістом". Принагідно зазначимо, що й Лев Силенко, на "мегаломанію" якого теж посилається польська авторка, не є жодним "шумерологом", ані, тим більше, "лідером Руху".

У чому Д. Несняк таки має рацію, це в тому, що "подібні мегаломанські публікації були б смішні, коли б за ними не виднілися проблеми поважніші". Вона помиляється, однак, коли вважає тими "поважнішими проблемами" загрозу тотальної мегаломанії і, зрештою, фашизації свідомости в Україні.

За згаданими "мегаломанськими" публікаціями криється радше протилежна проблема: комплекс неповноцінности, намагання пригнобленого, упослідженого, позбавленого історії, а відтак і прийдешности, народу довести усім і найперше самому собі, що він існує, що він – не гірший за інших, а отже й не менше за інших має право на існування. За великим рахунком це справді наївно і смішно, адже право на існування має кожен народ, незалежно від того, чи існує дві тисячі років, чи двісті днів. А проте українцям занадто довго відмовляли в такому праві, занадто довго товкли, як то кажуть, "мордою об асфальт", аби вони легко могли позбутися своїх невільничих комплексів. На жаль, до розуміння цієї проблеми Данута Несняк не наближається, трактуючи хворого як здорового, тобто прирівнюючи націоналізм пригнобленого народу до шовінізму панівного.

А тим часом саме від польських авторів хотілося б більшого розуміння всіх цих проблем чи бодай більшої делікатности у їх висвітленні. Історія дала нарешті полякам і українцям непоганий шанс налагодити чесні і рівноправні взаємини, відклавши вбік усі історичні драми й непорозуміння. А тому час би й польським та українським публіцистам змінити тон і припинити підживлювання міжетнічних упереджень і стереотипів. Польсько-українська неприязнь не принесла поки що нічого доброго ні полякам, ні українцям. Зате з неї завжди вміло користали треті сили.

П. С. До статті Данути Несняк додано невеликий редакційний коментар якогось Р. Вейта – настільки хамський і злостиво-україножерчий, що полемізувати з ним у порядному товаристві якось не випадає. Але якщо такий тон писань про Україну смакує більшості польських читачів, то майбутньому польської нації можна поспівчувати ще більше, ніж майбутньому засліплених українців.

ЧИ ЦЕ НЕ МЕГАЛОМАНІЯ?

"Морська і колоніяльна ліґа"

Часопис Nasza Polska (# 12. 7.12.95) помістив статтю Артура Гурського, п. н. "Польський колоніялізм".

Liga morska i kolonialna, як організація з 1 мільйоном членів, була заснована у 1936 р. Керівники цієї організації уважали, що Польща повинна домагатися прав до участи в поділі заморських володінь Німеччини або співкористати з заморських володінь Франції чи Португалії.

Організація почала підготову до реалізації своїх плянів (покликано спеціяльний фонд). У 1939 р. польське Міністерство закордонних справ підготовило 10-літній плян польського осадництва на території, на якій сходилися кордони Арґентини і Параґваю.

16 червня 1937 р. за ініціятивою посла Е. Ґеттен-Чапського у Сеймі покликано Kolo Emigracijno-Kolonialne. Усі ці пляни не вдалися через протидії тодішніх колоніяльних потуг (Англії і Франції).

Цікаво ще про це навести слова міністра закордонних справ Юзефа Бека після розмови з послами тодішнього Сейму: "Я сказав нашим колонізаторам, що польські колонії починаються вже від Рембертова".

Коментуючи думку міністра, автор статті Артур Гурський пише: "Немає сумніву, що у словах міністра Бека було чимало рації, коли зважити, що Польща перед 2-ою світовою війною посідала т. зв. Східні креси, значною мірою заселювані чужим елементом. Там ішли головні колонізаційні зусилля.

("Українське слово", ч. 4, 1996)

"Перемиські орлєнта"?

Історія Перемишля оспорювана, але відома. За Перемишль в обох світових війнах нашого століття, крім облоги російською армією австрійської фортеці, історія не записала більшої битви. Цікаво було б довідатися, коли і звідки взялися "перемиські орлєнта", про яких розголошує польська пропаґанда. Чи може це ще один міт польської мегаломанії?

Генерал Костянтин Морозов

"ЗА НАРОДОМ ЗАВЖДИ ПРАВДА"

Інтерв'ю з нагоди Дня Збройних Сил України - 6 грудня.

Вельмишановний Костянтине Павловичу, 6 грудня – День Збройних Сил України. В історію нашої держави Ви увійшли як перший міністер оборони. Чим, на Ваш погляд, відрізняється Армія незалежної України від армії колишнього СРСР?

– Так, це наше державне свято, і дозвольте мені зі сторінок вашої газети щиро привітати особовий склад наших Збройних Сил, поздоровити всіх із четвертою річницею Армії України! Особливо мої побажання щастя – тим офіцерам і прапорщикам, які першими добровільно взяли участь у її формуванні восени 1991 року. Чомусь їх все більше зараз усувають, їхні місця займають інші, а тоді, в умовах заборони і ризика, вони розробляли першу концепцію Збройних Сил України, першими прийшли формувати наше Міністерство оборони. Отже, все почалося від Спілки Офіцерів України. Тепер про них майже не згадують,

Рік 1992: перші контакти Збройних Сил України з армією США: ген. К. Морозов (зліва) з міністром оборони США Р. Чейні.

їхні проєкти зберігаються у власних архівах, але, я думаю, вони займуть місце в історії Збройних Сил України.

Як не важко говорити на цю тему, але дечим Армія України все ж таки відрізняється. Перш за все, мабуть, отим стрижнем, що є в її основі. Я маю на увазі патріотів нашої Батьківшини, фахівців високого рівня. Це ядро Української Армії, за ним її майбутнє. Серед інших характерних рис наших Збройних Сил – їхня оборонна спрямованість. Наша Армія, як і держава, вже орієнтована на співпрацю з арміями европейських країн. Думаю, що в майбутньому це приведе до інтеґрації у европейську систему безпеки. Законодавством України передбачено цілу низку особливостей організації і функціонування Збройних Сил України, які випливають із історичної традиції українського народу. Так, основою для виховного процесу в Армії є наші національні, культурні, духовні надбання. Маємо і солідну історію українського війська. Поступово впроваджується рідна мова. Але, на жаль, деким вона ще так неохоче сприймається... Не можу сказати, що ми твердо вже стали на цей шлях. Думаю, головною ознакою має стати сприйняття України як рідної своєї Батьківщини кожним, хто пішов у нашу Армію. Бо вони покликані бути готовими боронити землю своїх батьків від будь-кого.

На жаль, багато ще чого залишається традиційно неґативного, у тому числі у взаємовідносинах між різними категоріями військовослужбовців. Українське військо традиційно мало в своїй основі демократичне начало, і всі в ньому були побратимами. Відродження цих взаємин закладено у проєкті нових статутів. Їх розроблено науковцями-фахівцями з військової історії ще в жовтні 1993 року. Вірю, що врешті-решт ми їх приймемо.

Ви згадали про концепцію Збройних Сил, що її розробили ще в Радянській Армії, а які перші документи нашої держави заклали основу нашої Армії?

– Першими були Декларація про державний суверенітет, де проголошено право України на власні Збройні Сили, Акт проголошення незалежности України і підсумки Всеукраїнського референдуму. У той же день, тобто 24 серпня, Верховна Рада прийняла Постанову "Про військові формування, дисльоковані на території України", було підпорядковано Верховній Раді України і пунктом 2 вперше було прийнято рішення: "Утворити Міністерство оборони України". Урядові ставилося завдання "приступити до створення Збройних Сил України". Третього вересня було призначено міністра оборони. В жовтні того ж року урядовими постановами було затвер-джено і чисельність центрального апарату, це були вісім підрозділів чисель-ністю 244 особи, у тому числі 32 службовці, а бюджет до кінця 1991 року не призначався, надавалися залишки коштів, що були призначеними для комітету з військових справ. 6 грудня 1991 року Верховна Рада України прийняла два Закони України "Про оборону України" і "Про Збройні Сили України", а також затвердила текст Присяги і Положення про приведення до присяги. Цей день, відповідно

до Указу Президента України, визначено Днем Збройних Сил України. Для мене він пам'ятний ще й тим, що у цей день мені було надано честі першому у Збройних Силах скласти присягу на вірність народу України у сесійній залі. Це також відбулося 6 грудня 1991 року. На виконання цих законів, Президентом України 12 грудня видано Указ ч. 4 "Про Збройні Сили України". Не так давно на телепередачі першого Президента Л. Кравчука запитали журналісти про його перші укази. Так от наказ номер 4 був одним із перших.

Загальновідома Ваша активна участь у розробці законодавчої бази для Українських Збройних Сил. Прокоментуйте, будь ласка, сучасний стан справ. Які, на Ваш погляд, закони чи поправки до законів треба ще прийняти для того, щоб наша Армія мала змогу виконувати свої завдання?

– Мені подобаються закони, які були розроблені і прийняті Верховною Радою у перші місяці нашої незалежности. Перш за все їхня цілеспрямованість на організацію власних Збройних Сил, захист державности і позаблоковости. Вважаю рішення про прозаблоковий статус України правильним і таким, що дає серйозні підстави для позиції із власною Армією. Він і рятує нас від затягування до колективної системи оборони. Мені шкода, що порушення нашого законодавства у цій сфері стають майже нормою. Угоди про спільну систему ППО, про зв'язки у військовому виробництві, поступки у питаннях розподілу фльоти – є задоволенням потреб сьогодення, далі ж буде все важче Армії ставати українською, а державі залишатися незалежною.

Постійної роботи потребує соціяльний захист військовослужбовців і їхніх сімей. Україні вдалося прийняти багато проґресивних законів, але багато їх положень не працюють, багато з них потребують більш конкретного визначення з огляду на інтереси держави і військових як її громадян.

Як Ви вважаєте, Костянтине Петровичу, чи є сьогодні українська Армія цілком українською?

– Коли б було так, не було б таких критичних оцінок її діяльности з боку державних органів влади. Маю на увазі підсумкову колеґію Міноборони за участю керівників держави. Відомо, що Армія – це державна структурна військова організація фахівців-патріотів цієї держави. Ми ж маємо унікальну ситуацію, коли із Збройних Сил примусово звільняються фахівці за патріотичні почуття. Правда, знаходяться для цього інші причини, такі, як надмірна заполітизованіть, але вона і є проявом патріотизму в умовах, коли він не користується попитом. Мені здається, що саме розуміння армії пов'язано перш за все з конкретною державою, і міцність цих зв'язків оцінюється рівнем патріотизму людей в армії цієї держави. Дивним буває і те, що таку позицію мають офіцери-українці навіть російського походження, а заперечують їм політики – просто українці. Думаю, в Армії, як у ніяких інших державних структурах, патріотизм, професіоналізм, людська активність, – є постійно діючими критеріями добору кадрів.

Про це багато говорять, мовляв, в Армії українським патріотам стало служити небезпечно, але, мабуть, саме ці риси надають людям якостей вояків?

– Безперечно, і це дуже важливо, принаймі я надаю великого значення цим рисам. Вважаю, без них не буває армії, а це означає у наш час, що говорити про її завдання зберегти цілісність країни, її державну незалежність, підтримувати національні інтереси держави у її зовнішньополітичній діяльності, мабуть, несерйозно. Ця теорія виправдана для всіх, а нам особливо не можна її відкидати. Щодо переслідувань я знаю офіцерів, навіть цивільних спеціялістів, яких або звільнено або усунуто від активної діяльности головним чином за їхню патріотичну позицію ще за часів служби в Радянській Армії і в перші роки створення Української. Вони гостріше за всіх відчувають себе нібито в чужій армії, вони не розуміють, що сталося. Вважаю, що такі гоніння потрібно припинити негайно.

Будь-яка армія існує для захисту Вітчизни від ворогів. Чи відповідає інтересам України участь наших підрозділів у миротворчих силах ООН у колишній Югославії? Чи можливе існування нашої Армії у внутрішніх конфліктах так, як застосовується російська армія в Чечні?

– Коли у 1992 році наша держава отримала від Генерального секретаріяту ООН офіційне запрошення взяти участь у миротворчих операціях на Балканах, це було визнанням і нашої незалежної політики, і факту існування наших Збройних Сил. Ми мали вагання, чи слід приймати це запрошення тепер, коли існує безліч проблем, у тому числі й в Армії. Для Міноборони це питання не було у її компетенції. Закон України "Про Збройні Сили України" трактує, що рішення про застосування Збройних Сил та завдання, які не пов'язані із Захистом Батьківщини, є прероґативою виключ-но Верховної Ради.

І це положення виконується?

– Так, наскільки мені відомо, у серйозних питаннях виконується, до речі, це положення буде в основі моєї відповіді й на другу частину вашого запитання. Ми радилися із керівництвом МЗС і вирішили подавати проєкт рішення на розгляд сесії. Рішення відбулось, ми відпрацювали програму підготовки особового складу, критерії оцінки готовности і почали готуватися. Головним принципом комплектування батальйону серед інших був принцип добровільности. Пізніше участь України у миротворчих операціях там було розширено. Зформовано і направлено ще один батальйон. Перші кроки нашої держави у світ, участь у міжнародних акціях з підтримки миру. Це перші українські вояки, які представляли нашу державу, нашу Армію в світі. І держава мусить дбати про них, пам'ятати тих, хто ціною власного життя допомагав людям вижити. Люди, які пройшли цю школу, – це наш скарб, власний, український. І до того часу, поки існує така потреба, люди мусять допомагати один одному. Я думаю це відповідає інтересам нашої держави, нашого народу.

Щодо застосування... Думаю, це неможливо не тільки через згадану мною норму нашого законодавства, український характер зовсім інший.

Те, що відбувається в Чечні, є ознакою російської державности як такої, що зберігає імперську суть.

Українська Армія твориться зовсім для інших цілей, над нею здійснює контролю український народ. Але і представники народу у вищих ешелонах влади, і сама Армія мають бути українськими. Я не можу забути, як усі ми, того, що сталося на Софійському майдані 18 липня 1995 року, про що нам нагадує неприродно сиротлива могила Святійшого Патріярха під брамою Собору. Це було сиґналом всім нам: в силових структурах ой як багато неукраїнського. Можна зрозуміти проблеми виховання, вишколу, комплектування як також і забезпечення і управління, але застосування сили значно більшої, ніж було потрібно для підтримки рішення влади, демонстрування нею лютої ненависти до співвідчизників, не кажучи вже про священиків, жінок, дітей, старих, журналістів, – це не по-українськи, це по-жандармськи, це по-їхньому. Всі знають, що то не були військові підрозділи, але всі знають про існування багато чого спільного у проблемах кадрової політики, формування духу нашої державности, сприйняття української ідеї для всіх інших військових формувань. Як Армія України покликана бути фактором стриму-вання, інструментом зовнішньої політики, так хай розуміють своє призна-чення і інші сили, і міліція. Це нелегко, але це потрібно, бо воювати з власним народом – це програшна війна. Народ перед історією завжди правий. Це об'єктивні передумови. І все ж, говорити ґарантовано на цю тему відносно Армії можна тільки на рівні вимог до процесу її становлення. Думаю, серйозною ознакою, що курс у цьому процесі беремо правильний, є перші спроби організації цивільної контролі над Збройними Силами. В майбутньому разом із сталою політичною системою в країні, це і буде ґарантом нашої демократії. Поки ж ні контролі, ні системи ще не маємо, тому Армія залишається відкритою для впливів не тільки політичних сил, що борються за владу в країні, а й зовнішніх, що борються з нашою незалежністю.

Чи сьогодні Ви з думкою про те, що наша Українська Армія все ще мало відома власному народові? Розкажіть, будь ласка, про Ваше ставлення до таких думок, як: "Чи потрібна Україні Армія, з ким вона збирається воювати?"

– Так, це відлуння старих часів. Народ України, навіть керівництво республіки нічого про величезне угрупування військ на нашій землі не знали. У той же час не всі й розуміли, що це становить небезпеку. Коли Україна 1991 року розпочала створення власної системи оборони, таких запитань було досить багато. Вони лунали скрізь: в інтерв'ю, газетних статтях, на радіо, в телевізійних програмах, навіть на офіційних переговорах. Ті, хто тоді від-стоював нашу позицію, вистояли завдяки вже існуючій законодавчій базі, її навіть визнали відверті супротивники роз-

поділу колишньої Радянської Армії. Визнавали, але всіляко протидіяли, в тому числі й підбурюванням гро-мадськости й військовослужбовців отакими запитаннями. Але сьогодні всім ясно, що Армія є і буде, що це є наша Армія. Певною мірою набуває права принцип взаємної довіри. Мені, наприклад, подобаються спільні наради обласного керівництва і військового в районах дислокації, що їх останнім часом практикує Міноборони. Це ті кроки, що потрібні обом сторонам.

Збройні Сили потрібні державі саме для того, щоб на нашій землі не було війни. Відіграючи стримуючу ролю, вони ураховуються як важливий фактор, що підтримує зовнішню політику держави. У Вас, Костянтине Петровичу, дуже багато прихильників серед наших читачів. Вони цікавляться, чим нині займається Морозов, як живе, які в нього пляни на майбутнє?

– Дякую, минуло два роки з дня моєї відставки. На державній службі ніякої посади не маю. Пенсіонер Збройних Сил України. Займаюся громадсько-політичною діяльністю. Мене обрано координатором Ради демократичних партій, головою демоб'єднання "Україна". Ці організації через відомі всім проблеми в нашому демократичному русі не можуть бути впли-вовими в суспільстві, і це мене дуже непокоїть. Після невдалої кампанії 1994 року, згідно з Законом, не маю права знову балотуватися, якщо не органі- зуються в окрузі нові вибори. Але бажаю працювати в Верховній Раді і маю надію балотуватися знову. Маю наміри продовжувати активну діяльність у побудові держави, зміцненні її оборони.

Підтримую зв'язки з багатьма офіцерами, відчуваю їхню допомогу і розуміння. Перед святом із старими друзями обмінювалися телефонними розмовами, поздоровленнями. Відчув, що не один я так думаю, як про це кажу у нашій з вами розмові.

Інтерв'ю вів Валентин Смага

("Час/Time")

Володимир Молодецький

НАЦІОНАЛЬНА ҐВАРДІЯ УКРАЇНИ

Недавно відбулися в Україні деякі події, пов'язані з Національною Ґвардією України. Українська преса згадувала, що у Верховній Раді велися палкі дискусії на тему Національної Ґвардії. Ще восени 1995 р. деякі формації НҐУ були передані під юрисдикцію МВС, потім закидували Національній Ґвардії, що вона непотрібно й нелеґально організувала в рамцях своєї структури військову розвідку. Врешті, декретом Президента підпорядковано НҐУ Президентові.

Це все звучить цікаво й інтриґує не одного з нас, але мусимо признати, що така формація, як Національна Ґвардія, для багатьох не зовсім зрозуміла. Що це таке НҐУ? Які обов'язки вона має? Чи існують еквівалентні формації в інших державах?

В багатьох державах існують формації ґвардії, але не у всіх вони означають те саме. В США існують формації "National Guards", але це звичайні військові формації, які підлягають урядам стейтів і творять резерву, яку покликується до кадрової служби в разі потреби. У Канаді функцію ґвардії виконують формації "Royal Canadian Mounted Police", зрештою, так само, як у Франції "Жандармерія" чи в Італії "Карабінері". В Іраку, ґвардійці – це елітні військові формації, щось в роді німецьких "Waffen SS".

Щоб зрозуміти, звідки взялася Національна Ґвардія України, нам треба дещо порернутися до історії її творення. Ще перед проголошенням Україною самостійности, у лютому 1991 року відбулася у Києві "Практична конференція" на тему "Концепція Української Армії". На конференції висунено різні проєкти військових формувань, які мали стати початком формування Української Національної Армії. Одною пропозицією, яка була висунена, було творити Національну Ґвардію на базі десантно-штурмових частин. В обставинах, які тоді існували, це було нереальним. Проімперські сили, які тоді не тільки що були при владі, але посідали вагому силу й поперття Москви, ніколи не допустили б до того, щоб такі боєві формації, як десантно - штурмові підрозділи, стали підставою творення Збройних Сил України.

Другою пропозицією було творити НҐУ як підставу майбутніх Збройних Сил України на базі так званих внутрішніх військ. Це було більш реальним, бо мало вже свій прецедент.

По смерти Сталіна й ліквідації Берії внутрішні війська були передані під юрисдикцію поодиноких республік. Такі республіканські внутрішні війська складалися з кількадесят тисяч людей, зформованих в оперативні, так звані мото-стрілецькі частини, спеціяльні моторизовані частини міліції, які одначе переходили військовий, а не тільки поліцейський вишкіл, формації охорони особливо важливих об'єктів промисловости й конвойні частини.

Кілька місяців пізніше події покотилися непередбаченим шляхом. Україна стала самостійною державою й творення Збройних Сил України стало реальністю. І так уже 2-го листопада 1991 р. Верховна Рада України прийняла закон "Про Національну Ґвардію України", яку рішено творити на базі оперативних і міліцейських (поліційних) частин.

Основним завданням Ґвардії поставлено: захист конституційного ладу України, захист цілісности її території від спроб змінити її силою ззовні чи знутра, підтримання надзвичайного стану, якщо такий буде проголошений, участь у ліквідації наслідків різних аварій, катастроф і стіхійного лиха, охорона іноземних посольств і боротьба з можливою диверсією. Дальше, до обов'язків НҐУ зараховують участь у бойових діях для відбиття нападу ззовні та захисту безпеки України, надання допомоги прикордонним військам у затриманні порушників державного кордону України та ліквідації евентуального його прориву ворожими військами.

Недавні події в Чечні показали, що реґулярна російська армія не була підготована до боротьби проти нереґулярних формацій у населених пунктах. У нас, події в Придністров'ї, в Криму, різні антиукраїнські виступи "льояльних" громадян України на Донбасі й Одещині показують, що потенціяльна небезпека існує й державі потрібні спеціяльно до такої боротьби вишколені формації. Здається, що НҐУ спеціяльно до того надається.

Одним словом, головним завданням Ґвардії повинна бути не охорона громадського порядку, бо це функція міліції, але постійна спеціяльна боєва готовність.

Як уже згадано, деякі частини Національної Ґвардії передано під юрисдикцію Міністерства Внутрішніх Справ. Мова тут про так звані "спеціяльні моторизовані частини міліції". В тих формаціях, одначе, служили юнаки, покликані до загальної військової служби, а їх старшини кінчали військові, а не міліцейські школи. Відлучення від НҐУ тих колишніх моторизованих частин міліції, відбилося наґативно на моралі старшин тих формацій, які зовсім не бажають служити під юрисдикцією Міністерства Внутрішніх Справ, тобто в рядах міліції, але хочуть затримати свій старшинський військовий, а не міліцейський статус.

Помимо цього, що деякі обов'язки ґвардійців дещо сходяться з обов'язками міліції, і дехто може назвати Національну Ґвардію півполіцейською формацією, сьогодні НҐУ – це дійсна Українська Національна Армія. Кажу дійсна тому, що все діловодство Ґвардії, служба, спілкування між вояками, відбувається українською мовою. Пісні, які співають ґвардійці. – це патріотичні, часто взяті з арсеналу пісень УСС. Протилежно, у Збройних Силах, на жаль, часто з незрозумілих для нас причин, майже все відбувається російською мовою й часто лунають пісні ще з часів "Великої Вітчизняної Війни".

У проєкті закону про внесення змін і доповнень до закону України "Про Національну Ґвардію України" говориться, що у своїй діяльності

НҐУ керується Конституцією України й іншими законодавчими актами, НҐУ підпорядковується Президентові України, а мовою, якою послуговується НҐУ – це державна мова, відповідно до чинного законодавства. У ситуації, не передбаченій цим законом, НҐУ може бути використана тільки президентом України на підставі його указу, і тільки в цілях, які не суперечать Конституції України.

Дальше говориться у тому проєкті, що Національна Ґвардія України складається з військових з'єднань, частин, підрозділів, установ та військових навчальних закладів. Комплектування НҐУ проводиться згідно з законом "Про загальний військовий обов'язок і військову службу, а служба в Національній Ґвардії прирівнюється до служби в Збройних Силах України. Правильним виглядає мені заборона будь-яких політичних партій, організацій і рухів у НҐУ, а членство військовослужбовців у будь-якій політичній партії або організації зупиняється на час служби.

Тому, що функції Національної Ґвардії призначені для внутрішньої територіяльної служби, війська НҐУ не зараховуються у міжнародному праві до реґулярних військ, і тому не підлягають різним міжнародним угодам при скороченні військ. Це може часом бути дуже зручним для України. З другої сторони, ґвардійські частини – це спеціяльні військові частини швидкого реаґування і повинні мати спеціяльний вишкіл не тільки піхотних стрілецьких формацій, але і парашутно-десантний, який є необхідним для всіх спеціяльних формацій швидкого реаґування.

Деколи дехто з депутатів висуває пропозиції в ВР, які не є позитивними для НҐУ. Недавно народний депутат, генерал-полковник міліції В. Недригайло запропонував підпорядкувати НҐУ Міністерству Внутрішніх Справ і Службі Безпеки України. Такі пропозиції чітко показують, що деякі депутати, старшини МВС, керуються вузькими інтересами своїх формацій, а не загальнодержавними інтересами. Обов'язки всіх військових і паралілітарних формацій повинні мати чітко визначені функції, наприклад, Збройні Сили України покликані для захисту держави від зовнішнього противника; Міліція і Служба Безпеки забов'язані до боротьби із злочинністю у всіх її проявах, зате Національна Ґвардія повинна взяти на себе обов'язки захисника конституційного порядку в Україні. Історія Національної Ґвардії за чотири роки її існування показала, що НҐУ здала свій іспит і бездоганно виконувала свої обов'язки. Окрім подій, в яких прийшлось ґвардійцям рятувати рибалок, що опинилися на відірваній ледяній кризі, помагати потерпілим підчас вибухів газу в Харкові та Одесі, рятувати населення і його майно підчас повені в Західній Україні, одним з головних її завдань було виконання указу Президента України від 17-го березня 1992 р. "Про заходи щодо охорони державного кордону України з Республікою Молдова". Цей указ Національна Ґвардія виконала бездоганно.

6-го жовтня 1995 р., указом Президента України, Національну Ґвардію підпорядковано Верховному Головнокомандувачеві Збройними Сила-

ми України, тобто Президентові, а 7-го жовтня Президент призначив командувачем Національної Ґвардії генерал-лейтенанта Олександра Кузьмука.

В останній час НҐУ була підпорядкована Верховній Раді України. На запит кореспондента "Народної Армії", як він дивиться на підпорядкування НҐУ Президентові, ген. Кузьмук відповів: "Мені досить дивно, що НҐУ підпорядкована Верховній Раді. Цього не повинно бути. Вся зброя, всі збройні формування мають бути зосереджені в одних руках, бо ігри в мушкетерів можуть мати непердбачені наслідки".

Це правильно, зокрема в теперешній час, коли у ВРУ маємо багато тих, які ще мріють про "Адну, вєлікую нєдєлімаю родіну". Новий командувач НҐУ ставить собі пріоритетом зосередити всю увагу на підвищенні мобільности з'єднань НҐУ, які у будь-яку хвилину можна перекинути туди, де існує потреба. Діяльність НҐУ будується на принципах законности, гуманізму і поваги до особи, її прав і свобод. Для вишколу Ґвардії розроблена програма "боєвої підготовки", яка є основою навчання кожного вояка Ґвардії. Мета виховати воїна, який буде здатним професійно виконувати складні обв'язки. Основний напрям вишколу – це підвищення якости спеціяльного боєвого знання. Ґвардієць мусить мати солідну фізичну підготовку, мусить досконало володіти технікою рукопашного бою. Одначе, справжнього захисника України можна виховати тільки тоді, коли вщепиться в нього традиції національного війська й любов до минулого своєї батьківщини.

І тому НҐУ у свою програму вишколу включає впоєння у воїна високих моральних якостей, глибокі переконання в закономірності історичних процесів створення української держави, психологічної готовности зі зброєю в руках захищати свободу та незалежність України.

Дехто закидував попередникові ген. Кузьмука, що він увів у НҐУ розвідку. Важко сказати, про яку розвідку йде мова. Військова оперативна розвідка не має нічого спільного зі шпигунством. Кожна військова формація має свою оперативну розвідку. Функцією якої є інформувати командира про сили і рухи противника, з яким він бореться. Льозунґом канадської військової розвідки є "Victory through knowledge" (перемога через знання). Якщо мова йде про таку розвідку, я не бачу причини, чому б її ліквідувати. Новий командир заявив, що він перегляне цю справу й дасть Президентові звіт.

Виглядає, що Національна Ґвардія України, помимо всіх труднощів, існує й розвивається. А проблем і труднощів вона має багато. Передусім, погана економічна ситуація утруднює розвинути Ґвардію в модерну мобільну формацію, яка дорівнювала б своєю професійністю подібним формаціям західних держав. Крім того, Ґвардії ще треба боротися з тими, для кого сильна, модерно вишколена Національна Ґвардія України є сіллю в оці.

НАЧАЛЬНИК ГЕНШТАБУ АНАТОЛІЙ ЛОПАТА:*

"Я маю бути найбільшим мілітаристом у державі"

Анатолій Лопата. Фото Валерія МИЛОСЕРДОВА

Як відомо, нещодавно Верховний Головнокомандуючий Збройними Силами, Президент України Леонід Кучма, піддав різкій критиці керівництво МО, яке досі не розмежувало, всупереч вказівкам, повноваження міністра оборони та начальника Генштабу.

Багато хто вбачає в цьому вияв невикореного досі "радянського" бюрократизму, побоювання міністра оборони перетворитися на "англійську королеву" при генеральному дворі, а генералітетові -- втратити владу, що може підірвати єдиноначальність в армії тощо.

Чи справді назріла така потреба? Про це розмова з начальником Генерального штабу, першим заступником міністра оборони України ген.-полковником Анатолієм Лопатою.

Анатолію Васильовичу, що стоїть за поняттям розподіл повноважень між міністром оборони та начальником Генштабу?

– Це питання насамперед історичне: наші Збройні сили існують уже 4 роки.

Найкраще на нього, безумовно, міг би відповісти міністер оборони. Цитуючи його, можна було б відповісти так: міністер оборони переусім – цивільний представник держави, він повинен займатися контролею над армією. Крім цього, на нього накладено функції зв'язку армії з народом, забезпечення Збройних сил (ЗС) усім необхідним, соціяльного захисту військовослужбовців, формування бюджету для виконання оборонних завдань нашої держави. Він забезпечує зв'язок Збройних сил України зі збройними силами інших держав.

** Указом Президента України генерала А. Лопату звільнено з його посади, закидаючи йому розбіжності з Міністром Оборони та виявленні військових секретів.*

І головна функція міністра: він – військовий політик і здійснює військову політику держави у галузі будівництва ЗС. Якщо сюди додати ще проблеми резервів ЗС, зв'язку з військово-промисловим комплексом, забезпечення розробок техніки та озброєння, участь у кадровій політиці, то ви зрозумієте, що ця робота лягає надзвичайно важким тягарем на поважну і державну людину.

А що ж тоді входить до обов'язків начальника Генштабу?

– Генеральний штаб – це насамперед виконавчий орган уряду з питань оперативно-стратегічного плянування використання Збройних сил, їх підготови до виконання своїх функціональних обов'язків. ГШ – основний орган з питань підготови кадрів, підтримання техніки та озброєння в належному стані, основний орган плянування, мобілізаційної роботи у ЗС.

Нині функції ГШ жорстко визначено завданнями Збройних сил. І тому мені хотілося б сказати: дай Бог, щоб ГШ, якого ніколи не було на території України лише створюється, міг би стати гідним органом, що об'єднав би зусилля штабів усіх силових структур. На моє глибоке переконання, Генеральний штаб наших ЗС має бути колеґіяльним органом, здатним організовувати усі сили на виконання найголовнішої функції держави – захисту своїх інтересів.

А не може трапитися так, що внаслідок розподілу функцій з'являться, образно кажучи, "дірки" у керівництві ЗС, за які ні міністер, ні ГШ начебто й не відповідальні. Однак "протокол" є. Хто відповідатиме?

– Цього нізащо не повинно статися. Бачте, Президент України є Верховним Головнокомандуючим ЗС, він очолює виконавчу владу в Україні. Йому підпорядкований Кабінет Міністрів, куди входить і міністер оборони. Президент здійснює передусім жорстку контролю діяльности всіх силових структур, у тому числі й МО. Які можуть бути тут помилки, якщо ГШ – суто виконавчий орган? Він може пропонувати й виконувати. Але команду на виконання дають Верховна Рада, Президент, Кабінет Міністрів. А у ГШ має бути один начальник, один наказ.

У разі війни, у важкий для держави час ГШ перетворюється на робочий орган ставки Верховного Головнокомандування. Функції його, як бачите, суттєво не змінюються, бо вони закладені в мирний час для того, щоб були пристосовваними до дій у воєнний.

Анатолію Васильовичу, дехто висловлює думку, що, віддавши ядерну зброю, ми роззброїлися, продешевили тощо. Чи так воно?

– Скажіть, яка армія не хотіла б мати надійних засобів ураження? Я маю бути найбільшим мілітаристом у нашій державі. Усі повинні мене стримувати, а я – завжди казати про необхідність приділити усе більше й більше уваги ЗС.

Нині багато хто висловлюється за зміни нашої воєнної доктрини. Чи працює над цим Генштаб?

– У світі все розвивається за законами діялектики. І тепер ми повинні дуже уважно поставитися до основоположних документів будівництва ЗС, оборони держави. Зокрема, й воєнної доктрини. Україна, як відомо, проголосила себе без'ядерною, безбльоковою державою. Будувати оборону країни, орієнтуючись тільки на власні сили, сьогодні досить складно. Така оборона,

як правило, не матиме надії на перемогу. Ми повинні насамперед розраховувати на хорошого партнера. Чи то на партнера, який надає допомогу Україні на основі двосторонньої угоди, чи то на багатосторонній основі. Але подібна угода завжди передбачає створення якогось оборонного союзу.

Ось над цими положеннями потрібно багато думати. Як людина, яка розуміє своє завдання насамперед з точки зору професіоналізму, хочу сказати: ми повинні підрахувати всі "за" і "проти" в цих умовах. Є багато позитивного в тому, що Україна нині позабльокова держава. Але виключати в оцінці нашого становища слабкість нашого становища було б неправильно. Тому треба усе обміркувати. При цьому я категорично не хотів би тягти сьогодні до якогось бльоку. Але бачити проблеми, що стоять перед державою, і особливо проблеми обороноздатности, ми зобов'язані. Бачити сьогодні своїх партнерів на завтра, і в майбутньому ми мусимо. Але тут уже слово, вибачте, за політиками. Зараз ми розраховуємо на себе і на тих наших партнерів, які з'явилися внаслідок укладення двосторонніх угод?

А чи будуть усе-таки вноситися зміни у воєнну доктрину?

– Не сумніваюся: доктрина переглядатиметься. Вона істотно не зміниться, але її буде конкретизовано. Це відповідатиме нашим теперешнім економічним, політичним умовам. Себто в будь-якому разі доктрина має відповідати як потребам держави, так і її можливостям. Упевнений: вона буде тільки оборонною.

Але таке відчуття, що років через 5-10 ми таки примкнемо до якогось бльоку.

– Не говоритимемо про довгий строк. Але наступного року й ще через кілька років ми напевне не будемо в жодному бльоці.

Інтерв'ю вів Анатолій Сметанін
("Київські відомості")

ІЗ ВІЙСЬКОВИХ ВИДАНЬ

В 1984 р. у Києві появилася книжка Е. А. Афоніна "Становлення Збройних сил України: соціяльні та соціяльно-психологічні проблеми". Іван Гавриленко з Києва дає таку оцінку цій праці: "На основі комплексного соціологічного дослідження актуальних проблем Збройних сил України у праці здійснено спробу простежити й узагальнити становлення такої важливої державної інституції, як армія. Особлива увага приділяється автором аналізи процесів реґуляції і самореґуляції індивідуальної та колективної поведінки військовослужбовців, впливу на них норм права, моралі, традицій, звичаїв, ціннісних орієнтацій. Всебічно розглядаються такі широко обґрунтовані українською громадськістю проблеми, як нестатутні відносини в армії, причини і наслідки відхильної поведінки, адаптація призовників до військової служби. Особливий розділ в книзі присвячується адаптації до неармійських структур звільнених у запас офіцерів.

Для військових психологів, викладачів вузів, командирів підрозділів, військовослужбовців, зайнятих виховною роботою в армії, ця книга стане корисним і надійним помічником. Буде вона необхідною також усім тим, хто цікавиться військово-соціяльною проблематикою". (*"Віче"*, серпень, 95)

* * *

Заходом Українського Дослідчого Центру Гарвардського університету, появилися друком доповіді із конференції "Мілітарна традиція української історії; її роля у розбудові Українських Збройних сил, 12-13 травня 1994 р."

Там поміщено доповідь Зенона Когута "Як зробити Українські Збройні Сили українськими: роля національних (не-радянських) військових традицій", коментатор доповіді Іван Оленович.

Доповідь ген. Костянтина Морозова "Сучасна українська військова політика і проблеми її формування".

Доповідь М. фон Гаґена "Спадщина Радянської Армії для Збройних Сил України"; коментатор Ігор Смешко.

Доповідь Івана С. Яворського "Перехід від Радянських Збройних Сил в Україні до Українських Збройних сил"; коментатор Юрій Левченко.

Згадаємо також і конференцію Колюмбійського університету "Народи, нації, ідентичність" (28 серпня 1995) підчас якої проф. політичних наук Університету Ватерлю Іван С. Яворський виголосив дуже цікаву доповідь "Цивільно-мілітарні відносини в Росії та Україні".

В. Сірський

У ЧЕРВНІ ВІДБУДУТЬСЯ УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКІ МАНЕВРИ

Як повідомило аґенство Ассошіетед Пресс, про це було заявлено під час зустрічі журналістів з міністром оборони України Валерієм Шмаровим. Така ідея виникла під час двосторонньої зустрічі з міністрами оборони Росії й США в Первомайську. На сьогодні відомо тільки про термін проведення навчання – червень 1996 р. Країн, які братимуть в них участь, окрім названих двох, ще не визначено.

КОНҐРЕС УКРАЇНСЬКОЇ ІНТЕЛІҐЕНЦІЇ

(УЦІС) 11 листопада в Києві відбувся Конґрес української інтеліґенції. Потреба його скликання постала у зв'язку з небувалим за роки незалежности зовнішнім тиском на Україну та активізацією внутрішніх "деукраїнізаторів". На Конґрес прибули делеґації з усіх областей країни, представники творчих спілок, громадських організацій і політичних партій. Усього – близько 2000 делеґатів. Узяти участь у його роботі дали по- передню згоду Президент України Л. Кучма, прем'єр-міністер Є. Марчук, голова ВР О. Мороз. Однак лише останній дотримав свого слова.

На форумі домінували дві теми: взаємини між владою і українською інтеліґенцією (а відтак, і ставлення влади до української культури) і друга – розбудова держави та українська національна ідея.

Сучасне становище української інтеліґенції окреслив І. Драч: "До-нині пошматована між політичними партіями, підгодована недоїдками з владного та мафіозного столів, принижена повсякденною дискримінацією і зведена до рівня безпорадного старця, інтеліґенція покищо мовчки спостерігала знущання нового панства над державою та її громадянами. Віднині інтеліґенція відмовляється перетворюватися на юрму люмпенів і жебракувати у влади те, що їй належить за правом будь-якого цивілізованого суспільства".

Зараз в Україні існують дві течії – бездуховних космо-політичних – лібералізм, що прагне стати домінуючим, і національний демократизм. Кажуть, що на троні зрадників не буває. Так, але навколо нього, зазначив П. Мовчан, вони є: "Я не вірю у патріотів за посадою, а лише за переконаннями. Читаючи писання Табачника, я зрозумів, що Україну хочуть збудувати без нас і не для нас. Табачник повчає: "Колишні ідеології – національна держава, відродження нації, розбудова держави та інші, які претендували на ролю загальнонаціональних, – повністю вичерпали і дискредитували себе. Ці ідеології базувалися на ґрунті локалізованого західно-українського середовища і лише силою власної націонал-номенклятури утримувалися як загальнонаціональні. Тому необхідні серйозні корективи політичного курсу Президента і тих, хто поблизу нього. Патріотизм – ключове поняття. Консолідуючою може бути лише національна ідея. Всі інші чинники – другорядні й тимчасові".

Щоб реалізувати ідею державного самоздійснення, необхідно запліднювати національною метою дух мільйонів. Українське суспільство повинно мати систему орієнтирів, чітких ідеологічних координат, тобто українську національну ідею. Вона є духовною субстанцією, розпростореною на історичний час і культурно-етнічний простір буття українського народу. Вона знаходить своє завершення у створенні Української Самостійної Соборної Держави. Та донині національна ідея не сприйнята на державному рівні. 24 серпня Л. Кучма виступив за необхідність вироблення ідеології державотворення й уточнив свою позицію щодо української національної ідеї. Але

державні мужі не переймаються тим, щоб національна ідея стала визначальним фактором консолідації українського суспільства в ім'я української держави. "Ми боїмося заявити, що будуємо національну державу", – заявив на Конґресі М. Жулинський.

У виступах звучало, що партія української влади – аполітична, інтернаціональна, космополітична. Тому в народі її називають антинародною та антидержавною. Які перші ознаки представника "п'ятої колони", що перебуває на державній службі? О. Соскін визначив їх так: незнання державної мови; намагання приєднати Україну до колишньої імперії; бльокування радикальних економічних реформ і потурання зростанню боргів. Що робити? Найперше – здійснити декомунізацію України. Для цього Президент повинен поставити на державну основу створення міжнародного суду над КПСС. А прем'єр - міністер, як один з чільних представників радянського КҐБ, повинен покаятися перед Богом і народом у гріхах КҐБ.

МАНІФЕСТ УКРАЇНСЬКОЇ ІНТЕЛІҐЕНЦІЇ

На п'ятому році незалежности, в час прийняття України до Ради Европи відбуваються події, що загрожують як матеріяльним основам існування Української держави, нації, так і її мові, культурі, духовності.

Зовнішні і внутрішні антиукраїнські сили, що впродовж кількох останніх років усіляко бльокували й саботували процеси перетворення України в сильну, багату, соціяльно справедливу й авторитетну державу, нині перейшли до вирішального штурму з метою нашої "білорусизації". Нас хочуть знову позбавити найголовнішого – власної Батьківщини, обернути на безрадних люмпенів, яким байдуже, хто їх нагодує, розпоряджаючись їхнім же національним багатством.

Усе робиться послідовно, спляновано і таємно від суспільства, щоб не дати українському народові стати господарем на землі своїх предків. Штучно, навмисне створюються "борги" України сусідам на мільярди долярів; на невигідних умовах експортується за кордон найцінніша продукція; за безцінь розпродаються російському капіталові, іншим чужинцям прибуткові, потужні підприємства і галузі, які є основою нашої економіки (літакобудування, торговельна фльота, хемічна промисловість, металургія, машинобудування, військово-промисловий комплекс, нафто - і газопроводи, нафтопереробні заводи і газосховища); укладаються нерівноправні угоди з Росією в економічній і військовій сферах; не виводяться іноземні війська з України, занепадають наукові центри, паралізується фінансово-кредитна система; руйнується високотехнологічний індустріяльний і науковий потенціял; зростає безробіття; постійно підвищуються ціни, хронічно затримуються зарплата, пенсії, стипендії.

Це – не стихійне лихо, не безконтрольні процеси, не брак компетентних управлінців. Україну розвалюють уміло, професійно ті, хто нею сьогодні керує і хто спрямовує їх з іншої держави. Робиться все, аби підірвати здатність

українських Збройних Сил захищати державу і народ. Робиться все, аби нацьковувати проти народу кримінальні клани й державні силові структури.

Кому це вигідно, кому потрібно? Вищі урядовці зомовчують недружню, а останнім часом відверто ворожу, агресивну щодо України політику офіційної Росії. Чому? Значна частина державних проводирів сама виступає захисниками національних інтересів Росії в Україні, підпорядковує свої дії стратегічним плянам Кремля. Ці ще донедавна засекречені пляни цинічно задеклярував Президент Росії у своєму Указі 940 від 14 вересня 1995 року про стратегічний курс Росії щодо країн СНД, згідно з яким Україна вже розглядається фактично як російське генерал-губернаторство, "зона національних інтересів Росії".

У той час, коли в Росії всі без винятку політичні сили переходять на імперські позиції, коли офіційна влада робить ставку на ідеологію запеклого шовінізму, російської винятковости, месіянізму, вищости над іншими народами, сучасні державні діячі ігнорують таке загальновизнане поняття як національна гідніть власного народу, дозволяють собі відверто зневажати й принижувати її перед усім світом. Сьогодні вже не тільки за межами України, а й у самій Україні поновився кількасотлітній стратегічний курс "Україна без українців", курс на знищення української нації під прикриттям "загальнодемократичної", "загальнослов'янської", "загальноправославної" демагогії, що завжди слугувала нашим гнобителям.

Складовою цього курсу є посилене плюндрування української культури. Ми, представники української інтелігенції, засвідчаємо: за винятком 30-х років, коли більшовики вигубили практично всіх діячів нашої культури, науки й техніки, знищили третину української нації, подібної деукраїнізації України не було.

На п'ятому році незалежности гине українське книговидання – виходить лише 3% українських книжок. Водночас без будь-яких обмежень, без сплати мита ввозиться з-за кордону низькопробна література російською мовою, скорочується кількість українських газет і журналів, знову закриваються українські дитячі садки, школи, документація у багатьох галузях, навіть у найвищих органах влади, ведеться не державною мовою. У багатьох областях блькується відкриття українських закладів культури, закриваються українські газети й журнали або примусово припиняється їх розповсюдження, витісняється українська культура з радіо і телебачення.

Руйнації зазнає фундаментальна наука. Фактично знищується Національна Академія наук, що дала світові таких видатних учених як Вернадський, Грушевський, Палладін, Патон, Глушков та інші. На межі фізичного виживання перебувають науковці, вчителі, лікарі, культосвітні працівники. Все це дає підстави зробити висновок: національна культура й державна мова дратують органи управління як у столиці, так і в областях, їм чиниться активний опір, вони переслідуються. Створюється абсурдна ситуація. Наш народ упродовж століть, всупереч заборонам і цькуванням, оберігав і виховував рідну мову, і зараз, у самостійній державі, йому доводиться боротися за її порятунок. Безпрецендентно: народ має свою мову, а більшість урядовців розмовляє мовою чужої країни, з викликом демон-

струючи "незалежність" від власного народу. Чи можна собі уявити іншимовних представників влади у Росії? В будь-якій країні світу? Сказано ж бо апостолом: "Коли я молюся чужою мовою, то хоч дух мій молиться, та розуміння моє залишається без плоду".

Шалений тиск антиукраїнських сил зростає на всіх поверхах державної влади, особливо в південно-східних та окремих центральних областях України, вони роблять нас "унікальною" країною в світі. Вищі урядовці заохочують і пропаґують антиукраїнський "реґіональний підхід" у сфері культури, щоб розколоти, розбратати наш народ. Прийнятий ще в імперськи часи "Закон про мови" не тільки не виконується, а й постійно перебуває під загрозою перегляду, нав'язуваного російськими націоналістами в Україні.

Спілка письменників, НАН України, творчі й громадські організації і конфесії неодноразово зверталися до Президента, Верховної Ради, Кабінету міністрів з пропозицією вжити хоч яких заходів, аби підтримати державну мову, українське книговидання, освіту, науку, літературу, театр, кіно. У відповідь – глухе зневажливе мовчання. Воно прикриває справжній психологічний терор, початок в окремих реґіонах політичних репресій на національному ґрунті. Українських патріотів витісняють з армії, звільняють з роботи. В кадровій політиці робиться все, аби досягти "критичної маси" українофененависників у державному апараті, як і радять стратеги російського націоналізму. Українських патріотів не допускають до сфери управління в усіх галузях суспільного життя. Войовничий російський націоналізм опановує всі рівні державно-адміністративного управління, особливо у південно-східних областях України. По суті, проти українців вже проводяться етнічні чистки. Ми шануємо російську мову й культуру, але нам прикро, коли з неї роблять штандарт аґресії, коли за нею сунуть танки і авіяція, розтоптуються інші культури, в її ім'я по-варварському грабуються багатства інших народів.

Минув час, коли антиукраїнську позицію вищих урядовців можна було вважати невіглаством, безкультурністю, помилкою. Ще свіжа в пам'яті народу розправа над учасниками похорону Патріярха Володимира, коли озброєні до зубів молодчики били старих людей, жінок, священиків, люто кричали "бей хохлов!" і топтали скроплений кров'ю безвинних жертв державний прапор. Це ж у яких вольєрах, на яких духовних харчах треба було дресирувати таких осатанілих штурмовиків, карателів власного народу?! Це ж які спотворені душі треба мати, щоб потурати відверто антидержавним партіям та угрупуванням, збройним підпільним формуванням русофашистів у нашій державі і водночас без суду і слідства забороняти та репресувати законні українські громадські організації?

Українські інтернаціонал-кар'єристи сподіваються знову обернути свою рідну землю на колонію Росії, адже без України Росії не до снаги знову диктувати свою волю світові. Разом з офіційним Кремлем вони розв'язали справжню, запеклу, поки що "холодну" війну проти України.

Українська інтеліґенція рішуче засуджує провокаційну й згубну політику антиукраїнських сил на нашій споконвічній землі. Ми категорично не погоджуємося з думкою, що українська ідея в Україні не спрацювала. Це фальшивка тих, для кого проголошення суверенітету нашої держави –

"тимчасове явище". Благородна за своєю суттю громадян України у всенародному русі за те, щоб узяти власну долю у власні руки, відродити економічну міць, рідну культуру, досягнути процвітання нашого працьовитого, талановитого народу.

Ми розуміємо захист своєї культури, науки, духовности як захист прав кожного громадянина України на володіння часткою національного багатства, права на повноцінне трудове життя й гідний добробут, який йому здатна забезпечити наша високорозвинута, багата на природні ресурси Батьківщина.

Ми розуміємо захист культури і науки як відстоювання рівноправних, взаємовигідних, а не хижацьких й експлуататорських щодо нас стосунків з усіма країнами й народами. Ми розуміємо захист культури і науки як ґарантування прав людини, особи. Ми розглядаємо культуру як глибоку повагу влади до свого народу, такої влади, яка не посміла б ганьбити Українську державу, принижувати її народ.

Українська інтеліґенція з розумінням ставиться до неминучих об'єктивних труднощів перших років незалежности. Але ми не можемо примиритися з тим, що нас заганяють у глухий кут національного небуття. У нас вистачить стійкости й самопожертви, як і в попередніх поколінь, аби не дозволити змести з лиця землі велику українську націю, що за кількістю посідає п'ятнадцяте місце серед сотень націй світу. Це відчувають українофобські урядовці, та змінюють лише антинаціональну риторику, не змінюючи свого антинародного курсу. Ми занадто довго відступали, ми здали вже багато позицій – нас змусили роззброїтися, нашу економіку ставлять на коліна, але далі відстапати нікуди. За нами найсвятіше й найдорожче – Україна та її народ.

З почуттям великої історичної відповідальности ми, представники української інтеліґенції, закликаємо об'єднатися для порятунку України та її народу політичні сили, громадські організації, робітників і селян, працівників культури, науки, освіти, підприємців і фермерів, релігійні конфесії, ветеранські та жіночі організації, молодіжні і студентські рухи, громадян різних національностей, свідомих патріотів, усіх, кому є рідною й близькою наша тисячолітня й сьогоднішня Україна, хто хоче бачити її вільною і багатою.

Ми, члени оргкомітету, закликаємо українських інтеліґентів, усіх патріотів нашої землі розгорнути роботу щодо створення таких комітетів в областях, районах, у містах і селах. Національно-демократичні, патріотичні сили мають досвід того, як змусити владу рахуватися з волею народу, який першого грудня 1991 року проголосував за суверенну незалежну Українську державу.

Тож виявимо знову таку волю!

Члени оргкомітету:

Іван ДРАЧ (голова), Вячеслав БРЮХОВЕЦЬКИЙ, Анатолій ГРИЩУК, Віктор ЄСІКОВ, Лариса КАДИРОВА, Віталій КАРПЕНКО, Володимир КОВТУН, Степан КОЛЕСНИК, Платон КОСТЮК, Олесь ЛУПІЙ, Павло МОВЧАН, Костянтин МОРОЗОВ, Володимир МУЛЯВА, Юрій МУШКЕТИК, Петро ПЕРЕБИЙНІС, Анатолій ПОГРІБНИЙ, Юрій ПОКАЛЬЧУК, Євген СВЕРСТЮК, Віктор ЦИМБАЛЮК, Володимир ЧЕРПАК, Вячеслав ЧОРНОВІЛ, Галина ЯБЛОНСЬКА, Ярослав ЯЦКІВ.

ПРЕЗИДЕНТ ЛЕОНІД КУЧМА У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ

"Україна має зіграти кардинальну ролю у майбутньому Европи", – так заявив Прем'єр-Міністер Великої Британії після переговорів 13 грудня із президентом України Леонідом Кучмою. Джон Мейджор повідомив, що британський уряд висловлюється за підтримку курсу реформ, які проводяться на Україні.

Україна грає і повинна грати ключову ролю у системі европейської безпеки, сказав Джон Мейджор. За його словами, Велика Британія дуже зацікавлена у розвитку відносин між НАТО на Україною і робота в цьому напрямі почалася.

"Мужнім рішенням" назвав Джон Мейджор позицію Президента України щодо Чернобильської станції. Я з нетерпінням чекаю, сказав він, якнайшвидшого підписання між країнами "Великої сімки" та Україною Меморандуму про взаєморозуміння стосовно заходів на підтримку рішення України про закриття Чернобильської АЕС.

Давши оцінку переговорам як "надзвичайно цікавим і корисним", Джон Мейджор висловив сподівання на продовження діялогу в Києві. На запрошення Президента України він має намір відвідати Україну в першій половині 1996 року.

Спільний виступ Л. Кучми (другий зліва) і Дж. Мейджора (другий справа).

Президент України віддав Европейський Банк Реконструкції та Розвитку (ЕБРР), де мав бесіду з президентом банку Жаком де Ларозьєром та взяв участь у церемонії підписання чотирьох угод Европейського банку реконструкції та розвитку з українськими партнерами. Позику у 59 мільйонів екю, що становить понад 75 мільйонів американських долярів, надано Україні, насамперед, для підтримки реконструкції в енерґетичній галузі. За одним з проєктів, на фінансування якого спрямовується 55 мільйонів долярів, передбачається модернізувати ряд найбільших серед діючих теплових електростанцій. Значні кошти, згідно з цим проєктом і підписаною угодою, спрямовуються також на створення енерґетичного ринку на Україні, перебудову галузі на ринкових засадах. Кошти до 7 мільйонів долярів отримають щойно створені чотири українські енерґетичні компанії.

Ще 5 мільйонів долярів Европейський банк реконструкції та розвитку інвестує на закінчення будівництва в Одесі компанією "Трансінвестсервіс" терміналу.

За підписаною угодою, шість з половиною мільйонів долярів отримає "Український фонд" – перша в Україні подібна фундація, що інвестує приватний бізнес. Як відомо, підтримка саме цього сектору економіки є пріоритетною у діяльності Европейського банку реконструкції та розвитку. Через "Український фонд" кошти від ЕБРР потраплять до приватних виробників медичного обладнання, будівельних матеріялів, продуктів, щоб допомогти такого роду бізнесу на ранній стадії його розвитку. Ще 50 мільйонів долярів від ЕБРР за торговельно-фінансовою угодою підуть на забезпечення ґарантій по зовнішніх зобов'язаннях приватних українських банків, зокрема Укрінвестбанку в їх експортно-імпортних операціях.

Останній день офіційної візити Президента України Леоніда Кучми до Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірляндії розпочався зустріччю з групою провідних британських бізнесменів. Під час цієї зустрічі обговорювалися перспективи економічних стосунків між обома країнами.

У Вестмінстерському палаці – британському парляменті – відбулася розмова Президента України з Лордом Канцлером – спікером палати лордів, членом Кабінету міністрів, достойним Лордом Макеєм. Трохи пізніше відбулася ще одна розмова Президента України з лідером парляментської опозиції, керівником Лейбористської партії Тоні Блером та зустріч з представниками британсько-української міжпарляментської групи, очолюваної Джоном Вілкінсоном. У зустрічі взяла участь делеґація Верховної Ради України, що прибула на запрошення британо-української парляментської групи.

Леонід Кучма з дружиною був принятий у Букінгемському палаці і мав розмову з її Величністю королевою Єлізаветою II.

Марина Тарнавська

("Молодь України")

Коли ніхто ні за що не відповідає, то на біса нам відповідальні працівники? Іван Токарчук *("Перець")*

Історія і сучасність

Юрій Жук

ЩОБ ДІТИ НАС НЕ ПРОКЛЯЛИ

Політика Росії і держав, куди входили відшматовані українські землі, політика Союзу (фактично Московщини) була завжди спрямована на утримання українських територій в становищі колоній. Це наочно видно з джерел, які старанно приховувались верхівкою ВПРС (навіть у 1956 р. ще заборонялось у наукових працях використовувати іноземну літературу та архівні документи). А правда така.

До 1914 р. з України вивозилося 8 млн. тонн зерна, 1 млн. тонн цукру. Як другий процудент цукру в Европі, Україна займала останнє місце за його споживанням – близько 3 кг на особу на рік, що у 15 разів менше, ніж споживав англієць, 90 відсотків експорту цукру контролювали 3 петербурзькі банки. Тільки акцизного податку з виробленого в Україні спирту в 1913 російський уряд зібрав 132,7 млн. рублів.

Донбас повністю забезпечував вугіллям російську промисловість. З 1900 до 1913 р. видобуток криворозької руди зріс з 260 до 420 млн. тонн. Прибутки з української металургійної промисловости становили пересічно 34,1% (у 8 разів більші, ніж у Европі). Ось як експлуатували українцятрударя. За даними проф. Кононенка, російські банки з чужинним капіталом висмоктали з України з 1891 по 1914 роки близько 5 млрд. рублів тільки у вигляді дивідендів (тоді корова коштувала 5 - 6 рублів). У сьогоднішніх грошах це сума понад 30 державних бюджетів України.

Цінами і тарифами було знищено українську паперову (було 12 фабрик), шкіряну, текстильну промисловість, щоб текстильне Підмосков'я мало монопольний збут своєї продукції втридорого в Україні. Перетворення України на сировинний придаток і ринок збуту російської метрополії призвело до того, що сотні тисяч українців залишили свою батьківщину (сьогодні їх на американському континенті майже 2%).

Від 1900 р. бюджети російської імперії мали з України прибутку 3,3 млрд. рублів. Імперські видатки йшли на утримання війська і державного апарату (82,6% бюджету), решта 8,3% на освіту, 5,3% на протекцію промисловости і 3,8% на аґрокультуру. За гроші українця еліта будувала замки на курортах французької Рив'єри. Ось як імперія під маскою "великороса" дбала про українця (малороса, хохла), якого споювала горілкою, з якого знову ж таки мав зиск бюджет імперії. Ми були запряжені у тріюмфальний віз імперії, як воли, як раби.

За Союзу експлуатація ще більше посилилась. Видобуток мінеральної сировини в Україні був у 10 разів інтенсивніший, ніж у середньому в світі, – щорічно на суму 25 - 28 млрд. долярів. І знову, як і при царизмі, все, що тільки можна, – вивозилося. Частка України в експорті з СРСР

залізної руди становила 95%, кам'яного вугілля – 65%, чавуну – 75%, прокату – 70%, електроенергії – 75% (а нам залишилась радіяція й онкологічні хвороби), цукру – 65% (а нам – мізер по талонах). У 1990 р. від вивезеної продукції на експорт з України в сумі майже 5 млрд. долярів нам повернули лише 52 млн. долярів. Москва щорічно забирала з України 8 тонн золота, 220 тонн срібла і багато коштовних каменів, а залишала нам забруднену воду, повітря і сплюндровану землю. Внаслідок цього маємо пересічно 1600 хвороб на 1000 населення – повільно вмирай, народе України! Якби ці кошти йшли для наших дітей, то сьогодні вони виховувалися б у найкращих у світі навчальних закладах і не посилали б батьків "до матері".

Поряд з пограбуванням йшло пляномірне витіснення українця "старшим братом" зі своєї землі шляхом знищення в ГУТабах, в'язницях, штучними голодоморами, переселенням на "стройки коммунизма", примусовим розподілом після закінчення технікуму, вузу, висиланням новобранців аж до Тихого океану і далі (сьогодні українців в СНД – близько 15 млн. чоловік). Натомість в Україну надсилали "старшого брата" – відставників і пенсіонерів союзного значення із сім'ями.

Згадаймо, не встигли захолонути трупи в українських хатах від голодомору 1933 р., як туди насильно поселяли російські сім'ї, які везли сотнями ешелонів з Росії. Пляномірно нищилася мова і культура. На Кубані рішенням ЦК ВКП (б) за три дні грудня 1933 р. українську мову заборонили в школах, газетах та радіо. У Криму, де жили 700 тис. українців, залишилась одна українська школа. Не набагато кращі справи у східних областях, куди пляномірно переселяли росіян... Цього справжній українець і справжній росіянин забувати не повинні. Не повинно бути саботування будівництва держави України. Будуючи вільну Україну, росіянин допоможе будівництву демократичної Росії, не зараженої імперським вірусом. Може, тоді і росіянин, і сусіди Росії заживуть цивілізованим життям.

Бюджетні надходження, як і в Російській імперії, витрачалися на армію, на будівництво танків, літаків, ракет, ядерної зброї. Виробляли їх більше, ніж весь світ, а сьогодні будуємо заводи для їх знищення. Величезні операції КДБ в країні і за кордоном, фінансування зарубіжних компартій, щоб по всьому світу робили колотнечу, на військові операції і війни проти свого й інших народів. У пам'яті – Новочеркаськ, Берлін, Будапешт, Прага, Куба, Анґоля, Етіопія, Сирія, острів Даманський, Афганістан, куди простягнула свою войовничу руку Москва.

СРСР перетворився на відсталу, але з потужним військовим потенціялом імперію, де трудівник безсоромно експлуатувався – оплата його праці була в 50 - 100 разів нижчою, ніж у капіталістичних країнах, а комуністична верхівка кричала, що СРСР будує комунізм (перебуваючи за життєвим рівнем народу на 68 місці у світі). Результат заграбницької політики СРСР – загарбані землі перетворено на руїну. Природа знищена

варварським використанням ресурсів, підірване здоров'я народів на генетичному рівні. Мільйони трупів, мільйони калік, плач мільйонів матерів, жінок, дітей-сиріт, бездомні офіцери, що поневіряються з сім'ями, жебрацька старість людей, які віддали по 30 - 40 років праці в ім'я побудови комунізму. Тільки 2 випускники школи із 10 змогли здобути вищу освіту (у розвинутих країнах 7-10 випускників із 10 можуть її здобути). А нам комуністи замилювали очі безплатною освітою. Насправді ж на цих двох працювало ще 8 батьків, діти яких не потрапили до вузу. Як і в російській імперії – для трударя праця за мізер і горілка, а для партномунклятури – державні лімузини з слугами-шоферами, державні дачі, закриті крамниці, кращі квартири, кримські санаторії... Для прикладу, дачу члена ЦК КПРС Ворошилова в Тайнінці під Москвою обслуговувало більше слуг, ніж було при дворі імператора Миколи II.

Нині Україна стала незалежною – дякуючи Богові, без крови, не як у Чечні, народ якої змушений відстоювати свою свободу зі зброєю в руках. Але через те, що при владі фактично лишилась партноменуклятура КПРС – КПУ, продовжується безсоромне грабування українця. Так, Верховна Рада і уряд дозволили забрати увесь наш 122-мільярдний позиковий фонд, а Ощадбанку СРСР вилучити 83,1 мільярда рублів з українського філіялу. Це значить, що "старший брат" забрав заощаджену нашу працю в сумі на сьогоднішні гроші понад 20000 трильйонів купоно-карбованців, за які кожний громадянин міг би купити "Волгу" чи двокімнатну квартиру.

Мало того, керуючись хибною марксистською економічною теорією, комуністична більшість Верховної Ради і такі ж недолугі уряди замість створення ринкового середовища для цивілізованого розвитку української економіки створили умови для функціонування несправедливого курсу купоно-карбованця до іноземних валют, щоб верхівка колишньої партноменклятури могла накопичити солідний капітал за рахунок обкрадання громадян України, тобто за марксистською теорією стали будувати "дикий капіталізм" замість ринкових відносин, на засадах етичного маркетінґу.

У 1993 р. справедливий курс був приблизно 1:1, а підтримували курс 3,6, і навіть 4 карбованці за 1 рубль. Це значить, що за проданий Росії український товар поверталось на підприємства і в колгоспи 25% коштів в рублях, а решта осідала в різних кишенях і на особистих рахунках в іноземних банках. Навіть Чорноморська фльота при несправедливому курсі фактично утримувалася повністю за рахунок України, за рахунок 10-кратного зменшення реальної зарплати, пенсій, стипендій українця.

Ми стали бідні тому, що парлямент з його комуністичною більшістю не захищав інтересів громадян України, і десятки мільярдів долярів за продану українську продукцію опинилися в іноземних банках, ще Україна залишилася і в боржниках, незважаючи на те, що товарами платила Росії за тонну нафти в 4,5 раза дорожче світової ціни?

Поки ми не усвідомимо, що потрібно будувати, згуртувавшись, свою незалежну Україну, доти нашу працю використовутимуть інші, будемо задовольняти імперські амбіції, а наші діти будуть гарматним м'ясом для забезпечення цих амбіцій. Обираючи депутата, кожен повинен твердо знати: кандидат іде працювати на користь України чи на шкоду їй, чи за депутатською недоторканістю, щоб захиститись нею від покарання за незаконні діла? І сьогодні є депутати-порушники Закону – сидять на двох кріслах. Хіба можна вірити цим людям?

2000 років тому Бог віддав свого сина на смерть, щоб попередити людство, що шлях насильства і грабежу – це шлях до самозницення, значно ранішого, ніж згасне сонце. Таке враження, що аварія АН-70 – це перестерога Божа Україні: інтеґрація наукової думки з сьогоднішньою Росією – це шлях в нікуди, бо наукова думка врешті-решт буде використана не на добробут, а в аґресивних цілях проти свого й інших народів. Наочний приклад – вся історія Москви і сьогоднішні Придністров'я, Абхазія, Осетія, Таджикистан, Чечня. І трупи, що приходять в Україну із загиблими синами, що віддали життя за сумнівні інтереси Москви. Дуже жаль, що цього не розуміє Захід. Буде пізно, коли вони опиняться на місці Грозного.

Щоб протистояти компартійному обману простим людям, усім демократичним силам потрібно згуртуватись у дві-три могутні партії, наприклад, у Всеукраїнську партію за незалежність і демократію, в яку могли б об'єднатись Народний Рух, УПР, Демократична партія, "Державність" та інші. Це дало б змогу провідникам партій найефективнішим чином використати особисті потенційні можливості в тій чи іншій ланці діяльности аж до створення тіньового уряду, щоб контролювати на професійному рівні роботу владних структур. Це дало б можливість налагодити справжній тісний зв'язок з різними верствами українського суспільства. За такою партією пішли б сотні тисяч громадян України. Справжні провідники демократичних партій повинні відкинути особисті амбіції і почати по-справжньому служити незалежній соборній Україні.

Якщо протистояння східних областей державотворенню, що підігрівається силами, які бачать в горі людей гроші, буде продовжуватись і, не дай Боже, досягне чеченського рівня, то в першу чергу буде гинути обдурений простий російськомовний громадянин України з голоду тому, що, по-перше, можновладці дуже сильно розпродали Україну, а, по-друге, в п'яти східних областях зосереджено понад 40% населення України. Результат буде такий, як у 1946 р., коли юрми людей з Донеччини, Кіровоградщини, Харківщини, Брянщини, Курська ходили по хатах західних областей України, просили шматок хліба (безперечно, люди ділилися, чим могли, і цим врятували багато людей від голоду, який створила своїм бездарним керівництвом КПРС).

Від Росії допомоги не буде тому, що у неї сільське господарство розвалене і міста сьогодні, особливо великі, забезпечуються за рахунок імпорту продуктів.

Таким чином, потрібно дбати не про імперію, куди нас тягнуть комуністи і соціялісти, а про майбутнє своїх дітей і онуків, інакше – нащо на світі жити?

Через 15 - 30 років людство зустрінуть нові дуже складні проблеми – нас стане майже 9 мільярдів. Людство ще не усвідомило цього через усіляку метушню. І щоб наші діти нас не прокляли за нашу бездарність і недалекоглядність, ми повинні знайти в собі сили відмовитись від ілюзій "про світле майбутнє", чим нас годували майже 80 років, а воно все далі віддалялось, і почати дружно будувати свою економічно сильну, незалежну, демократичну Україну, яка, безумовно, буде в добросусідстві жити і з Росією, і з іншими близькими й далекими народами. У нас є все: багатство – наша земля, сила – наш працьовитий народ. Потрібна віра у власні сили, гідність, упевненість, що ми спроможні мати свою народну владу із справжніх патріотів, а не людей, які хочуть ту владу передати іншим державам, щоб самим жити на подачки і ні про що не думати та ні за що не відповідати. Я певен, що навіть після страшного геноциду в Україні залишилося багато людей з козацькою волелюбною душею. Правда за цими людьми.

("Молодь України")

Юрій Жук, заслужений діяч науки і техніки, доктор технічних наук, професор, зав. катедрою товарознавства Полтавського кооперативного інституту.

Олеиа Апанович

БАТУРИН

Батурин – столиця Гутьманщини (1669-1708), розташувався на мальовничому високому березі Сейму, притоці Дніпра.

Перші історичні відомості про це українське місто належать до початку XVII століття (1625). Батурин ще за часів польського панування мав Маґдебузьке право, яке було підтверджене і за Гетьманщини. Місто управлялося маґістратом з виборними війтом і лавниками, бурмистром та райцями.

1669 року за велінням царя Олексія Михайловича столицею Гетьманщини було визначено Батурин, який став резиденцією лівобережного гетьмана Дем'яна Многогрішного. За гетьмана Івана Мазепи Батурин був розбудований за зразками західноевропейських столиць. Там зводилися пишні будинки старшин і величні храми в стилі українського барокко. Мазепа особисто фундував будівництво церкви святої Трійці і манастир святого Сави, а також зробив значні пожертви в батуринські храми, плянував заснувати в Батурині університет. За час гетьманування Мазепи населення Батурина зросло до 35 тисяч чоловік, розвинулась торгівля.

Мазепа укріпив місто, перетворивши його на могутню фортецю. У гетьманській столиці відливали гармати, стояла генеральна армата (артилерія), для якої спорудили спеціяльні великі повітки. 1708 року Батуринська фортеця мала 70 гармат.

Резиденція Мазепи була поза містом, на Гончарівці. Там стояв пишний гетьманський палац з великими залями, що були устатковані розкішними меблями, прикрашені картинами та портретами визначних мужів Европи, де був і портрет французького короля Людовика XIV, якого високо оцінював Мазепа. У палаці містилася велика і дуже цінна бібліотека, найкраща в Україні: з інкунабулами, старовинними рукописами, раритети, мистецьки оздобленеми виданнями багатьма мовами. У Батуринському палаці зберігалася колекція зброї, яка оцінювалась іноземцями як найкраща в Европі.

Навколо палацу був чудовий парк. Резиденція гетьмана Івана Мазепи вражала чужоземців. Він провадив у Батуринському палаці життя справжнього державного володаря, мав особисту варту, що складалася з найманих піхотних військ – сердюків, завів при дворі чіткий церемоніял.

У Батурині з королівською пишнотою приймали посланців різних країн. Велелюдні гостинні бенкети гетьмана відвідували генеральні старшини, козацькі полковники, дипломати, вчені, книгодрукарі, поети, високі церковні достойники. Отож, мазепинська резиденція мало чим поступалася дворам европейських володарів.

24 жовтня 1708 року з Батурина виступило п'ятитисячне військо на чолі з гетьманом Іваном Мазепою на з'єднання зі шведською армією, з допомогою якої український гетьман хотів звільнити Україну від московського ярма. Шведський король ґарантував вільний козацький устрій і незалежність самостійної Української держави.

Для захисту гетьманської столиці та населення міста Мазепа залишив п'ять тисяч козаків з чотирьох сердюцьких і Лубенського, Миргородського та Прилуцького полків під керівництвом Чечеля і гарматного осавула Кеніґсека, наказавши не допускати царські війська в Батурин.

1 листопада до Батурина прийшов з царським військом Меншиков, якому Петро I наказав штурмувати Батурин, вживаючи безоглядного терору. Спочатку мали навіть намір переорати місце гетьманської столиці, щоб "і сліду не залишилося". Але вже під час першого штурму гармати Кеніґсека змели мости через Сейм і змусили війська Меншикова відступати у безладді. Кілька разів кидав Меншиков свої війська під стіни Батурина, але козаки хоробро захищали гетьманську столицю, відкидали ворога від міської брами, запекла битва точилася за міським мурами в кількох місцях.

Меншиков, переконавшись, що йому не подолати козаків, почав відступ, переправившись через річку. Він мусив поспішати, бо вже наближалися шведи й Мазепа. Але допомогла йому зрада. Прилуцький полковник Ніс, який перебував у Батурині, наказав своєму посланцеві наздогнати Меншикова й провести його військо вночі через потаємний хід у місто. 2 листопада царські солдати вдерлися у місто, накинулися на сбнних козаків, рубали і кололи їх "без ніякого милосердя, а значніших з них одного з одним перев'язали" – писав автор "Історії русів".

Пам'ятна плита на місці столиці Гетьманства.

Фото Петра ЛЕЙКА.

Потім почалося знищення Батурина. Козаки й батуринці в перехресному вогні відчайдушно, героїчно оборонялися. Московські вояки палили й грабували місто, ґвалтували жінок. Меншиков не жалів нікого, навіть дітей. "Вибив усіх їх до ноги. Козаки, які живими попали в полон, особливо старшина, були по-варварськи замучені. Сам Меншиков з катами мучив і вішав людей".

("Молодь України")

ПЕРШИЙ ПАМ'ЯТНИК МАЗЕПІ У МАЗЕПИНЦЯХ

Нещодавно в Україні відбулася важлива історична подія. В селі Мазепинці на Білоцерківщині відкрито пам'ятник – погруддя одного із найславетніших і найцікавіших українських діячів-державників – гетьману Іванові Мазепі.

Прикро, але факт, більшість населення села Мазепинці вперше почула про існування свого земляка Івана Мазепи. Але дивно, зберіглася назва села, хоча на околицях села красується напис російською мовою "Мазепінци", а мешканці села знають, що назва їхнього села походить від слова "мазати".

Історики-дослідники довели причетність назви села до імені гетьмана, і знайшлися люди, які не байдуже поставилися до цього, і в результаті весь світ почув про Мазепинці.

Автор пам'ятника – український скульптор Георгій Кудрявченко. До спонсорування приклав свої сили фонд ім. Івана Мазепи, який очолює Іван Салій. Головою організаційного комітету по спорудженню пам'ятника є екс-президент України Леонід Кравчук, який очолює фонд "Сприяння розвитку мистецтва України".

На мітинґу з нагоди відкриття пам'ятника майоріли всі прапори України: від Державного прапора – до малинового козацького і червоно-чорного з-під стягу Степана Бандери. До народу зверталися екс-президент Леонід Кравчук, посол Америки Вільям Міллер, відомі політичні діячі.

Акція встановлення пам'ятника була прикрашена козацьким ходом козаків Білоцерковської козацької сотні. На відкритті був присутній гетьман українського козацтва Володимир Мулява та вся козацька старшина Київщини.

Пам'ятик було освячено митрополитом Київським Філаретом. Мазепі простили усі гріхи, яких по суті він і не мав, хіба що "один" – любов до України та до Бога.

Закладено один з перших каменів на шляху до правди про Україну. Присутність на відкритті високих державних і громадських діячів, звичано, важливий фактор, але головним є те, що селяни поруйнованого села Мазепинці знатимуть не лише те, що мали колись мазані хати, а й пишатимуться своєю причетністю до постаті одного з велетенів української нації.

Матеріяли підготувала Марія Галюк.
("Народна армія")

"Той великий славний муж, що залишився на старі літа без нащадків і з величезним майном, жертвував усім, щоби вибороти волю своїй батьківщині. Він не завагався зректись усього, що може бути найдорожче на цій землі, і віддав власне життя за визволення рідного краю з-під московського ярма...

Наша справа справедлива, а справедлива справа мусить завсіди запанувати".

(Із промови Пилипа Орлика на похороні гетьмана Івана Мазепи).

Марія Галюк

ДО 400-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

БЕРЕСТЕЦЬКА БИТВА

У червневі дні 1651 року польський король Ян II Казимир, зібравши 150 тисяч жовнірів, вирушив на Україну.

На заклик Богдана Хмельницького обороняти рідну землю відгукнулися запоріжці, реєстрові козаки. Армія Богдана Хмельницького налічувала майже 100 тисяч воїнів. Гетьману довелося найняти 50-тисячний загін татар.

Об'єднане українське та татарське військо спішно вирушило назустріч ворогові. Дві великі армії зійшлися на широкому полі неподалік Берестечка, що на Волині.

28-29 червня 1651 року тривали сутички, у яких відчувалася значна перевага українського війська. Проте 30 червня, коли відбувалася генеральна битва і здавалось, що перемога вже була на боці Хмельницького, татари несподівано покинули поле і почали відступати. Богдан Хмельницький із кількома старшинами кинувся за татарами, намагаючись їх зупинити. Кримчаки не тільки не послухали гетьмана, а й захопили його у полон, продовжуючи відступати. Багато істориків вважають, що хана Іслам-Гірея III підкупили золотом польського короля.

Проте козаки не розгубилися. Під командуванням досвідчених полковників Богуна, Джеджалія, Пушкаренка, Носача, Лободи вони відступили від болотистих берегів річки Пляшівки, окопали свій табір і зайняли оборону. З трьох сторін їх оточували поляки, в тилу річка й непрохідні болота. Польське командування вирішило не виставляти там своїх загонів.

У ніч 10 липня, після десяти діб оборони, українська армія під командуванням наказного гетьмана Івана Богуна несподівано для поляків вийшла з оточення, вимостивши кілька вузеньких гребель усім тим, що було в таборі – возами, сідлами, кожухами, хмизом, дошками не жаліючи навіть гармат. Козацькі ар'єрґарди прикривали відступ, показуючи чудеса героїзму, мужності та відваги.

Незважаючи на те, що під Берестечком загинули майже 10 тисяч повстанців, українська армія не була розгромлена, вона вже через кілька місяців знову вела бої із шляхетським військом, здобуваючи перемогу за перемогою.

На початку XX століття на Берестецькому полі на народні кошти було споруджено величезний пам'ятник героям битви – храм святого Юрія Переможця, з'єднаний 50-метровим підземним ходом із дерев'яною старенькою церквою св. Михайла, у якій, за народними переказами, перед битвою освятив свій меч гетьман Богдан Хмельницький.

У храмі св. Юрія знаходиться саркофаг, у якому спочивають останки козаків та повстанців.

("Народна армія")

І. Срібняк, Київ

ДО ПОЧАТКІВ ЗАСНУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ВОЄННОЇ АКАДЕМІЇ ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ

Внаслідок цілої низки несприятливих військово-політичних обставин, Армія УНР у кінці листопада 1920 р. відступила у Польщу, де була у повному складі інтернована. Упродовж перших місяців інтернування відділи Української армії були розташовані у кількох спеціяльних таборах на теренах Польщі (Каліш, Вадовиці, Олександрів (Куявський), Ланцут і Пикуличі), штаб Дієвої Армії перебував у Петрокові, Військове міністерство УНР і Генеральний штаб – у м. Ченстохові. Урядові інституції УНР та штаб Головного Отамана Військ УНР містилися у Тарнові.[1] Загальна чисельність українських військ на 20 січня 1921 р. становила 17464 чол. [2] У грудні 1921 р. українські відділи були зведені у три табори: Каліш, Щепіорно і Стржалково.

Військові невдачі нольсько-української протибільшовицької кампанії 1920р. рішуче не позначилися на внутрішньому устрої Армії УНР. З перших днів інтернування Уряд УНР і вище військове командування розпочали надзвичайно складну і відповідальну роботу щодо зміцнення бойових осередків українських військ. Вже 23 листопада 1920 р. наказом за підписами Головного Отамана Військ УНР С. Петлюри і командуючого Дієвою Армією генштабу генерал-поручника М.Омеляновича-Павленка Військове міністерство було зобов'язане не розформувати жодної частини, які повинні були "розташуватися на загальних умовах інтернування в цілях організації і підготовчої праці для повернення на Вкраїну"[3].

Перебування українських військ у надзвичайно тяжких умовах інтернування нагально вимагало піднесення морального духа вояцтва, так як тільки свідомий патріотично вихований громадянин-військовик Армії УНР міг до кінця виртимати всі випробовування тяжких поневірянь на чужині, не піддавшись відчаю і деґрадації. Закласти підвалини свідомого позуміння державницьких потреб та гідного відстоювання національних інтересів можна було лише шляхом всебічної військової і загальної освіти козаків і старшин Армії УНР, задоволенням їх культурних потреб. Лише добре освічена людина у військовому однострої могла стати в обороні української самостійницької ідеї в очах всього світу.

Справа громадсько-націоналістичного виховання українського вояцтва мала надзвичайно важливе значення через те, що у його складі (особливо серед булавного старшинства) перебувала значна кількість військовиків колишньої царської армії. Ці старшини подекуди погано володіли українською мовою, не мали стійких самостійницьких переконань, а почасти взагалі індеферентно дивилися на проблеми розбудови Української Армії. Тільки прищепивши їм національно-державницьке розуміння відповідальних

завдань, що постали перед Армією УНР після її інтернування, можна було сподіватися на свідоме і сумлінне виконання старшинами функцій командирів й вихователів козацтва.

Великої уваги потребувала фахова освіта старшинського корпусу Військ УНР, особливо в зв'язку з тим, що зберігаючи штаби та управління, армія була покликана стати підґрунтям для майбутнього розгорнення на теренах України. У цьому зв'язку наявність у лавах Української Армії значної кількости добре освіченого та національно-свідомого старшинства мала першорядне значення. Це завдання почасти виконувала Спільна (державна) юнацька школа*. Проте нагальною була потреба заснування інших військових закладів, зокрема для підготовки старшин до складу Генерального штабу Армії УНР.

Разом з тим, важливим завданням була організація у таборах інтернованих українських військ загально-освітніх закладів (шкіл грамоти, початкових шкіл, курсів українознавства, гімназій) через наявність в Українській Армії неписьменних й малописьменних козаків.

Пріоритетним напрямком діяльности Державного Центру УНР на протязі 1921 р. було впровадження військового навчання, при чому головна увага приділялася фаховій освіті українського старшинства. Практичного здійснення цього вимагали невідкладні потреби військового будівництва армії, бо через майже безперервні бої на протязі останніх двох років, корпус українського старшинства не мав слушної нагоди для підвищення свого фахового рівня. Армія відчувала велику нестачу досвідчених працівників.

Разом з тим, Уряд і Армія УНР вважали своє перебування в Польщі тимчасовим й нетривалим періодом перед подальшою боротьбою заукраїнську державність. Українське військо готувалося до повернення в Україну, до майбутнього розгорнення там нових частин та з'єднань, що у свою чергу вимагало великої кількости старшин всіх родів зброї, і особливо – штабних, зусиллями яких все це і мало бути здійснене.

Спроби застосування авторитетного військового закладу, покликаного забезпечити належний рівень навчання булавного старшинства Армії УНР, мали місце і до інтернування українських військ**, проте у площину реального виконання ці намагання перейшли тільки на початку 1921р.

У лютому 1921 р. Вища Військова Рада Армії УНР під головуванням генштабу генерал-поручика М.Юнаківа запропонувала розпочати підготовку майбутніх слухачів до Української воєнної Академії. Випускники цього закладу, після закінчення терміну навчання, мали б зайняти відповідальні посади в оперетивних штабах Армії УНР.

Проте хронічна нестача коштів у Державній скарбниці, яку відчували всі держави і військові установи УНР, примусила тимчасово обмежитися організацією підготовчого (для вступу до Академії) військового закладу.

У квітні 1921 р. Військовий міністер Уряду УНР доручив 3-му Генералквартирмейстеру Генерального штабу Армії УНР полковнику генштабу Сігаріву скласти Положення про "Скорочені курси по підготовці штабних старшин до праці в оперативних штабах Армії УНР". Відповідно до цього

доручення, він також мав підшукати належне місце для влаштування Курсів та розробити програму і плян занять майбутнього навчального закладу.[6] При допомозі старшин генштабу підполковників Вишемірського та В.Снігірова всі документи були вчасно розроблені, а після особистого відвідування всіх таборів інтернованих, полковник Сігарів визначив і найкраще місце для влаштування Курсів – Калішський табір.[7]

Дещо пізніше всі документи були розглянуті та затверджені начальником Генерального штабу Армії УНР на той час генштабу генерал-хорунжим В.Сальським, військовим міністром Уряду УНР генерал-хорунжим М.Безручком та Головним Отаманом Військ УНР С.Петлюрою.[8]

Слухачами курсів повинні були бути відряджені у Каліш високоосвічені і національно свідомі старшини, призначені командуючими дивізій. До вступних іспитів вибрано 60 чол.

У кінці липня 1921 р. на нараді старших військових начальників Армії УНР було вирішено негайно розпочати формування курсів, незважаючи на відчутний брак коштів на ці потреби. Для виконання цього рішення на початку серпня 1921 р. у Кліш було відряджено підполковника Вишемірського, якому було доручено закінчити всі підготовчі заходи щодо організації Курсів. Дякуючи всебічному сприянню цій справі з боку начальника групи інтернованих українських військ у Каліші генштабу генерал-хорунжого О. Удовиченка, були розшукані необхідні приміщення, призначений відповідний обслуговуючий персонал, майже закінчене попереднє формування постійного складу Курсів.

27 жовтня 1921 р. наказом ч.63 Головної Команди Військ УНР почали діяти Скорочені курси штабних старшин для праці в оперативних штабах Армії УНР. Цим наказом були зроблені і необхідні призначення на посади в апараті цього закладу: завідуючим Учбовою частиною став генштабу підполковник Вишемірський, завідуючим Адміністративно-господарською частиною – полковник Бакланів-Петрів; завідуючим слухачами Курсів було призначено полковника А.Рибицького і начальником Господарчого відділу – підполковника Д.Бистрицького. Загальна кількість постійного складу Курсів нараховувала лише 11 чол. Керувати роботою Курсів було доручено одному з найдосвідченіших військових фахівців Армії УНР – генштабу генерал-поручнику С.Дядюше, який у своїй діяльності мав підлягати безпосередньо начальникові Генерального штабу Української Армії.[9]

Після переїзду начальника Курсів у Каліш був укомплектований штат лекторів у складі 14 чол. Серед них були такі відомі військові діячі, як помічник начальника Генерального штабу на той час генштабу генерал-поручник Г.Янушевський, командуючий 3-ю Залізною дивізією генштабу генерал-хорунжий О.Удовиченко та ін.[10]

4 листопада 1921 р. було відпущено першу суму в 260 тис. польських марок з числа асиґнованих на курси, що дало можливість замовити і придбати необхідні меблі та приладдя для занять, підготувати кляси і кімнату для загального старшинського зібрання курсів. В об'яві, якою військове командування оголошувало про початок роботи Курсів, зазначалися певні умови, яким повинні були відповідати майбутні слухачі-старшини. Це, насамперед,

мати не менше двох років служби на старшинських посадах в Українській Армії, мати загальну середню освіту та відповідну атестацію від командування дивізії, бути в ранзі не вище підполковника. [11]

На жаль, в останню мить виявилося, що відряджені на Курси старшини можуть приїхати не з усіх груп інтернованих українських військ – через перешкоди з боку польської адміністрації таборів. Тому було вирішено відкрити лише одну клясу, а другу сформувати дещо пізніше – вже після приїзду решти слухачів. Всього на Курси для складання іспитів прибуло 37 старшин зі складу 2-ї Волинської, 3-ї Залізної, 4-ї Київської, 6-ї Січової дивізій, Спільної Юнацької Школи та Охорони Головного Отамана. Цікаво простежити загальній освітній рівень слухачів [12]:

Повна військова освіта (юнацька школа довійськового часу)	- 7 чол.
Скорочені курси юнацької школи військового часу	- 30 ч.
Вища загальна освіта	- 2 чол.
Незакінчена вища загальна освіта	- 3 чол.
Середня освіта	- 24 чол.
Незакінчена середня освіта	- 3 чол.
Початкова освіта	- 5 чол.

Аналіза освітнього рівня слухачів Курсів дає можливість зробити висновок, що більшість старшин мала достатню освіту (середню у поєднанні з фаховою, скорочені курси юнацької школи військового часу), що давало можливість успішно продовжувати навчання. Проте наявність у складі кандидатів до числа слухачів осіб з початковою освітою свідчила про певну випадковість підбору командирами дивізій старшин у цей заклад.

10 - 14 листопада серед старшин були проведені вступні іспити (з тактики, топографії і по статутах), які успішно виртимало 35 чол. Вони і були зараховані до складу Скорочених курсів. Через різні обставини ще 8 старшин на протязі студій були виключені з курсів і повернулися на місце поредньої служби. [13]

21 листопада Курси розпочали свою діяльність, згідно розробленого пляну за тижневими розкладами занять. Невелика кількість асиґнованих на потреби Курсів грошей, з яких більша частина пішла на влаштування приміщень, не дала можливости придбати все необхідне для проведення лекцій. Головне – не вистачало підручників – ними були забезпечені тільки викладачі. Слід зазначити, що з деяких дисціплін (техніка штабної служби, адміністрація) взагалі не було ніякої літератури. Тому лекторам доводилося складати у цих випадках курси лекцій на ґрунті власних фахових знань й досвіду, матеріялів з польських і французьких періодичних видань.

Слухачі, не маючи підручників, були примушені вести докладні конспекти з курсів, які викладалися старшинами і генералами Генерального штабу Армії УНР. Одночасно старшини повинні були готуватися до занять штабної гри та готувати та захищати власні реферати. Все це, разом з несприятливими для навчання умовами табірного життя, ускладнювало ведення навчального процесу, але не знижувало загального рівня знань, що здобували старшини.

Щоб скоординувати роботу всіх лекторів, 27 грудня 1921 р. було скликано педагогічну нараду, де було зазначено, що майбутні випускники Скорочених курсів не є справжніми старшинами генерального штабу Української Армії. Досягти справжнього рівня Академії не дозволяла ні загальна підготовка слухачів і лекторів, ні термін навчання (6 міс.), ні той рівень лекцій, які викладалися на курсах. Крім того, майже повна відсутність підручників не дозволяла навіть наблизитися до вимог Воєнної Академії. Разом з тим було вирішено вважати Скорочені курси підготовки підготовчим закладом до вступу в Академію, приділивши головну увагу поновленню військових фахових знань слухачів, піднесенню їх світогляду та національної свідомости, надання їм певного досвіду роботи в оперативних штабах Армії УНР. [14]

Проте, така зважена самооцінка власної діяльности ніяким чином не відбивалася як на відданості дорученій справі з боку викладачів, так і на сумлінності та наполегливості з боку слухачів. Протягом 24-х тижнів студій на курсах 16 галузей воєнної науки було прочитано 364 год. лекцій (з числа передбачених 392 год.) і проведено 165 год. практичних занять. Старшинами було підготовлено 25 рефератів на різні військові та воєнно-історичні теми з наступним обговоренням їх; проведено 23 заняття з штабної гри. [15]

Інтенсивна і напружена праця лекторів та слухачів Курсів безупинно продовжувалася до початку березня 1922р., коли були вичерпані останні кошти. Повна відсутість будь-яких фінансових засобів у Державній скарбниці привела до тимчасового припинення викладів, але заняття з штабної гри та обговорення рефератів тривали. Ця вимушена перерва у навчанні принципово не перешкодила навчанню, а навпаки - дала можливість упорядкувати досягнуте. Провід курсів плянував на початку березня відкрити другу клясу, але відсутість необхідної кількости слухачів, а головне – брак коштів, заважали це зробити.

Перерва у студіях була не тривала (з 6 по 20 березня) і після відносної стабілізації фінансового становища Уряду УНР, навчання було поновлене.

20 травня 1922 р. теоретичний і практичний курс було закінчено, а через два дні почалися випускні іспити, які тривали протягом місяця. 27-ми старшинам, які успішно склали ці іспити, на урочистому випускному зібранні 27 червня 1922 р. було видане Свідоцтво належного зразка. *** Після місячної відпустки всі вони відряджалися у розпорядження начальника Генерального штабу для призначення на вільні посади в оперативних штабах і дивізіях Української Армії.

Відзначивши цю подію як "новий етап у поступі нашої армії", Головний Отаман Військ УНР С.Петлюра у своєму зверненні до випускників вказував на "велике значення усвідомленню згаданими старшинами почуття великого обов'язку, покладеному на Генеральний штаб Батьківщиною - будови міцної опори її – армії". [16]

Досить ґрунтовна загальна і спеціяльна військова освіта (старшини прослухали курси з стратегії і тактики, техніки штабної служби, фортифікації і топографії, адміністрації і статистики, воєнної історії і законодавства, історії

Н.

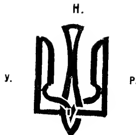

У. Р.

Свідоцтво

ч ....

Предявник цього ....
успішно скінчив Скорочені Курси по підготовці старшин до праці в Оперативних Штабах Армії У. Н. Р. першої черги, при чому в дисциплінах, яких викладалось на Курсах, виявив наступні успіхи:

Стратегія ....
Техніка Штабової Служби ....
Тактика ....
Кіннота ....
Армата ....
Фортифікація ....
Топографія ....
Адміністрація ....
Статистика ....
Воєнна Історія ....
Законознавство ....
Історія України ....
Географія України ....
Українське письменство ....
Польська мова ....

Остаточний пересічний бал ....

На підставі п. 37 Положения про курси всім успішно скінчившим курси надаються права
1) по удостоєнню Начальника Генерального Штабу бути призначеними на посади Генерального Штабу в оперативних Штабах Армії У. Н. Р.,
2) вступити без іспитів в молодшу клясу Української Академії Генерального Штабу і
3) носити встановлену законом Штабову уніформу з аксельбантом.

Це свідоцтво за належними підписами і відбитком державної печатки видається, як підтвердження вищезазначеного і на підставі п. 37 Положення про курси.

..........................1922 р. Каліш, табор ч. 10.

НАЧАЛЬНИК КУРСІВ,
ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ ГЕНЕРАЛ-ПОРУЧНИК

ЗАВІДУЮЧИЙ УЧЕБНОЮ ЧАСТИНОЮ,
ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ ПІДПОЛКОВНИК

ЛЕКТОРИ:

та географії України, кінноти і артилерії, українського правопису і польської мови) дозволила Генеральному штабові Армії УНР рекомендувати 15 найкращих випускників Скорочених курсів до вступу в польську Воєнну Академію.[17] Влітку 1922 р. генерал-інспектором Військ УНР генштабу генерал-хорунжим О.Удовиченком на ім'я начальника Генерального штабу польських збройних сил було надіслано прохання про зарахування цих старшин на однорічний курс Вищої Військової Школи Польщі, на що було отримано словесну згоду. І знов, таку дуже важливу для Армії УНР справу не було вирішено через нестачу грошей.

У цих умовах, командування Української Армії вурішило не припиняти подальшої освіти випускників Курсів та здібних муштрових старшин. З цією метою наприкінці 1922 р. "Скорочені курси по підготовці штабних старшин до праці в оперативних штабах Армії УНР" були реорганізавані в "Академічні курси при Генеральному Штабові Військ УНР", тобто фактично відкрито перший ступінь Української Воєнної Академії. Таке підвищення статусу навчального закладу вимагало і докорінної зміни рівня навчання. Була збільшена кількість дисциплін – додано: інженерну справу, організацію технічних військ, дві іноземні мови, історію української визвольної боротьби. Крім цього, до викладання курсів було залучено 13 генералів Армії УНР, серед яких генштабу генерали М.Капустянський[18], В.Кущ, М.Безручко, В.Змієнко, полковник-інженер (пізніше – генерал-хорунжий) О.Козьма. Читав лекції на Академічних курсах і начальник Культурно-освітнього управління Української Армії проф. В.Прокопович.[19]

Про рівень студій красномовно свідчить той факт, що якщо у січні 1923 р. кількість слухачів Академічних курсів становила 34 чол., то у серпні того ж року їх чисельність скоротилася до 24 чол.[20]

Академічні курси, діяльність яких припинилася тільки з повною ліквідацією таборів інтернованих влітку 1924 р., гідно виконали своє вкрай непросте і важливе завдання підготовки фахових старшин Генерального штабу Армії УНР. Освіта, здобута слухачами на Курсах, дала можливість деякм старшинам продовжити своє навчання в академіях Франції і Румунії. Більшість випускників, діставши відповідальні посади в оперативних штабах Української Армії, сприяла зміцненню лав Армії УНР та збереженню її бойових осередків. За дорученням екзильного Військового міністерства УНР 60 старшин Української Армії почали т. зв. котрактну службу в арміях европейських країн, вдосконалюючи таким чином свої фахові знання, а ще 6 старшин закінчили Академію Генерального штабу Польщі.[21]

---

1. Центральний державний архів вищих органів влади і управління. (Далі ЦДАВО України). Ф. 1075, оп. 2, спр. 192, арк.90.

2. Українська революція (документи) 1919 - 1921 р.р. Під редакцією Т. Гунчака. Нью-Йорк, 1984. С.421, 427.

3. ЦДАВО України. - Ф.1429, оп.2, спр.32, арк.69.

* Спільна (державна) юнацька школа Армії УНР – військовий навчальний заклад Української Армії, який займався підготовкою молодих

старшин з усіх родів зброї; юнаки, які успішно закінчували курс навчання у Школі – наказом Головної Команди Військ УНР іменувалися першою старшинською ранґою Української Армії – хорунжого.

** Ще 7 листопада 1919 р. Головою Директорії і Головним Отаманом Військ УНР С. Петлюрою – було затверджене "Положення про прискорені курси Генштабу" (див.: ЦДАВО України. – Ф. 1078, оп.2, спр. 226, арк.39.).

6. ЦДАВО України. – Ф. 1078, оп.2, спр. 239, арк.5
7. Там само. Спр. 226, арк.39-42.
8. Там само.
9. Там само. Спр. 158, арк.78.
10. Там само. Спр. 226, арк.40.
11. Там само. Спр. 158, арк.79.
12. Там само. Спр. 226, арк.40-41.
13. Там само.
14. Там само. Арк.41.
15. Там само.

*** Див. додатки. С.10.

16. ЦДАВО України. Ф.1078, оп.2, спр.246, арк.26.
17. Там само. Ф.1075, оп.2, спр.824, арк.199.
18. Шумелда Я. Генерал Микола Капустянський (1881-1969). - Мюнхен, 1985. С. 11.
19. ЦДАВО України. Ф. 1078, оп.4, спр.9, арк.448.
20. Там само. Арк. 541.
21. Shandruk P. Arms of Valor. With an introduction of Roman Smal-Stocki. 1959. P. 146.

До історії УД УНА

50-РІЧЧЯ СПОРТУ 1-ої УД УНА

Заходом Станиці Братства дивізійників і Спортового Т-ва "Україна", 10 грудня 1995 року, в домівці СТ "Україна" в Торонті, відбулося відзначення з нагоди 50-річчя спорту в Українській дивізії. Спорт найбільше розвинувся в англійському полоні в Італії. Слово про спорт в УД та скріплення спортсменами-дивізійниками спортових дружин на еміграції в Европі й на Північно-американському континенті прочитав кол. голова Спортового Т-ва "Україна" Микола Валер. Остап Стецьків, відомий футболіст з Ріміні, Европи й Канади, приготовив виставку світлин з спортового життя в Ріміні й написав брошурку про цей період українського спорту.

Голова Лев Бабій і секретар Корнило Когутяк Крайової управи та голова Станиці Братства Петро Дем'янюк вручили кол. спортовцям з Ріміні пропам'ятні грамоти, а Остапа Стецькова нагородили Золотим хрестом за особливі заслуги в ділянці спорту, виданим Головною управою Братства.

Грамоти отримали: копаний м'яч: Василь Бибик, Лев Бекесевич, брати Володимир і Лев Дичковські, Володимир Лесюк, Богдан Опалевич, Остап Стецьків; бокс: Ярослав Окпиш, д-р Богдан Шухевич, Іван Опришко; легка атлетика: д-р Богдан Лялюк, о. д-р митрат Мирон Стасів, Ярослав Бучинський; відбиванка: Корнило Когутяк.

Внизу друкуємо хроніку й деякі дані про спорт в УД з брошурки О. Стецькова та фейлетон про одні змагання копаного м'яча.

Редакція

Остап Стецьків

СПОРТОВЕ ЖИТТЯ В УКРАЇНСЬКІЙ ДИВІЗІЇ

У 1945 році, після закінчення війни, в атмосфері братання Заходу зі Сходом, існувала загроза видачі Дивізії своїм східнім партнерам. У половині червня 1945 року, під охороною англійських збройних сил, перевезли автоколони дивізійників на тимчасову площу до Белярії в Італії. На початку вересня табір перенесено на площу кол. летовища біля м. Ріміні. В короткому часі тут збудовано руками таборовиків шатрове містечко з головними вулицями: Київська і Львівська, дві церкви, театр пошту, школи, лікарню; зорганізовано пресу, мистецькі й спортові гуртки.

При кінці Київської вулиці, праворуч, наче подалі від рухливого життя табору, збудовано улюблений центр розваги – спортовий стадіон з трибуною, з біговими доріжками, площею для гри у відбиванку, а найголовніше – футбольну площу. Тут наші футбольні дружини, заохочувані таборовими глядачами, розігравали внутрішні й зовнішні таборові турніри. Біля площі вибудувано дерев'яний барак в якому приміщувались спортова домівка, де внутрі стояли столи до настільного тенісу, зберігалося спортове обладнання

для збірних дружин, дві кімнати були призначені для тренерів і опікунів збірних дружин. Біля бараку була мала боксерська площа, де відбувалися тренінґи. Офіційне відкриття стадіону відбулося 22 листопада 1945 року, з футбольними змаганнями збірної нашого табоу проти англійської військової частини.

У святвовому відкриті взяли участь коменданти табору капітан О'Доннел, капітан Гетелсон й інші старшини англійських частин, а від нашого табору – майор Савелій Яськевич із своїм штабом.

Збірна табору в сезоні 1945-46. Клячать зліва: І. Медведчук, Б. Збудовський, І. Ґоляш. Стоять зліва: О. Стецьків, Р. Бойко, В. Лесюк, Д. Поритко, В. Душинський, Л. Дичковський, Б. Кутний, Р. Федишин.

Вже чотири години перед змаганнями стадіон був переповнений 11 тисячами глядачів. Залишилися тільки місця на трибуні для офіційних і запрошених осіб та старшин з інших таборів.

Це був справді небувалий день в історії українського футболу, бо це вперше військовополонені українці з Дивізії змагалися проти англійців і тим репрезентували український футбол з якнайкращого боку.

Ця перша міжнародна зустріч з суперником світової кляси принесла для нас, полонених, піднесення і почуття національної гордости. Після зразкової гри ми програли 2:3, але глядачі покидали стадіон з почуттям футбольної насолоди. Відкриття футбольного сезону почалося змаганнями нашої збірної проти німецької дружини з табору ч. 2, 27 листопада 1945 року. У присутності 10 тис. глядачів вислід був 4:3 в нашу користь.

Перед тим матчом відбувся перший виступ наших боксерів проти німецького табору ч. 2 з вислідом 8:4 в нашу користь.

Крім найпопулярнішого футболу, в таборі були діяльні ланки боксу, шахів, настільного тенісу, відбиванки, кошиківки й легкоатлетики.

Щоб заохотити та притягнути широкі маси таборовиків до фізичних вправ та спортової діяльности, впроваджено на початку 1946 року таборову Відзнаку спортової справности. Конкуренції поділено на 7 груп. Кожний

учасник вибирав собі довільну вправу в кожній групі і мусив здобути осяги відповідно до свого віку. За осягнення мінімум у своїй групі, таборовик отримував срібну медалю. Щоб здобути золоту медалю, треба було здобути мінімум вищої кляси у тій групі.

Спортовим референтом в таборі був хорунжий Іван Рубич.

СПОРТОВА ХРОНІКА ДИВІЗІЇ "ГАЛИЧИНА"

1944 р.

Червень – Перші футбольні змагання розіграні в Німеччині проти військової частини з перемогою 4 – 2. 1945 р.

Січень – 6-го: Стадіон, Жіліна, Словаччина – змаганння проти німецької військової частини Вермахту. Вислід 4 – 1 в нашу користь.

Червень – 29-го: Перші внутрішні футбольні змагання відбулися на площі збудованій на полі виноградників Белярії.

Серпень – Побудовано в таборі спортову площу.

Вересень – 16-го: Відкриття спортової площі. Імпрези: футбол, відбиванка, легка атлетика, кошиківка, шахи.

Жовтень – Переїзд до новозбудованого табору ч. 1 біля м. Ріміні.

Листопад – 22-го: Відкриття новозбудованого стадіону футбольними змаганнями – збірна табору проти англійської військової дружини. Вислід 2 – 3 для англійців. Глядачів 11 тисяч.

27-го: Початок футбольного сезону міжтаборової ліґи "А", до якої входило 11 дружин; змагання: збірна табору проти німецької дружини табору "Форлі" з вислідом 4-3; глядачів 10 тис.

Перші міжтаборові боксерські змагання проти німців табору ч. 2 з вислідом 8 – 4 в нашу користь.

Грудень – 15-го: початок футбольного сезону, "змагання навесело" – змагання "Олд Боїв".

1946 р.

Січень – 20-го: Турнір за першість в настільному тенісі. Учасників 48.

Лютий – 9-го: Перші міжтаборові змагання в шахи: "Український табір" – "Табір ч. 2". Вислід 13:2 для нашого табору.

Травень – 1-го: Під час змагань збірної проти німецької дружини "Мірамаре" 5:0. Італійські комуністи демонстрували з червоними прапорами біля нашого табору, але глядачі змагань (7 тисяч) скоро їх розігнали камінням.

20-го: Перші таборові змагання а настільному тенісі проти табору ч. 2.

Червень – 5-го: Великий шаховий тернір. 160 учасників.

6-го – 9-го: Початок всетаборових легкоатлетичних змагань за Відзнаку Фізичної Справности.

Липень – 27-го: до табору загостив д-р Н. Герман з Австрії і забрав "добровільно" 3-ох змагунів збірної табору: Д. Поритька, О. Стецькова і О. Гірка.

При кінці 1946 року і иа початку 1947 рр. багато змагунів "добровільно" звільняються з табору: Гумінілович, Бибик, Дуда, Опалевич, Бойко й інші.

1947 р.

Квітень – Останні спортові змагання на площі в Ріміні перед від'їздом до Великої Британії.

Травень – Перший транспорт залишив табір Ріміні.

15-го: Перші транспортери дивізійників вступили на англійську землю. Їх розміщено по різних таборах.

Червень – 15-го: Перші футбольні змагання розіграли в Гоблінґу, проти місцевої німецької дружини полонених з вислідом 7 – 4 в нашу користь.

1949 р.

Січень – 17-го: Звільнення з полону.

1949-1950 рр.

Засновано першу футбольну дружину Ukrainian United Football Club Horbling, яка змагалася в Раслінґтон Лізі і здобула друге місце.

1950-1951 рр.

Після переїзду з Горблінґу до Сліфорду, в другому футбольному сезоні українська дружина здобула чемпіонат, випереджаючи 10 англійських команд. Для англійців, які не чули про українців, це була велика сензація, що наші колишні вояки Дивізії, здобули перше місце в їхньому популярному спорті перший раз в історії англійського футболу. В короткому часі свого існування дружина Ukrainian United Football Club розіграла 32 змагань, виграла 23, розіграла внічию 2, програла 7.

ЗАГАЛЬНІ ПІДСУМКИ СПОРТОВОГО ЖИТТЯ В ТАБОРІ БЕЛЯРІЯ - РІМІНІ

На протязі від 29. 7. 1945 до 1. 5. 1947 р. -- разом 21 місяць:

Футбол: Збірна табору в міжтаборовій лізі "А"	15 змагунів
18 дружин у внутрішній лізі "А" і "Б"	250 змагунів
Шахи: 11 дружин	110 змагунів
Бокс: 2 дружин	28 змагунів
Кошиківка: 6 дружин	45 змагунів
Відбиванка: 13 дружин	110 змагунів
Легка-атлетика: 8 дружин	70 змагунів
Настільний теніс	48 змагунів
Разом	**646 змагунів**
Спортовий персонал: опікуни, тренери, керівники турнірів, судді всіх спортових ланок, господарі дружин і інші:	115 змагунів
Разом	**761 змагунів**

Більше десяти футболістів зі збірної і таборових дружин підсилили українські дружини на еміґрації, деякі виступали в складах німецьких, французьких професійних клюбів, збірних країн поселення, і всі вони брали і беруть участь в дальшій спортовій дільности організованої української громади.

О. Б.

ПРО ОДНУ КАТАСТРОФУ

Уявіть собі, шановний читачу, табір військовополонених дивізійників в Риміні. Десятитисячна маса селепків і старшин забарикадирована густим колючим дротом, розбудувала свою циганську оселю на просторах колишнього летунського майдану. Посередині дві чепурні церковці виблискують банями з консервних пушок, а далі обширна спортова площа, обведена вузеньким рівчаком. І саме тут, на площі, відбувалися завзяті бої наших футбольних героїв за честь і славу українського табору, а в випадку втечі когось за дроти, пан генерал Крат заряджував тотальну збірку і лаяв непослушних селепків за ігноранцію воєних законів їхньої королівської милости...

МИХАЙЛО І.- командант.

Він до табору нас вивів.
Як Мойсей синів кагалу –
І Мойсей дістав камінням...
Йому дали генерала.

Не знаю, чим кермувалися таборові "інженери", але це було наочним фактом, що репрезентативні туалети – ми їх називали лятрини – були побудовані якраз у сусідстві спортового майдану, зараз кільканадцять кроків від футбольних воріт. Тому не диво, що похилий дах цієї преважної будівлі, служив за трибуну для тих, які мали завдання "пешити" воротаря противника, різними засобами психологічної війни.

Це було одної травневої неділі. До нас приїхала знаменита одинадцятка німецьких футболістів з табору Форлі, а з ними кілька тягарових авт з "кібіцами", озброєними в дерев'яні деркачі, бляшані трубки та інші причандали, які в потребі чинили несамовитий шум і вереск. Вислід цих змагань рішав про "бути або не бути", а переможець автоматично ставав мистцем таборів військовополонених в північній Італії.

Наші заздалегідь приготовились до цього рішального бою. Стецьків, Душинський, Лесюк, Поритько, брати Дичковські та інші римінські зірки футболу з'їли перед тим подвійну порцію "фафлиги", а найбільш

крикливі селепки заняли позиції на даху лятрини. Почалася гонитва за "бальоном". Німецькі "фріци" при кожнім стрілі на наші ворота робили такий несамовитий галас, що побудили всіх вартових на сторожевих вежах, наші реванжувались подвійно.

ТОРНІСТЕР- копун.

Копуна заграти любить,
Як професора - магістер,
І за фаблі, плечні скоки,
Скрізь добув ім'я - Торністер.

Час утікав, деркачі торкотали немов скоростріли під Фельдбахам, пищали трубки, але м'яч ніяк не потрапив у ворота. В повітрі зависла загроза повторення матчу на іншому "невтральному" грищі, а це означало втратити свою публіку, ну, і, розуміється, тогорічне футбольне мистецтво.

Та раптом сталася непередбачена катастофа, яка вирішила нашу перемогу, а разом з тим, змінила політичну опінію британської імперії відносно українців, як це потім ствердили таборові історики. Саме в моменті, коли "Мєцьо" Лесюк гнався за м'ячем на німецькі ворота, знеможений дах лятрини не витримав тягару, затріщав, перехилився направо, потім на ліво і гримнув цілою силою з купою селепків на туалетні баняки, виповнені колективним продуктом...

Очевидно, всі звернули увагу на катастрофу, а тимчасом перестрашений м'яч загнався у німецькі ворота і вирішив вислід цього історичного матчу. Ми здобули мистецтво. Вдячні селепки проголосили лятрину момументом блискучої перемоги, а команда табору удекорувала архітекта Побідинського золотою медалею за прецизну калькуляцію резистенції даху...

Це була одна з великих перемог нашого вояцтва, яку добре пам'ятають колишні полонені. Віримо, що ця подія стане причинком до анналів Історії Українського Війська, що її приготовляють наші комбатанти та чужинці сущі. Як бачите, не треба тратити надії до останнього моменту, бо часом навіть дурна лятрина може вирішити про перемогу і обернути все навиворіт!...

(Малюнки Ореста Слупчинського – Ґо-Ґо із "Зібралася кумпанія", 1946).

Гумор і сатира

Ро-Ко

З НОВИМ РОКОМ!

Новий Рік – як кожний рік. А за місяць-два забуваю, що це новий рік.

"Гріх так поводитися!" – скартав я себе й постановив цього року оптимістично дивитися наперед...

"З чого починати сеньйорові-побратимові?" – я задумався, сівши у фотель.

Почав від першої української телепрограми в новому році, бо ж завжди передаються новорічні побажання, як звичайно дуже оптимістичні, як на реклямі. І цього року теж. Ось священик прихвалює Дім опіки – люксусовий, прекрасні кімнати, не завстидаються навіть перед готелем "Гілтон" в Нью-Йорку – чекають... на старих немічних; хоч бери й вдавай безсилого...

А за ним слідувало поздоровлення: завжди елегантний, повний зрозуміння, з гарантованою обслугою, маючи досвід п'ятьох поколінь, бажає своїм клієнтам всього найкращого.... "Кардинал" – похоронний заклад.

Довідався я від свого приятеля, того, що ще не збирається бути клієнтом "Кардинала", що треба конче взяти з собою важкий цементовий саркофаг на труну, котрий не тільки гарантуватиме довічний незрушимий спочинок, але й запам'ятається тим, що нестимуть на гріб важке, як тонна олова, віко.

Так, задивившись в майбутнє, я відразу сів і написав свій заповіт: все для моєї коханої й вибачливої дружини, а далі, як вийде...

Так для мене почався новий рік, ще кращий, як торік.

Однак побратимам ветеранам не слід бажати те, що тобі не миле, але таке, щоб вони мали повну голву оптимістичних сподівань у новому році. Думав-думав і нічого не видумав. Але за мене видумали "експерти", яких в наш час ніхто не сіє, а вони самі кільчаться...

Тепер модно писати про секс й радити на всі лади сюди й туди. Такі побажання можна з певністю висловлювати побратимам, – подумав я собі, – бо як їм не поможе, то не зашкодить. Американська сексологістка д-р Рут відкрила, що найкращий і найстарший довідник до сексу – це Біблія. Добра заохота до читання Біблії кожного дня. Що можна знати?

Дуже добра новина для майбуття – вічного – це те, що до неба йдуть також звірята, бо їх Бог створив, як Адама, з пороху землі, і вони, як божі створіння, мають душу й навіть вміють думати й робити відповідні рішення. Так на початку нового року ствердив у релігійній рубриці Том Гарпур, колишній священик Англіканської церкви,

котрий згодом заміняв рясу на перо, очевидно, на релігійні, часто контроверсійні теми - а він краще знає за всіх. Дивлячися на документальні фільми про звірят, я переконався, що вони в багатьох, якщо не в усіх випадках краще думають і роблять рішення, ніж нащадки Адама і Єви. Певно вони створені з ліпшого порохового матеріялу, бо їх Бог створив перед Адамом. Для Адама вже лишилися рештки земляного пороху, а для Єви не стало й того матеріялу, тому її створив Бог з ребра Адама.

Нічого не відомо з Біблії, чи звірята теж підуть до пекла. Мабуть не підуть, бо їм з людськими грішниками не подорозі.

Все таки я здобувся на дрібку оптимізму, коли на саме наше Різдво, після Служби Божої, мій дух підтримало побажання одної знайомої:

- Христос воскрес! - поздоровила мене.

Це вже практично-теоретичний оптимізм, який кинув теплий промінчик на мій песимізм - до Великодня, і я радісно відповів:

- Воїстину воскрес...

СПРОБУЙ ДОГОДИТИ

- Діду, ви фермером хочете стати?

- Га?.. Що мовите?

- Фермером, кажу, хочете бути?

- Та ні, синку, ферми не хочу. Маю ото корівку, і то нікому пасти. Роки вже не ті, щоб цілою фермою завідувати.

- Діду, ви мене не так зрозуміли. Фермером -- тобто господарем.

- О-о, а я і господар. Маю господу. Ще у сороковому році стягнувся на таку-сяку хатину. Тутечки й господарюю.

- Ет, діду, я щодо землі. На землі господарювати. Чуєте?.. Чуєте?.. Треба вам землі?!

- А кому ж вона не треба? То є наша матінка-годувальниця.

- Отже, і вас у списки заносити?

- Уже одразу в списки? Так я ще ж не того-во...

- Що, з бабою ще хочете порадитись?

- Та ні, баба, царство їй небесне, уже того...

- Так ви не хочете землі?

- Ну, як так можна, синку?

- То скільки вам?

- А так, що, гадаю, метрів два- і вистачить. Баба, царство їй небесне, меншенькою була, то їй і півтора метра вистачило...

Землепорядник невдоволено махнув рукою і почимчикував далі сільською вулицею. "Кинули клич "Землю - селянам!", а тут агітуй, - невдоволено міркував, простуючи до обійстя механізатора Петра Трикала.

- Здоров, Петре!

- Доброго здоров'ячка!

– Чував про фермерство?
– Звичайно. Не на безлюдному ж острові живемо.
– Землю братимеш?
– Аякже. Якщо дасте...
– Скільки хочеш?
– П'ятдесят.
– Соток?
– Що-о?! Та ні, гектарів, звичайно.

– Не сміши мене, Петре. Якщо кожен захоче взяти по стільки, то де ж тієї землі набратися усім? Колгосп з торбою по світу піде. Два гектари для тебе вистачить...

– Та що мені тих два гектари! Пес ляже і то хвостом накриє. А ви ж хочете, щоб я працював від зорі до зорі, щоб дармоїдів годував...

– Ну, не хочеш два гектари, то й не треба. Я тобі пропонував? Пропонував. Так і запишемо. Спробуй догодити вам...

("Перець")

Лейтенант Сергій Братчук

"ВЕРВОЛЬФ" - РАДІЯЦІЙНА ПАСТКА ДЛЯ ГІТЛЕРА

18 липня 1942 року Адольф Гітлер перевів з Растеберґа (Східна Прусія) генеральний штаб і свою ставку до Вінниці.

"Вервольф" – "Вовче лігво" – так гітлерівці назвали його. Але, як стверджують останні дослідження вчених, здавалося б, сама природа винесла невблаганний вирок одному з найбільших злочинців XX століття у лісах Поділля.

"Таємно.

Примірник - єдиний.

Доповідь про результати оперативного обстеження колишньої ставки Гітлера поблизу Вінниці.

Ставка Гітлера розташована у сосновому лісі поблизу села Коло-Михайлівка. Ліс -- 300 м завширшки і 2,5 км у довжину. 300 м праворуч від дороги Житомир -- Вінниця...".

І далі – на 18 друкованих аркушах – робота розвідників, котрі одразу ж після визволення Вінниці дослідили "Вервольф", точніше те, що залишилось від цілого містечка для фюрера і штабу головнокомандування вермахту.

Мабуть, тільки у найкрутіших бойовиках можна побачити приклад тієї маніякальної таємничости, з якою будувалась і охоронялась ставка фюрера. У центральній зоні, де знаходились головні будівлі, розташувалось ґестапо, телефонна станція, їдальня для генералів та офіцерів, басейн, 12 житлових будинків для генералів і вищих офіцерів ставки, приміщення для Гітлера і два підземних бункери. В цілому було понад 80 наземних об'єктів і кілька глибоких бетонних підземель.

Сьогодні у "Вовчому лігві" – тиша. Здавалося б, тут, у краї чудової природи, і слід будувати будинки відпочинку для чорнобильських дітей. Гаммафон ґрунту як-ніяк удвічі нижчий, ніж, скажімо, у Києві. Але... Біда в тім, що бункери "Вервольфу" були вбудовані у природний моноліт ґраніту. Ну то й що? Адже у місцевому ґранітному кар'єрі навіть на великій глибині дозиметр залишається спокійним.

Нещодавно Мінчорнобиль України опублікував цікаві дані, пов'язані з радіаційною обстановкою, що стосується "Вовчого лігва". У тому самому ґраніті знаходиться дуже активний радій. Це означає, що постійно триває сильний потік продуктів розпаду і один з них – радон. Важкий радіоактивний газ, у 7,5 раза важчий за повітря, без кольору та запаху, для якого немає перешкод, проникає повсюди. У кар'єрах просто неба і відкритий усім вітрам – він безпечний! Але не був він небезпечним для Гітлера. Прямо під його будинком був розташований глибокий бункер. Навіть диявол навряд чи зміг би придумати кращий нагромаджувач для важкої газоподібної радіяції. На

додаток до всього радон полюбляє герметичність, у закритому просторі він може накопичуватися десятикратно. Закриті приміщення довго очікували фюрера... Зали-шається додати, що влітку потік радону із землі втричі активніший, ніж в інші пори року. Гітлер жив у "Вервольфі" з червня по жовтень.

Згодом стане відомо, що "Вервольф" розташований на вузлі гео-логічних розламів, а вони, як стверджують вчені, лише посилюють виділяння радонових продуктів. Долі було завгодно, аби бункер фюрера потрапив саме на такий розлам...

Не можна не враховувати і той факт, що з усіх "мешканців підземного райху" Гітлер найбільше зазнавав впливу внутрішньої радіяції (вона потрапляє з газами через дихання і є найстрашнішою з усіх природних різновидів), адже у пору своєї єфрейтської молодости він вже добре ковтнув отруєних газів, внаслідок чого його дихальні шляхи стали схожими на гілки з обірваною корою.

Ґерінґ одразу після повернення фюрера з "Вовчого лігва" записав у своєму щоденнику: "Гітлер постарішав десь років на 15...".

Між тим чорнобильські медики лише в наші дні, букет пострадяційних хворіб стали характеризувати як "прискорене старіння". На той час про подібні явища ніхто й не здогадувався.

Різке погіршення здоров'я обернулося для біснуватого фюрера ще й психічними видами: і під кінець війни його переслідувала ідея тотального знищення всієї Німеччини. "Мені здавалось, що в кімнаті стоїть божевільний і всі зв'язки, котрі поєднували мене з цією людиною, в одну мить обірвалися: він хотів приректи на загибель найдорожче – свій народ. Він хотів знищити його заради власної люті". Ці слова – документальне свідчення Вальтера Шеленберґа.

Залишається тільки додати, що дехто із старих людей на Вінниччині розповідає, що коли фашисти підривали "Вовче лігво", багато хто бачив видіння – огорнуту полум'ям свастику, що висіла над морем вогню.

Воістину безславний кінець біснуватого слуги диявола.

("Народна армія")

РОЗШУК

ГРИГОРІЙ БРЕЧКА, народ. 1924-го року, з околиць Рави Руської. Дивізійник від 1943-го року. Листи до мами і важніші дані про нього пропали в часі, як поляки вигнали українців з рідних земель. Григорій мав шрам вздовж бороди від правої сторони. Якщо хто про нього щось знав би, просьба є написати на адресу:

M. Artemiv
306-235 Grey St.
London, ON, Canada N6B 3R1

Репортаж

Богдан Маців

НАША ТРЕТЯ ПОДОРОЖ В УКРАЇНУ

Влітку 1995 р. вже третій раз я з дружиною відвідали Україну. Першого разу 1992 року ми відвідали Львів, Київ, Харків, Одесу і Вінницю. Зі Львова ми їздили до Ясеня, де міститься санаторія, в якій перебувають діти, що потерпіли внаслідок аварії в Чорнобилі. Ми хотіли побачити, як використовують допомогу, що ми висилали в рамках Фонду Допомоги Дітям Чорнобиля. Село Ясень розположене недалеко посілостей митр. Андрея Шептицького в Осмолоді, де колись відбувалися пластові табори.

Другого разу ми були в Україні 1993 року, під час святкувань 50-ліття створення Дивізії "Галичина" у Львові та Києві, звідки ми поїхали поїздом у Крим. Перебували ми недалеко Феодосії у місцевості Коктебель, де давніше було місце відпочинку для поетів і письменників. Із Коктебелю ми їздили до Симферополя і до Бакшисараю. Крим чудовий і тому не диво, що наші північні сусіди хочуть цю "Українську Рів'єру" перебрати у свої руки.

Влітку 1995 р. з нами подорожувала моя сестра Стефанія Балагутрак, вдова, чоловік якої, Петро, був старшиною в Дивізії. Ми прибули на летовище у Львові і звідси почали нашу поїздку по Україні. За минулих чотири роки можна було завважити помітні зміни. Багато будинків відновлено і тепер взялися до направ доріг. Біля Львова є нові дільниці, де будують багато однородинних будинків. Багато чужих фірм (німецькі та австрійські) будують цілі квартали нових домів для своїх працівників.

Український нарід дуже підприємчивий. Багато чужинецьких фірм на спілку з українцями відкрили свої підприємства. Продають, купують, одним словом, є "рух в інтересі". Крамниці завалені чужинецькими виробами. На жаль, в Україні дуже мало продукують своїх товарів. Кожний щось робить, чимось займається, щоб прожити. Одні кинулися до торгівлі, – вони на малих столиках продають овочі (головно банани), городину, газети, книжки і всяку всячину. Інші купують авта в Німеччині, одяг у Польщі або Мадярщині і перепродують в Україні. Ще інші їдуть на працю в різні европейські країни і в цей спосіб дають собі раду. Сьогодні в Україні можна все купити, але ціни дуже високі. Наприклад, буханець хліба коштує 30-40 тисяч купонів, цукор – 90 тисяч купонів за один кілограм, а одне яйце – 6 тисяч купонів. Найтяжче жити пенсіонерам. Вони дістають пересічно 1,5 мільйона купонів місячно. З того, мусять оплатити електрику, огрівання і чинш за хату. Багато людей не платять нічого, бо не мають достатньо грошей на прохарчування. Багато старших, а навіть і молодих, стоять при підземних переходах вулиць і просять милостині. Значний відсоток фабрик і підприємств закриті і люди не мають праці. Помимо тяжкого життя, голоду в Україні немає. Це, так коротко про загальну ситуацію.

Зі Львова знайомий моєї сестри повіз нас автом у Карпати. Дорога на Івано-Франківськ була в доброму стані. По дорозі ми зупинялися. Ми оглянули руїни замку в Галичі, Музей Івана Франка в Криворівні, Манявський Скит і чудову природу Карпат. Поряд із тим ми бачили багато занедбаних готелів і приватних хат. Аж проситься, щоб у таких чудових горах побудувати готелі і пансіони на західньо-европейському рівні.

Руїни замку в Галичі.

На закінчення карпатської тури ми поїхали до села Крички, де народився чоловік моєї сестри, Петро Балагутрак, де ми відвідали брата Петра і його родину. Цікаво було побачити село та околиці, де Петро провів своє дитинство. Стара дерев'яна школа, до якої ходив Петро, дальше стоїть порожня і її не вживають. Недалеко від неї побудували нову муровану велику школу. У Кричці є фабрика меблів, але вона тепер закрита, бо немає фондів, щоб закупити спеціяльні пили, потрібні для обробки дерева. Через це, багато людей опинилося тепер без праці.

З Карпат ми повернулися до Львова і поїхали до Олеська. Оглядали Олеськів замок і околицю. Замок і доми в Олеську знищені і потребують ремонту. В очі впадає правдиве радянське господарство: куди б не глянув – усе валиться.

Зі Львова, нічним поїздом ми поїхали до Києва. Після кількох днів ми поїхали поїздом у Донецьк. Їхали 18 годин. На залізничній станції в Донецьку нас зустріли директор єдиної української школи, Леонід Громовий і учителька Лідія Вудвуд із двома доньками. Нас привезли автом до школи і там, при вході, вітала нас хлібом і сіллю мала Оля, одягнена в народній одяг. Оля, це донька Лідії Вудвуд, з якою ми листувалися.

Монтреальська Станиця Братства Дивізійників допомагає цій школі. За переслані нами гроші 1993 року пані Лідія Вудвуд закупила звукозаписувач, фотоапарат і влаштувала світличку у клясі, де вона викладає народознавство. У самому місті Донецьку є понад 150 російських шкіл. Українська спеціялізована середня школа ч. 65 – це справді маленький острівчик у російському морі.

Директор, його дружина та учителі цієї школи повні посвяти ідеалісти. Кожну хвилину вони посвячують справі піднесення цієї школи на найвищий рівень. Всі дуже ідейні і живуть як одна родина. Вони надіються, що зчасом їхні випускники також допоможуть цій школі, яка міститься у малому і дуже старому будинку. Під час війни вживали цю школу на тимчасове переховування померлих. Рами вікон цілком спорохнявіли. Зимою вітер продуває через шпари. Тільки цього року директор зібрав фонди, щоб замінити ці вікна. Батьки дітей по ночах мусили пильнувати школу, бо вандали вибивали вікна і нищили все довкруги. Місцева влада робить школі труднощі на кожному кроці. У минулому навчальному році їх перевіряли 105 разів. Перевіряють школу люди, які самі недавно приїхали з Росії і не знають української мови.

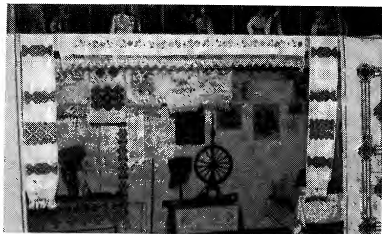

Світличка в єдиній українській школі в Донецьку.

Місцева влада не закриває школи, мовляв не треба, бо в тих умовинах вона сама закриється. Діти й учителі їдуть по три години міським транспортом до школи. У школі навчається майже 600 дітей. Є багато зголошень, на кожне одне вільне місце зголошується 12-15 дітей. Навіть росіяни стараються дати своїх дітей до тої школи, але приміщення мале і не можна прийняти більше дітей. В школі вчать англійську мову і вживання комп'ютерів, які придбали українські організації з Філядельфії. Школа давніше була підпорядкована Міністерству Освіти у Києві. Згодом її підпорядкували області, а область

передала школу Міській Раді Донецька, а Міська Рада передала і підпорядкувала цю школу районові. Все робиться для того, щоб ту школу принизити.

Ще 1991 року були опрацьовані пляни і призначена площа під будову нової української школи. По нинішній день нічого в цій справі не зроблено. Втримування шкіл ще дальше проводиться "за радянською системою", тобто заводи і шахти мають фінансово допомагати школам. Для кожиої школи є призначений завод-опікун. Єдиною українською школою має опікуватися "Донецький Завод Машинобудування", в якому працюють тисячі людей. Директором заводу є колишній заступник міністра промиловости Радян-ського Союзу. Це людина яка народилася в Україні, але відкрито заявляє, що вона ненавидить Україну. Яку допомогу може сподіватися українська школа від такого "опікуна"?

У Львові, у видавництві "Червоної Калини", нам розказували, що у Донецьку плянують відкрити другу українську школу. Коли ж ми запитали в Донецьку про таку школу, то нам сказали, що плянується "Радянська українська школа", в якій будуть вчити українську мову лише у першій клясі а навчання всіх вищих кляс відбуватиметься по-російському.

ПРАВИЛА УЧНЯ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ В ДОНЕЦЬКУ

- Будь моральний, бо моральність і чесність – підстава Твоєї гідності.
- Шануй Бога і віру Твоїх батьків і не зраджуй її ніколи, бо це підстава Твоєї чесності.
- Шануй свою матірну мову, бо це прекрасний скарб, що відрізняє наш народ від інших народів.
- Шануй звичаї і традиції Твоїх батьків, бо це Твоя окраса.
- Будь чистий духом і тілом. Якщо здоровий дух, то здорове й тіло.
- Не роби ніколи чогось такого, за що мусиш потім соромитись. Знай, що зло завжди вийде на яв.
- Будь справедливий і всюди виступай в обороні правди, бо справедливість є підстава добра Твого і народного.
- Люби свій народ і ніколи його не зраджуй, працюй для нього і заступайся за нього, в потребі жертвуй за його добро все, бо добро народу – то Твоє добро і Твоїх дітей.
- Старайся сам стати свідомим і других освідомляй, багато читай і черпай освіту з книжок, бо свідомість і освіта доведе Тебе і Твій народ до добра.
- Не бійся потерпіти за правду і вір, що вона переможе.
- Всюди поводься гідно і не принижуй себе ні перед ким, бо раба ніхто не шанує, а достойного і ворог похвалить.
- Завжди і всюди говори своєю рідною мовою. Ніяким нечесним вчинком не посороми прекрасного імені УКРАЇНЦЯ.

Напередодні першого травня прийшов наказ, щоб усі школи вийшли на параду. Діти з української школи несли в руках синьо-жовті прапорці. Всі інші школи були з червоними прапорцями. Міське шумовиння кидалося на дітей, видирало їм прапорці з рук, кидали їх на брук і топтали та плювали дітям у лице. Міліція спокійно стояла, байдуже дивилася на все і не реагувала. Директор школи забрав дітей з походу. На святкування 50-ліття перемоги над фашизмом директор уже не вивів дітей на параду, і за це дістав догану від місцевих властей. Діти бояться говорити між собою українською мовою у міському транспорті. Траплялися випадки, що їм грозили "будеш ґаваріть на етом язике, то вобще не будеш ґаваріть". Не легко бути українцем у східній Україні.

Сам Донецьк дуже гарне місто. Багато зелені, дерев і квітів. Донецьк чваниться тим, що в ньому найбільше троянд на ввесь Союз. В одному парку ми сіли відпочити на лавці і біля нас присілися дві студентки. Одна із них звернулася до нас по-російському і спитала "ви амеріканци". Ми відповіли, що ми українці з Канади. А як це так, "что ви разґаваріваєте по-украінскі". Ми відповіли, що українська мова – це наша мова. Тоді вони сказали, що їхні батьки завжди розмовляли з ними по-російському. Моя дружина спитала їх а ким же вони себе почувають: росіянками чи українками. Одна із них відповіла " а развє ето нє всьо равно"? З того інциденту ми усвідомили собі, що справа мається значно гірше, як ми це собі уявляли. Тоді нагадався нам лист пані Вудвуд, у якому вона писала, як веде просвітницьку роботу серед вчителів, читає лекції з народознавства, пише до газет і воює з темрявою. Цитую уривок її листа: "А темряви вистарчає і дуже гірко і боляче, коли чуєш від самих українців, як вони себе зневажають, заявляючи: "Я сама украінка, но нєнавіжу етот язик. Ето тєлячій язик". Як же довго треба перевиховувати таких людей, яких так скалічили за 70 років"?

У Донецьку не чути на вулицях, ні в крамницях української мови. У всіх містах на залізниці заповідають двома мовами. У Донецьку заповідають лише по-російському. Ніде в місті ми не бачили хочби одне якесь оголошення написане українською мовою. Одинокий напис українською мовою був при вході до будинку Міської Ради. Очевидно, з другої сторони входу був напис по-російському. Над будинком майоріє синьо-жовтий прапор, але на будинку дальше висить серп і молот і барильєф Леніна. До речі, на будинку Верховної Ради України в Києві ще дальше видніє серп і молот.

Після трьох днів перебування у Донецьку – ми поїхали до Дніпропетровська. Це приблизно 300 кілометрів. Раптом ми знову опинилися в Україні. Всюди написи по-українському. Таксівкар говорив з нами теж рідною мовою. Розказував нам, що їм ціле життя товкмачили і вбивали в голову, що українська мова, це колгоспна мова і нею не культурно говорити. У готелі дівчина, яка нас приймала, також говорила українською мовою. Лише єдина "директорша готелю" розмовляла з нами російською мовою. Всі ключеві позиції дальше обсаджені чиновниками з Росії. Дніпропетровськ – українське місто. Всюди написи українською мовою. Мало того, у центрі міста на таблицях під дашком були розліплені українські газети, і серед них був "Шлях перемоги" для читачів, які цікавляться пресою, але не мають за що її купити. На вулицях

чути українську мову і видно багато написів на крамницях по-українському. Ми більше чули українську мову в Дніпропетровську, як у Києві. У Дніпропетровську ми були в "Історичному Музеї ім. Дмитра Яворницького". В тому музеї є велика збірка експонатів з козацької доби, що їх зібрав Д. Яворницький. На жаль, у музеї не дозволено робити знімки або фільмувати. Наша донька Христина через свої знайомства постаралася, щоб у Дніпропетровську нами хтось зайнявся. Супроводжувала нас у музеї молода викладачка історії з Дніпропетровського державного університету, Оксана Ігнатенко.

На початку нашої зустрічі вона нам заявила, що є росіянкою, але говорила доброю українською мовою. Нас трохи здивувало, що наша "росіянка", мала чисто українське ім'я і прізвище. Можливо, що її мама була росіянка, а батько українець, і тому почувала себе росіянкою, а може вона була заміжна за Ігнатенка. Ми її не дуже допитувалися, бо нам було цікаво слухати її розповідей.

На закінчення Оксана повела нас до однієї з кімнат в музеї, де була зроблена висока піраміда із знімок і біля кожної фотографії горіла маленька електрична жарівочка. Під пірамідою і на стінах були знімки і написи, що це жертви енкаведівського терору. Вона звернула нашу увагу на один документ. Це повідомлення, що прийшло до родини одного із арештованих. У повідомленні було стверджено, що арештований помер у в'язниці на "грудну жабу". Поруч цього документу був другий документ, який найдено в архівах НКВД після розвалу Союзу з тим самим ім'ям і прізвищем, де було написано: "розстрєляний". Серед розстріляних були люди різних професій: військовики, професори, учителі, урядовці, селяни, ремісники і робітники. Всіх знищила влада як "ворогів народу", можливо лише тому, що вони говорили

Історичний музей ім. Д. Яворницького в Дніпропетровську.

українською мовою. Повні вражень, ми вийшли з музею. Біля будинку музею є велика колекція "кам'яних баб", які також зібрав Дмитро Яворницький.

Загалом Дніпропетровськ зробив на нас дуже гарне враження. Це багате місто з гарнимн будівлями. Готель, в якому ми перебували, це колишній партійний готель. Він у дуже гарному положенні, недалеко від входу до Центрального Парку Культури і Відпочинку ім. Тараса Шевченка. У парку стоїть палата Потьомкіна, яку він побудував для цариці Катерини II. Тепер цей будинок є власністю Дніпропетровського Державного Університету і називається Дім Українського Студента ім. Ю. Ґаґаріна. Ми увійшли до дверей будинку, щоб заглянути досередини. Якась жінка, що там працювала, покликала нас до середини і почала водити по палацу. Вона розмовляла з нами по-українському, але видно було з її мови, що вона не часто її вживає.

У парку ми зустрінули багато людей, переважно пенсіонерів, що грали у шахи. Я запитався, чи дозволять нам зробити знімку. Вони радо погодилися і так зав'язалася розмова. Всі вони розмовляли з нами по-українському. Їм цікаво було зустрінути когось із Канади, і в них було багато питань. Ми простояли з ними багато часу і важко було розійтись. Вони питали нас, і ми ставили їм запитання. Навіть одна жінка, яка виглядала на чистокровну жидівку, розмовляла з нами доброю українською мовою. Було незвичайно цікаво спілкуватися з тими людьми.

Із Дніпропетровська ми повернулися до Києва. Наша донька Христина вже чотири роки живе в Києві. Три роки вона працювала юридичним консультантантом в Дорадчій Раді в Українському Парляменті. Тепер, вона працює у приватній фірмі, але дальше присвячує багато часу зв'язкам між Україною і Канадою. Христина часто їздить із різними делеґаціями у різні країни Европи, а також до Канади і в Сполучені Штати.

Мн жартом називаємо Христину "травел ейджент". За посередництвом своїх знайомств вона приготовила нам поїздку автом до родичів моєї дружини Олени, які живуть на Вінниччині, недалеко містечка Тульчина.

Там було дуже приємно і цікаво побути з рідними. Родина Олени живе в селі Холодівка, в якому народився її батько. Перед в'їздом до села є великий напис "Холодівка колгоспне село". Очевидно, ми мусіли піти до колгоспу, щоб там все побачити. Це було в місяці серпні. Люди в колгоспі від березня не одержали платні. Цікаве те, що люди встають досвіта і всі, як за сов'єтських часів, виходять до праці кожного дня та працюють мов невільники. Прив'язаність до землі – подивуґідна. Лиш незрозуміло, чому люди не хочуть брати землю і бути господарями. Як оправдання на це, вони кажуть, що вони не мають чим обробляти землі. Бракує теж погною і налагодженого збуту продуктів. Лише один родич Олени взяв землю, а всі інші ще чекають.

У центрі села стоїть "палац культури". По обох боках будинку стоять великі таблиці, а на них розвішані знімки заслужених діячів колгоспу. Недалеко від палацу культури, за ліском, стоїть захована стара церква. Це, мабуть, єдина церква, яку большевики не знищили у тому районі. Тепер, вона належить до історичних пам'яток. У цій церкві люди зберегли багато ікон і мальовил з інших, зруйнованих церков різних місцевостей золотого Поділля.

11 серпня ми повернулися в Канаду.

Володимир Демчук

СПОГАДИ ПРО БАТЬКА

Мій батько Роман Демчук народився 14. 06. 1921 р. у місті Перемишлі, в св'ященичій родині. Дід мій, Володимир Демчук, родом з Тернополя, був капеляном УГА, і пройшов весь бойовий шлях з армією, від листопадового чину до чотирикутника смерти, перехворів на тиф і чудом залишився живий. Рідний брат бабці – Олександр Крук, був січовим стрільцем, пізніше в УГА і загинув у бою під Вінницею у 1919 р.

Дід, після повернення в війська, був направлений на парохію в село Побук, тепер Сколівського району. Батько з дитинства пройнявся вільним карпатським духом, бував на горах Маківка і Ключ, з перших уст чув історію визвольних змагань і вірив, що прийде час і піде він зі зброєю в руках здобувати вільну Україну.

У 1930 р. діда перевели на парохію в село Галичанів, біля Городка. Там батько вчився у початковій школі, згодом – у вищій технічній школі у Львові.

У червні 1941 р. вся родина Демчуків, радісно зустріла вість, що у Львові постала Україна. Почало створюватись місцеве самоврядування і старостою міської управи у Городку обрали мого діда. Про це навіть була згадка у книжці радянського письменника К. Дмитрука "Свастика на сутанах" (Видавництво політичної літератури України. Київ 1973 р.), де він паплюжить Українську Греко-католицьку Церкву, ллє бруд на митрополита А. Шептицького та кардинала Й. Сліпого, зневажливо говорить про всіх патріотів-українців. Отож у книжці на ст. 232 є такі слова: "Особливу ревність у прислуженні загарбникам виявив св'ященик (а в часи фашиського лихоліття – староста міської управи) у Городку Володимир Демчук". Але про те, що дідо про-тестував перед німецькою владою проти масових розстрілів населення, на що один високопоставлений німецький офіцер відповів дідові: "Тільки те, що ви св'ященик рятує вас від концтабору"; про те, що дідо врятував десятки молодих хлопців і дівчат від вивозу до Німеччини, що підтверджувало багато жителів Городка, у книжці нема ані слова. Правда, це врятувало діда від розстрілу у 1944 р., коли прийшли так звані "визволителі" і засудили діда на 25 років каторги. Але не реабелітовано діда і по сьогоднішній день. Львівська обласна прокуратура відмовила мені у поданні на реабілітацію у 1993р., мотивуючи все тим же старостовом. Ідучи за їхньою логікою, тепер підлягають

Роман Демчук

судові і тюремному покаранню всі голови сільських рад за радянський період, адже фашиські і комуністичні режими принесли для українського народу однакову біду, правда, ще остаточно не сказано, котрий більшу.

У 1943 році батько закінчив вищу технічну школу у Львові і зразу вступив добровольцем у Дивізію "Галичина". Про це також писала радянська преса (газета "Ленінська молодь"). У Городку "активну участь у створенні дивізії "СС-Галичина", прийняв св'ященник Демчук і його син Роман".

Зачислений батько був до протилетунської артилерії, вишкіл пройшов у Дембіці, Мюнхені, Нойгамері в обслузі гармат 2; 3,7; 8,8 см. Після виїзду під Броди частина вивантажилася з поїзду в Олеську. Дальше дислокувались в Підгірцях, Підліссі, Білій Горі і Білому Камені.

Про свій бойовий шлях батько мені не розповідав, я ще був надто малий, та й час був такий, що згадувати боялись, але набагато пізніше мені про це розповідала батькова сестра. Запам'ятався мені з тих розповідей опис одного бою, де батько збив радянський літак. Цей факт підтвердив у моїй розмові з ним проф. Іван Телюк з США, який був разом з батьком в одній частині і був свідком цього епізоду. З-під Бродів батько вийшов чудом, ішов лісами, болотами, обійшовши Золочів, прямував на Стрий. З тяжкою бідою дібрався до села Побук, де пройшло його дитинство. Селяни пам'ятали батька, дуже любили і поважали діда, який будучи у цім селі священиком приклав великих зусиль у побудові нової церкви. Церква, за проєктом архітектора Нагірного, була дерев'яна, велична, але у 50-х роках радянська влада зруйнувала церкву і всіх селян вислала у Сибір за зв'язок з українськими партизанами. Селяни допомогли батькові зв'язатись з підпіллям, і батько вступив до УПА.

Одного разу батько прийшов у село за провізією і відомостями про розташування ворога, підійшов до одної хати, постукав у вікно і запитав де червоні. З хати вийшов хлопець і тихо сказав батькові: "Тікай скоріше звідси, штаб червоних у сусідній хаті". Звався той хлопець – Михайло Босяк. Він сам розповідав мені цю історію, бо повернувся з Сибіру і знову поселився в рідному селі. Батько також займався в загоні вишколом молодих, необстріляних хлопців, вчив їх тактики ведення бою, вчив не відступати перед ворогом, сміливо дивитись смерті в очі.

У 1945 році зимою багато загонів готувалось до переходу через Карпати на Захід. Готувався до переходу і загін, де був батько. Але на той час селяни Побука розшукали його родичів і повідомили батька, що діда вже забрали, а вони проживають у Львові. Батько за допомогою селян сконтактувався з родичами. Весною 1945 р. батько переїхав до Львова. Жив і працював у Львові до весни 1947 р. А одного разу його видав на вулиці ворогам один бувший дивізійник на прізвище Дацко, який пізніше виїхав на Донбас.

Батька у Львові довго не тримали, знали тільки за Дивізію; за УПА, на щастя, не знали. Тому навіть не били, оскільки батько зразу признався, що був у Дивізії. Дали 10 років таборів і 5 років заслання. І поїхав мій батько з рідної України у Красноярський край.

Закарбувався мені в пам'яті один епізод мого життя. Мені було років 8 чи 9, був я з батьком вдома і прийшов до нас мамин брат, Євген Яворський, також дивізійник і засланець. І почав розповідати батько про свої табірні

будні, про те, як проходило повстання у них в таборі, про те, як був поранений у бою, як врятувало його те поранення, бо лежав напівживий у бараці для "доходяг", і пошкодував його один табірний лікар, поставив на ноги і взяв помічником у шпиталь. Але не нарікав батько на свою гірку долю, не говорив, що тяжко пройшло життя, він твердо знав що воював і страждав за Україну, і не пошкодував за це протягом усього життя.

Родина Демчуків в Анжеро-Судженську, Кемеровської обл., иа засланні 1957 р.

У 1954 році батько був звільнений з табору і направлений на поселення у Анжеро-Судженськ, Кемеровської области, де перебували на засланні його мати і сестри. Внедовзі до них повернувся і дід мій, який пройшов Казахстанські табори і Воркуту. У 1957 р. родина Демчуків нарешті повернулася на рідну Україну. Жив і працював батько у Львові. Був простим робітником, хоч мав надзвичайні інженерні здібності, міг бути прекрасним інженером-конструктором, але вища освіта була для нього закрита. Батько був високоінтелеґентною людиною, і всі, хто спілкувався з ним на роботі чн в побуті, були надзвичайно високої думки про нього.

І ще хочу згадати один епізод мого життя, сам я його не можу пам'ятати, говорю зі слів мами. У мене на хрестинах батько заспівав "Ой у лузі червона калина", це у ті часи, коли за цю пісню можна було знов опинитися на Сибірі. І батько заспівав і цим він передавав мені любов до України, цим він заповідав мені бути готовим, коли буде потрібно, то і зі зброєю в руках здобувати і захищати самостійну суверенну Україну. І я дуже шкодую, що батько не дожив до незалежної України. Він помер передчасно у 1974 році. І вбивцею його була ця безбожна, кривава система, яка виморила голодом, вимордувала мільйони українців, цвіт української нації. І я, в пам'ять про мого батька, буду робити все можливе, щоб ця система більше на Україну не повернулася.

Теодор Барабаш

УКРАЇНСЬКА АСОЦІЯЦІЯ В ЕСПАНІЇ

25 грудня 1995 року проминуло півстоліття від прибуття до Еспанії групи 18 українських студентів на студії. За посередництвом "Пакс Романа" вони одержали стипендії від еспанського допомогового товариства "Обра Котоліка де Асістенція Універсітарія". Студентське товариство "Обнова" було першою українською організацією. Хроніка говорить про дуже активну діяльність наших студентів. Високий процент українських випустників, які з успіхом закінчили університетські студії, є доказом сумлінного використання нагоди на студії.

У 1992 році Всесвітній Форум Українців, який відбувся в Києві з нагоди першої річниці незалежности України, створив Українську Світову Координаційну Раду, якої головою є відомий поет Іван Драч. До УСКР належить Европейський Конґрес Українців, членом якого є Українська Асоціяція в Еспанії. Головна ціль нашої Асоціяції: "Скріплювати зв'язки культури і дружби між Еспанією і Україною".

Підчас візити до Еспанії першого Міністра Закордонних Справ, п.Анатолія Зленка, ми заявили йому, що ми шукаємо доріг нашого служіння українській справі. Нашим скромним знанням і здобутим досвідом ми можемо стати в пригоді в співпраці між Україною та Еспанією. В тому самому напрямі ми написали листа до теперішнього Міністра Закордоиних Справ, п.Генадія Удовенка. У його відповіді на нашого листа ми знайшли заохоту.

СПІВПРАЦЯ З ПОСОЛЬСТВОМ УКРАЇНИ

Від першого дня побуту в Еспанії преставників українських дипломатів ми старались допомогти їм. З приїздом уповноважненого Українського Посольства, Олександра Гніди, Асоціяція заявила йому наше бажання для тісної співпраці й іформувала про наші заходи для співпраці з українськими фахівцями різних економічних ділянок.

Підчас Різдвяних Свят 1995 р. еспанська преса писала про фальшиві вістки Уряду України в справі недоліків із приїздом досить чисельної групи українських дітей до Еспанії. Ми спростували ці вістки. Підчас моеї подорожі на Україну я говорив про цю справу з Олексієм Бранашком. Нова група українських дітей, яку спонсорувала еспанська Асоціяція боротьби проти рака влітку 1995, не мала проблем. Я і моя дочка Анна маємо гарні спомини із зустрічі з десятилітнім хлопцем з Києва, який провів минулі річні вакації в одній родині в місцевості Віллянуева дель Пардільйо. Я дуже радо виконував ролю післанця, який перевозив пакунки для наших дітей, я був свідком гостинности еспанських родин.

Я з гордістю бережу в моїй хаті ґравюри Т.Шевченка, подаровані мені родиною українського хлопця.

ХУДОЖНІ АНСАМБЛІ З УКРАЇНИ

Члеиам Управи нашої Асоціяції часто доводилося допомогати українським ансамблям підчас їхніх виступів в Еспанії, які втішаються великим успіхом серед еспанців, але мали дефіцит. Тому членам нашої Управи, Ярославові Трісці, Несторові Романикові та мені доводилося шукати виходів із досить скрутних обставин.

НАША СПІВПРАЦЯ З ТАЦІС

Від кількох літ (я від 1991 року) 4 члени Асоціяції належать до еспанської організації "Сеньйорів" СЕКОТ, тобто "Сеньйорс Еспаніолес де Асістенція Текніка". Членами цеї організації є визначні представники еспанської економіки, які добровільно стараються допомогти порадою малим і середнім підприємствам. Наші члени належать до департаменту співпраці з Східною Европою. Разом із подібною европейською асоціяцією АСЕК та бельгійським товариством "Сеньйорів" українські члени СЕКОТ співпрацюють з Україною в програмі ТАЦІС тобто "Текнікаль Асістенс ту де Індепендент Стейтс". Ми взяли участь в оцінюванні проєктів співпраці між чижинецькими і українськими фірмами, які шукають фінансування Европейського Союзу.

Кожний з нас старається поділитися з українськими фахівцями своїм знанням, здобутим в Еспанії. Є можливості співпраці в рамцях програми ТАЦІС у семінарах в Україні та візитах до Еспанії. Є можливості одержати фінанси Европейського Союзу.

Також ми зробили заходи для створення спільних підприємств. Такі підприємства вже існують. Якщо українські обставини і законодавство покращають, тоді буде значно більше спільних підприємств.

Наша участь на форумі Европартенаряту в Лісбоні дасть нагоду Михайлові Гичці та мені з Еспанії і Лесіві з Бельгії на зустріч та виміну досвідів із представниками українських підприємств.

Як член СЕКОТ, я отримав фінансування на технічну допомогу Европейського Союзу для застосування модерної технології лузення золотоносних руд на купах. Мене повідомили, що аплікація Державного Комітету Геології України в цій справі була позитивно розглянена. Я тепер працюю над програмою виміни досвідів з фахівцями України. В програмі є передбачені двотижневі відвідини еспанських підприємств, в яких застосовано ці методи збагачування золотовмісних руд.

Завдяки товаристві СЕКОТ, я маю доступ до еспанської Торговельної та Промислової Палати, яка організує зустрічі еспанських підприємств з українськими.

ЕВРОПЕЙСЬКИЙ КОНҐРЕС УКРАЇНЦІВ

Українська Асоціяція в Еспанії є членом Европейського Конґресу Українців. Як голова Асоціяції, я взяв участь у річній нараді голів Конґресу, що відбулася у Франкополі, в Бельгії, 18 і 19 березня 1995 року. Цей Конґрес об'єднує українські краєві організації різних країн Европи поза межами України. Важливою ціллю Конґресу є підтримка державнотворчих процесів, розвитку демократичного ладу та соціяльно-ринкової економіки України. Головний Секретаріят Конґресу є в Лондоні, а головним секретарем є д-р

Любомир Мазур. У нараді голів взяли участь представники українських організацій Великобританії, Бельгії, Польщі, Словаччини та Еспанії. Створено три робочі Комісії: молоді, освіти та екоиоміки. Першу очолив Петро Тима з Польщі, освіти – Омелян Коваль, а я комісією економіки.

УКРАЇНОЗНАВСТВО

Ми переконані, що українську мову нам треба вивчати не лише з сентиментальних причин, але з практичних, що виявилося підчас подорожів та зустрічей з українцями в Еспанії. Ми зробили копії касеток і підручника української мови для канадських дітей українського походженння.

Заплановано реферати Франсуа Тріска про Івана Мазепу у світовій літературі та в історії України та Всеволода Варжанського про творчість Тараса Шевченка.

Завдяки старанням Ярослава Тріски Міністерство Освіти України минулого року дало стипендію на вивчення мови та літератури України для Михайла Волинського.

Волинському університеті в Україні ми передали через Михайла Волинського підручники для вивчення еспанської мови.

Через Олексія Бранашка ми одержали примірники українсько-еспанського словника.

Сергій Скляров

УКРАЇНЦІ ВСІХ КРАЇН - ЄДНАЙТЕСЯ

Голова Об'єднання українців Росії ділиться враженнями про поїздку по країні.

У Росії за різними підрахунками проживає від пя'ти до десяти мільйонів українців. Є цілі райони, де вихідці з України і їх нащадки становлять від третини до половини місцевого населення. Немає потреби пояснювати, яке значення для людей, котрі живуть далеко від батьківщини, має збереження культурних зв'язків, спільне вирішення загальних проблем, підтримка рідної культури та національної самосвідомости. У багатьох нинішніх росіян можна знайти в одному з поколінь українське коріння, у декого воно навіть переважає, але перерваний свого часу зв'язок з українською культурою і асиміляція, що настала за цим, призвели до прийняття ними російської національної самосвідомости. Когось із нинішних переселенців це цілком влаштовує, хтось навіть поспішає сам швидше забути про своє "хохляцьке" походження, але є й чимало таких, хто не хотів би розчинитися у спорідненому російському середовищі і припустити цього для своїх нащадків. Такі люди об'єднуються у різні національно-культурні земляцтва, порушують перед властями питання збереження своеї культури й самобутности. Недавно з поїздки по ряду районів Росії повернувся голова Об'єднання українців Росії Олександр Руденко-Десняк, якого ми попросили поділитися враженнями про життя української діяспори в тих місцях, де він побував:

"Я побував у Нижньовартовському й Сургуті, був у Сиктивкарі на з'їзді українців республіки Комі, в Ямало-Ненецькій окрузі – в Ноябрську та Новому Уренгої, у Санкт-Петербурзі. Враження дуже строкаті, різні. Дуже сподобалися зустрічі із земляками у Санкт-Петербурзі. Відчувається, що там є якась іскорка, якась ініціятива. Ще раніше там було створено шевченківське товариство, нині – фонд розвитку української культури, люди шукають нових форм роботи, відчувається небайдужість. Цікавим для мене був і з'їзд українців республіки Комі. Там створено свою реґіональну українську організацію, яка висловила бажання вступити до Об'єднання українців Росії. Вона представляє 104 тисячі українців, які проживають у Комі. Навіть саме проведення з'їзду дає цікавий з різних точок зору досвід: по-перше, з'їзд дає уявлення про те, чим живуть українці у Комі, а по-друге, про особливі відносини з владою Комі, яка взяла на себе фінансування цього заходу. І не тому, що існує якась особлива любов до українців. Просто адміністрація розуміє, що в республіці є 104 тисячі українців, які добре працюють і багато зробили для Комі, тому вона вирішила виділити кошти на проведення з'їзду. На форум прийшли і виступили з промовами глава адміністрації Комі Спиридонов, його заступник Бібіков. Після з'їзду було влаштовано чудовий заключний концерт. Влада продемонструвала своє розуміння проблем українців.

Од візити до Ноябрська й Нового Уренгоя враження були далеко не такими приємними. У тамтешніх українців накопичилося дуже багато проблем, насамперед економічних. Нині на промислах пройшли масові звільнення, скорочення, і в такій ситуації навіть там, де існували українські організації, вони розпалися. Нині ніхто й не намагається їх створити, ніхто не займається захистом прав українців там, де вони порушуються, хоча люди підходили до мене з такими проблемами. Прикро. Адже не заявляти про себе дуже небезпечно, влада може звикнути і згодом дуже дивуватиметься, якщо пролунає якийсь голос.

("Київські Відомості")

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ

У попередньому числі (5-6, 1995) "Вісті комбатанта" подано у різдвяному побажанні стару, вже неактуальну адресу Суспільної Служби Комбатантів в Америці, за що перепрошуємо.
Внизу нова адреса:

СУСПІЛЬНА СЛУЖБА КОМБАТАНТІВ В ЗСА
Social Service of Ukrainian War Veterans

Ukrainian Educational & Cultural Center
700 Cedar Road, Rm-122A, Jenkintown, PA 19046
(215) 663-9519

СТЕПАН КУРОПАСЬ. СПОГАДИ З УКРАЇНИ Й 60 РОКІВ В АМЕРИЦІ

"Нарікав покійний молодий поет Василь Симоненко на стару громаду, що не лишила сліду: так як би їх на світі не було. Це і спонукало мене написати спогади, які не є повні, але не знаю тепер в Америці таких, хто міг би щось доповнити" – пише автор. (Ст. 122).

І справді. На українському книжковому ринку спогади появляються рідко, а ті, яким вдасться туди попасти, не всі причинюються значно до характеристики проміжку часу, про який пишуть.

Розуміємо, що в Радянській Україні було неможливо правдиво писати про свої діла і думки, бо сувора й злослива цензура на це не дозволяла. Навіть тепер у вільній Україні книжок українською мовою появляється небагато, бо, як там кажуть: українська культура взагалі, а письменницька й видавнича особливо не втішаються опікою державних чинників. А це велика шкода, бо спомини доповняють історію, вияснюють події, насвітлюють мотиви акцій, характеризують добу.

Відчувається брак мемуаристики людей, які жили й працювали між двома світовими війнами, під час війни та безпосередньо після її закінчення, зокрема тих, які жили на західних українських землях і під різними окупаціями, і тих, що жили й живуть у поселеннях. Зокрема брак спогадів тих, що творили і керували діями УВО, ОУН в 20-их, 30-их, 40-их і 50-их роках, людей найбільш динамічної і революційної частинн українського народу західних земель. Тому з приємністю треба привітати появу спогадів людини, якої характеристичною прикметою було – назвім це щастя, охота та вміння – знайтися завжди там, де щось в Україні або для України діялося.

Автор, Степан Куропась, народжений 1900 року, походив з селянської родини з Перемишльщини. Ще трирічним хлопцем втратив матір, а 12-літнім – батька. Все таки дістався до гімназії, яку мусив залишити, закінчивши 7-му клясу, бо покликали його до війська в 1918 році. Осінню того ж року брав участь в перебранні Перемишля українською владою. Перемишль з околицею був сильно укріпленим фортом. В ньому назбиралося багато військового майна і харчових запасів. На жаль, українські сили були заслабі, щоб втримати Перемишль. Коли цивільна українська влада заборонила висадити на Сяні мости, все майно попало полякам, а залізнича лінія Перемишль-Львів дісталась під контролю польських панцерників. З приходом до Галичини військ польського генерала Галлера (дивізія, зорганізована французами, мала йти на східний протибільшовицький фронт) доля Галичини була пересуджена. Галицька армія по кількох невдалих офензивах перейшла Збруч, а менші військові групи

(в одній з них був автор) пробилися до Чехо-Словаччини. Чехи прийняли їх дуже прихильно, дали квартири, прохарчування та платні на рівні чеської армії.

В Чехах автор закінчив гімназію, згодом університет, здобувши ступінь інженера. Після повернення до Польщі його покликали до польської армії. Ставленнння до українців не було прихильне, бо автор, дипломований інженер, мусив починати свою службу на курсах для неграмотних. 6-та дивізія, в якій служив молодий Степан, виступила під час "майового путчу" проти Пілсудського, і тому її розв'язали, а вояків звільнили до цивілля.

В 1926 році знайти професійну працю в Галичині було майже неможливо, тому автор повернувся до Праги, а згодом виїхав до США. Поселився в Чікаґо. З того часу почалася не так складний, як дотеперішній, але не дуже легкий етап його життя.

Можна сказати, що Куропась від малого хлопця став твердим і здецидованим націоналістом. Його життя виповняла невпинна праця за незалежність української держави. Невдача боротьби 1917-1922 років за відновлення державности розчарувала, але не зламала автора, а радше ще його більше загартувала.

В Америці, крім заробітної праці, треба було весь вільний час посвячувати громадській роботі, тобто організувати розпорошену українську громаду. Прийшлося творити українське життя з нічого і зчасом витрачати час на наладнання співпраці з часто розсвареними групами – гетьманцями, соціялістами, націоналістами. Той, хто пережив еміґрацію після 2-ої світової війни, прочитавши спогади С. Курпася, знайде в них праобраз подій в поселеннях новіших часів.

Найбільше праці вложив автор в Організацію Державної Розбудови України (ОДВУ), будучи рівночасно членом УВО і ОУН.

Автор був не тільки визначним українським діячем в Америці, але теж дуже активним журналістом і вдумливим публіцистом. Передруки його статтей читач знайде в його книзі спогадів і прочитає не одну правду, не одну аналогію з теперішніми часами, не одну науку й вказівку, як треба не повторяти помилок минулого.

Автор бвчив що розбите українство не вдержиться в Америці на довший час, тому перестерігав: "Тому вже тепер, щоб не було запізно, треба нашим світським і церковним громадам проповідувати: ми повинні залишитися американцями українського походження і бути підготованими до цього, нам треба централізації, а не розбиття із-за назв комітет чи конґрес. Ми можемо вдержатися лише об'єдано". (ст. 106)

Спогади видані в 1988 році. Автор певно радіє, що мрія його життя сповнилася і боліє, що так тяжко українському народові отрястися з намулу невільництва, яке перешкоджає Державі скоро устабілізуватися і закріпитися.

Мирослав Малецький

БРАТСТВО КОЛИШНІХ ВОЯКІВ 1-ОЇ УД УНА

СТВОРІМ ДИВІЗІЙНІ ВИСТАВКИ ПО МУЗЕЯХ УКРАЇНИ

Від 28 квітня 1943 року, дня проголошення формування Дивізії "Галичина", минуло більш як пів століття.

Колишні молоді юнаки-добровольці-дивізійники, що перейшли цей шлях до сьогодні, це сивоголові, старші ціком громадяни. Вже не багато зерен піску залишилося кожному з нас в його годиннику життя. Погляньмо на шлях, яким ми пройшли, і провірмо що ми зробили: можемо бути горді зі спадщини, яку залишаємо по собі для історії, для молодших поколінь.

- Ми відновили військову традицію збройної боротьби за визволення України, яку перебрали від Українських Січових Стрільців.
- Ми створили Братство і в ньому продовжували українські військові традиції, посвятили прапори і відзнаки, відзначували історичні дати апелями і святкуваннями, активно включилися в громадське життя української зорганізованної спільноти.
- Ми опікуємося інвалідами, вдовами, і сиротами, упорядковуємо вояцькі могили і прикрашуємо їх тривкими пам'ятниками.
- Ми від 1950 року безперебійно провадимо видавничу діяльність – спершу у формі дивізійного журналу "Вісті", а згодом "Вісті Комбатанта". Ми видали ряд книжок: історію Дивізії, спомини й інші. Крайові Управи і Станиці Братства часто відзначають вагомі річниці однодівками й ювілейними збірниками.
- В самостійній Україні ми помогли побратимам з Галицького Братства спорядити військовий цвинтар, та почати розшуки, розкопки, та перепохоронення тлінних останків вояків Дивізії, що згинули на брідських полях.
- Ми допомагаємо, в міру наших сил і спроможностей, зміцнити і закріпити державне життя молодої України.

Однак, поки цідійнемо туди, де немає ні болу, ні печалі, ми повинні завершити нашу працю, і виконати ще кілька завдань, одним з найважніших це :

- Подбати про сталі дивізійні виставки по музеях України – У Львові, Києві й інших містах, і містечках нашої держави, щоби залишити тривалу пам'ятку про нашу участь у визвольних змаганнях за волю України.

В листі Управління Культури Львівської Обласної Державної Адміністрації до Крайової Управи Братства в ЗСА з 25 жовтня 1995 читаємо, що Львівський історичний Музей, Львів, пл. Ринок 6, підготовляє експозицію,

яка має відтворити діяпазон часу від доби Галицько-Волинського князівства до проголошення незалежности України. Одним із розділів майбутньої експозиції має бути "Українська визвольна боротьба періоду II світової війни". В цьому розділі, поряд з темами, як: УССтрільці, УГА, Армія УНР, Карпатська Січ, діяльність ОУН на початку II світової війни, формування і дії УПА та іншими темами, буде відтворена історія Дивізії "Галичина" – 1 УД УНА та Братства. Термін відкриття першої залі музею – кінець 1997 року.

Всі ми, дивізійники, повинні доложити зусиль і подбати про те, щоби історія Дивізії "Галичина" – УД УНА і Братства була гідно і вірно представлена в рамках плянової експозиції. Крайова Управа Братства в ЗСА вже почала акцію збирання історико-архівних матеріялів. Вона координує її дію з Головною Управою, Крайовою Управою Канади, і звернулася з закликом до ОбВУ в Англії, та КУ Австралії, Арґентини, Німеччини і Галицького Братства долучитися до цеї акції.

Віримо, що наше членство і їх родини в ЗСА та всі побратими-дивізійники по цілому світі активно піддержуть наш почин і матеріялами і пожертвами.

Евген Шипайло

Голова КУ ЗСА

ЗВІТ З ДІЯЛЬНОСТИ КРАЙОВОЇ УПРАВИ В АВСТРАЛІЇ

На Крайовому З'їзді Братства в Мельбурні 13-го листопада 1993 р. Крайова Управа на каденцію 1993 - 1996 перейшла до міста Аделяїди в Пд. Австралії. Управу очолив Степан Трушкевич, а решта управи оформилася так:

Теодосій О. Андрушко – секретар і заступник голови;

Микола Висоцький – фінансовий референт (помер 29 березня 1995 р.);

Ярослав Ліщинський – культурно-освітній референт;

Михайло Добриненко – організаційний референт;

Пилип Вакуленко – пресовий референт.

До контрольної комісії увійшли: Мирослав Кіналь – голова, Петро Курпіта та Мирон Сенів – члени.

Після смерти Миколи Висоцького, на його місце кооптовано до Управи Василя Станька. Він, крім фінансової референтури, являється теж головним кольпортером дивізійних видань на Австралію.

ПЛЯН ПРАЦІ КРАЙОВОЇ УПРАВИ:

I) плекати військові традиції шляхом видань на військові теми;

II) влаштовувати різні святкові вечорі, концерти для громадянства в час дивізійних річниць;

III) плекати товариське життя серед членів Братства;

IV) утримувати зв'язки з побратимськими організаціями в світі;

V) в міру можливостей, нести допомогу побратимам дивізійникам, а особливо інвалідам в Україні;

VI) координувати працю Станиць в Австралії.

ВИДАННЯ КРАЙОВОЇ УПРАВИ

КУ видала чотири по-мистецьки оформлених Пилипом Вакуленком, Бюлетені які віддзеркалювали працю Братства в Австралії. Наклад – 250 примірників, в більшості розпродувані серед членів та громадянства. Окремі числа висилаються до ГУ Братства, Редакції "Вісті Комбатанта", КУ ЗСА і Канади та Братства в Україні (Львів, Тернопіль і Дрогобич) та ОБВУ в Лондоні.

ВІДЗНАЧЕННЯ РІЧНИЦЬ

З ініціятиви КУ у всеавстралійському масштабі відзначено 50-ліття Бою під Бродами. Всі Станиці, в міру їх спроможностей, відзначили цю річницю соборними панахидами в церквах УКЦ та УАПЦ та Святковими Академіями. Крайова Управа, в порозумінні з Станицею в Аделяїді, влаштувала при кінці липня 1994 року величаву Академію. Святкову доповідь мав голова КУ Ст. Трушкевич.

Видано пам'ятну медалю "50-ліття Бродів", яку розіслано по всіх країнах, де знаходяться комбатанські об'єднання. На відзначенні 50-ліття боїв під Бродами в Україні нашим представником був Богдан Тарнавський, хоч брало теж участь багато наших членів, які в цей час перебували в Україні.

В червні 1995 р. КУ разом зі Станицею Братства в Аделяїді Святковим вечором відзначили 50-у річницю постання Української Національної Армії (УНА) під командою ген. Павла Шандрука, в склад якої увійшла наша Дивізія як 1-а УД УНА.

Доповідь про події тих днів і короткий життєпис ген. Шандрука мав голова КУ Ст. Трушкевич. У програмі виступив теж Яр. Ліщинський зі своєю новелею про життя кол. вояка в комбатанській організації.

Щорічно всі Станиці відзначують пам'ять побратимів панихидами. В Аделяїді, біля УК Церкви Св. Покрови, заходами комбатанських організацій, поставлено величавий пам'ятник "Борцям за волю України", біля якого рік-річно на Свято Героїв, на Зелені Свята та в річницю боїв під Бродами відправляються Панахиди.

В 1995 р., з нагоди 50-ліття УНА, на відзначенні цієї річниці біля могил дивізійників в Австрії, нашим представником був Яр. Царук, який виголосив там святкову промову.

КООРДИНАЦІЯ ПРАЦІ В СТАНИЦЯХ

В Австралії існує чотири Станиці:

В Сіднеї (НВП) з головою Александром Хіцяком (Микола Мик довголітній голова, помер 5. 6. 1995) та членством – 35 чоловік.

В Мельборні (Вікторія) – голова Богдан Тарнавський – 40 чоловік.

В Аделяїді (Пд. Австралія) – голова Теодосій Андрушко – 42 чоловік.

В Перті (Зах. Австралія) – голова Корнило Медвідь – 5 чоловік.

Є ще кілька членів в Брізбейні (Квінсленд) – з нашим відпоручником Мирославом Сендзіком.

Для координації праці, КУ та Станиці обмінюються протоколами, в міру потреби КУ видає Обіжники. КУ видала теж пресовий комунікат. Голова КУ Ст. Трушкевич відвідав Станиці в Мельборні та Сіднею та мав зустріч з побратимами, на яких обговорювалося справи, пов'язані з працею Братства.

З канцелярії КУ вийшло 150 листів, отримано 120. Відбуто 9 засідань.

ПОЖЕРТВИ

Крім дрібних пожертв на різні патріотичні цілі, як 100 дол. на Дім інвалідів УПА та на площу Пласту "Сокіл" в Україні, головною пожертвою була сума 400 ам. дол., яку уділено дивізійникам у Дрогобичі та в Стрию.

Для управ Станиць у Львові та Тернополі призначено по 50 ам. дол. Офіційно КУ Братства "адоптували" тих два міста, Стрий і Дрогобич, з рамені Суспільної Опіки СКУ-СУОА. Крім того, для Станиці в Дрогобичі пожертвовано 30 пропам'ятних медалів (Броди) та одну медалю за участь у боях під Бродами, залишену в спадку по М. Висоцькому.

Минулого року уділено помочі для Станиць у Львові та Тернополі в сумі 370 дол., також з рамені Суспільної Опіки – суму 382 дол., які передано через голову Сусп. Опіки в Австралії, паню Маю Грудку. Вона особисто вручила цю пожертву в час її перебування в Україні. Разом з каси КУ пожертвовано 1.010 ам. дол. Інші пожертви – з каси Станиць.

На покриття коштів, пов'язаних з відзначенням 50-ліття Дивізії в Україні, виділено з каси КУ 5.000 дол. австр. Наш кольпортер "Вістей Комбатаита" В. Станько подає, що в нього в списку є 33 передплатники цього журналу. Є сумиви, чи можна було б збільшити це число передплатників, тим більше, як ціна на журнал підвищиться.

ВІДІЙШЛИ У ВІЧНІСТЬ

Цього року відійшли від нас чільні активісти нашого Браства та нашої організовані спільноти в Австралії: Дмитро Богдан, Лев Яськевич, Микола Висоцький та Микола Мик.

Братство кол. вояків 1-ої УД тісно співпрацює з Братством кол. вояків УПА та з молодечними організаціями Пласт і СУМ. Вершком нашої співпраці було спільне відзначення 50-ліття УПА з участю мистецьких сил Громади та дивізійників.

Для Пласту та СУМ, Станиця в Аделяїді, наприклад, уфундувала прапори, з якими так часто молодь бере участь в наших офіційних виступах. Треба теж признати, що члени КУ та члени Станиць Братства є вповні заанґажовані в організаціях та їх Управах таких, як Громади та церковні Братства. Це є і підстава до популярности братчиків серед широкого кола громадян Української діяспори в Австралії.

Як довго зможемо ми існувати? Наше Братство має вже дуже обмежений час та поле для праці. Вік, хвороби та смерть проріджують ряди нашого Братства.

Є побажання, щоб З'їзд Братства в Америці дав початок до об'єднання всіх комбатантських організацій в одну. На нашу думку, це була б добра і корисна подія.

КУ в Австралії приготована дальше працювати в рамцях нашого Братства, з головним завданням – нести допомогу нашим побратимам-інвалідам в Україні.

Степан Трушкевич – голова *Теодозій О. Андрушко – секретар*

З ДІЯЛЬНОСТИ МЕЛЬБУРНСЬКОЇ СТАНИЦІ

Годі тут говорити виключно про діяльність останнього року, бо воиа дуже тісно пов'язана з іншими подіями і річницями нашого Братства, та і з подіями нашого минулого 1943 - 1945 років. Якраз в останніх роках припадали 50-ліття визначних подій другої світової війни: 1943 рік – це створення української Дивізії "Галичина"; 1944 – геройський, кривавий бій Дивізії під Бродами; 1945 – бої під Фельдбахом, постання Української Національної Армії; закінчення другої світової війни, зложення зброї Дивізії, уже як Першої Української Дивізії УНА, перед альянтами. Друга половина 1945 року – це тривожні часи – загроза видання нас ворогові. Але опіка Всевишнього була над нами, і по звільнені з полону, дивізійники розбрилися по цілому світу. Вони не заложили рук, хоча без зброї, але словом і невтомною працею в різних ділянках громадського і церковного життя продовжували боротися за ту саму Ідею – за свободу і незалежність України.

І та хвилина неожидано прийшла. Це дало змогу дивізійникам брати участь у відзначенні своїх вагомих річниць у вільній Українській Державі, иа місцях тодішніх подій. З нашої Мельбурнської Станиці були учасниками цих визначень побратими: Я. Бойко, М. Василега, О. Зварич, М. Костюк, В. Макогон, Б. Тарнавський, Я. Царук, П. Шкурат. Вони привезли зі собою, крім особистих незабутніх спогадів, теж документацію у формі відіознімок, щоби поділитися пережитим із своїмн побратимами, які цього щастя бути там не мали. На жаль, деякі з них навіть відійшли у вічність: Кордієнко Борис – 13. 7. 93, Конюх Петро – 9. 10. 94, Пікулик Михайло – 12. 8. 95, Шиманський Богдан – 15. 8. 95, Сендецький Михайло – 26. 10. 95. Інші уже хворі і знеможені віком не вспромозі брати навіть мінімальної участи в діяльності Станиці.

Управа Станиці: Б. Тарнавський – голова, П. Шкурат – заступник і організаційний, В. Макогон – секретар, Я. Бойко – фінансовий, Я. Царук (довший час в Україні), М. Андрусишин, М. Василега, О. Зварич – члени; М. Костюк – голова Контрольної Комісії, М. Проць – член К. К. Управа відбувала реґулярно свої засідання у кожний перший вівторок місяця. Відбуто 9 засідань.

Дальша діяльність ограничувалася до відзначування різних подій та до удержування контактів між собою у формі товариських зустрічей.

Дивізійники взяли участь у панахидах та академіях: в день Свята Державности (22. 1. 95), в Святі Героїв, в Панахиді у 36-ту річницю смерти С. Бандери (15. 10. 95), у Листопадовій Панахиді (1. 11. 95), в академії в 400-ту річницю з дня народження гетьмана Б. Хмельницького (5. 11. 95). Особливо з пієтизмом відзначено річницю бою під Бродами (23. 7. 95), де до участи запрошено інші військові організації та ветеранів В'єтнаму. Всюди дивізійники брали участь з прапорами та складали вінки.

Дивізійники брали теж участь у бенкеті Ради Українських кооператив Австралії (РУКА) (12. 3. 95), відзначенні 85-ліття мґр. А. Куціля (13. 3. 95), де зложено подяку за кожночасну піддержку та участь з хором у брідських панахидах. В Храмовому Празнику парафії Св. Апостолів Петра і Павла відзначено заразом день уродин Еґзарха – емерита Кир Івана Прашка та ім'янин Еґзарха Петра Стасюка і о. Петра Ґая. В часі З'їзду Союзу Українських

Організацій Австралії (СУОА) (11. 6. 95) вітали в нас голову і секретаря Крайової Управи Братства С. Трушкевича і Т. Андрушка. У двох зустрічах зі спортовцями з України зложено від Станиці грошеві пожертви. На день 100-их уродин нашого сеньйора ген. Сави Яськевича вислано письмовий привіт.

7 березня відбулася дружня товариська зустріч дивізійників з полк. Александром Павленком з України, який відвідав Мельборн із своєю дружиною. Йому теж передано книжку май. Гайке про Дивізію. Про Дивізію наш гість дуже мало знав, але живо цікавився.

Для піддержування дружніх зв'язків між собою відбуто дві дивізійні вечірки – 21-го травня і 3-го листопада. На першій вечірці було висвітлено відіо із святкувань в Україні з річниці бою під Бродами (Б. Тарнавського), а на другій – відіо В. Макогона з відслонення пам'ятника Дмитрові Клячківському – Климові Савурові у Збаражі, командирові Групи УПА Північ (28. 7. 95), та з відзначення у Львові (30. 7. 95) 75-ї річниці УВО, з промовами Мудрика і Дужого.

Що Новий Рік нам принесе? Що принесе нашій, вправді вільній і визнаній світом, але пограбованій і знедоленій Державі та її народові? На це питання не можна дати відповіді. В Бозі надія, що без огляду на те, які трудноші нашу державу ще не очікували б, вона їх переживе і встоїться, та що з кожним роком буде міцніти, а нарід заживе щораз то заможнішим життям.

Нехай це буде нашим Новорічним побажанням!

Б. Тарнавський - голова

З ДІЯЛЬНОСТИ СІДНЕЙСЬКОЇ СТАНИЦІ

За каденцію від 10-го жовтня 1993 р. до 29-го жовтня 1995 р. запротоколовано 19 засідань управи. Одержано 54 листи різного характеру з округи Сіднею, Мельборну, Аделаїди і загряниці. Секретар вислав 107 листів, полагоджено багато справ телефонічно. На делеґацькому з'їзді в Мельборні 1993 р. взяло участь п'ять делеґатів: бл. п. Микола Мик, Юрій Голоброцький, Петро Мороз, Ярослав Винарчик і Олександер Хіцяк.

Разом з 51-ою річницею Бою під Бродами Станиця відзначила 50-ту річницю створення Української Національної Армії. Члени Станиці відзначили 100-ліття з дня народження ген. Сави Яськевича. Щороку Станиця відзначує річницю Бою під Бродами, як також належить до ділового комітету на відзначення Свята Героїв. Члени Станиції беруть активну участь в релегійних на національних святах-імпрезах.

29-го жовтня 1995 р. відбулися Загальні Збори Станиці, на яких перевибрано ту саму управу.

На закінчення старого року, імпрезовий комітет влаштував "Товариський Вечір".

За останню каденцію відійшли на вічний відпочинок Побратими: Лев Яськевич, Микола Мик, Михайло Вербенець.

Олександер Хіцяк - голова-секретар.

ДИВІЗІЙНИКИ ДОПОМАГАЮТЬ ДОНЕЦЬКОМУ ВІЙСЬКОВОМУ ЛІЦЕЄВІ

Ветерани Дивізії "Галичина", згуртовані у Братстві Колишніх Вояків 1-ої УД УНА, які під час Другої світової війни боролися за визволення України від її найбільшого ворога – російського большовизму, з великим зацікавленням слідкують за станом Збройних Сил України та розвитком і вихованням молодих кадрів.

У минулому році Крайова управа Братства в ЗСА нав'язала сполуку з Донецьким Військовим Ліцеєм з наміром уділення їм допомоги та підтримки. Ця допомога здійснилася у формі пересилання їм 400 спортових одностроїв для їхнього вжитку, коштом 8000 дол. Ці однострої є прикрашені державним знам'ям Українн – тризубом, написом назви школи та написом "Україна". Проєктував ці однострої дивізійник Орест Слупчинський, відомий всім як "Ґого", а виконали ці однострої підприємство Марка і Мотрі Шуганів.

Крайова управа Братства одержала листа з подякою за допомогу, який найкраще віддзеркалює значення такої допомоги:

Шановний Пане Голово!

Командування, особливий склад Донецького Військового Ліцею глибоко вдячні Вам за піклування і допомогу, яку Ви даєте першому в Донбасі українсько-мовному ліцею.

Спортові однострої, які ми одержали, були вручені в урочистих обставинах і в першу чергу дітям-сиротам, дітям з малозабезпечених сімей. Ми вдячні Вам за гарне оформлення костюмів, ці костюми у дітей будуть виховувати національно-патріотичні почуття, нагадувати їм, що вони народилися і виросли на чудовій українській землі, з давніх часів прославленій великими людьми. Разом з тим вони будуть виховувати в нащих вихованців почуття гордости за рідний край, за рідний ліцей та його традиції.

Наші ліцеїсти беруть активну участь в спортових змаганнях серед шкіл і інших навчальних закладів міста, і своїм відрізняльним знаком, який розміщений на костюмі, будуть пропаґувати наш ліцей, проводити аґітаційну роботу серед юнаків за вступ до нашого ліцею. Самим нашим вихованцям костюми дуже сподобалися.

В цей час в ліцеї йде навчання. Командно-викладацький склад організує і проводить навчально-виховний процес. Силамі офіцерів, викладачів зростає навчально-матеріяльна база, всіляко поліпшується побут і дозвілля ліцеїстів.

Проблем в ліцеї, як і в державі, дуже багато, але ентузіязм і творче відношення до діла всього колективу ліцею дає нам впевненість сказати Вам, що ми зробимо з нашого ліцею зразковий навчальний заклад і виховаємо в ньому дійових патріотів нашої України.

Щераз щиро дякуємо Вам, пане голово, за надану нам допомогу.

З повагою, -

Полковник В. Тимченко,
начальник Донецького Ліцею з посиленою військово-фізичною підготовкою.

Крім згаданої допомоги, Братство закупило для бібліотеки цього ліцею значну кількість книжок на суму 350 дол., в тому числі "Історію України" д-ра Ореста Субтельного, різні публікації про Дивізію "Галичина", про яку донедавна люди в Україні мали викривлені відомості, та твори клясиків української літератури.

Братство Колишніх Вояків 1-ої УД УНА має намір продовжувати подібні контакти з установами в Україні, які працюють в напрямі очищування психіки української молоді від нищівних залишків та впливів колишнього совєтського режиму.

Роман Гавриляк

ОГЛЯД ДІЯЛЬНОСТИ СТАНИЦІ У ВІНІПЕҐУ ЗА 1995 РІК

Загальні річні збори станиці відбулися 9 квітня в домівці при церкві св. Андрія з участю 31 члена.

По вичерпних звітах голови Петра Музики і заряду збори (як в нас вже водиться) переобрали ту саму управу, а, з ласки Божої, наш "Отаман" Олесь Загорода з поправленим здоров'ям перебрав "булаву". Уступаючий голова Музика прийняв заступництво і пообіцяв дати в потребі поміч, і в тому він додержував слова. Предсідник зборів д-р Бучок побажав доброго здоров'я для Олеся, а збори одобрили оплесками. Збори схвалили видання документального архіву від часу заснування станиці. В склад редколеґії входять: Ю. Гнатюк, д-р Романович, проф. М. Тарнавецький, Т. Гальма.

7-го травня відзначено святковими сходинами 50-ліття УНА і закінчення війни. Вранці в церкві св. Андрія капелян станиці о. Митрат Головатий, при участі членів станиці і вірних, відправив Богослужіння і Панахиду за померлих побратимів. Згодом в парафіяльній залі д-р Романович виголосив добре опрацьовану доповідь, подаючи в ній передумову, в якій творилась дивізія "Галичина", її історію і той довгий шлях, який вона пройшла. Доповідач наголосив героїзм дивізійників в битві під Бродами і підкреслив, що Дивізія, а згодом Українська Національна Армія була одним з кілець ланцюга тяглости української збройної боротьби з комуно-більшовицькою Москвою.

В час Зелених Свят станиця брала участь у відправах на цвинтарі "Всіх Святих", де зложено вінок у стіп пам'ятника полеглим воїнам. Розпродано також жетони на ціль охорони могил полеглим побратимам.

20-го липня святковими сходинами відзначено річницю боїв під Бродами. В церкві св. Андрія о. Митрат Головатий відправив Панахиду за впавших побратимів. Згодом в церковній залі Олесь Гур в досконало засвоєній пам'яті поділився споминами з боїв під Бродами – прориву і відходу на збірний пункт. На сходинах відзначено учасників бою під Бродами.

24-го серпня ширшими сходинами відзначено четверту річницю проголошення незалежности України. 6-го жовтня, в час з'їзду КУК, як і в минулому, станиця влаштувала в церковній залі св. Володимира і Ольги стрічу делеґатів-дивізійників і гостей, які прибули на з'їзд. Після вечері і доповідей

голова Краєвої Управи Л. Бабій нагородив Золотим хрестом за особливі заслуги побратимів: д-ра Р. Романовича, проф. М. Тарнавецького, д-ра З. Матвійчука і нашого приятеля мецената пана С. Янківського.

Від часу заснування станиці ми щорічно відвідували нашу громаду з колядою. Та час робить своє. Колядники підтоптались, похрипли – і наша коляда втихла, а перейшла на "збірку на коляду". Але і в тому випадку, завдяки нашим збірщикам, зібрано поважну суму на інвалідів.

Найбільш видними побратимами є прапороносці, які під проводом Д. Івончика беруть участь з прапорами на похоронах побратимів чи у відзначеню національних свят.

У звітовому році від нас відійшли у засвіти капелян станиці крилошанин о. Семен Їжик, Іван Савчак і Михайло Боднар.

М. Романюк, стан. кореспондент

СТАНИЦЯ В ДІТРОЙТІ ВІДЗНАЧИЛА 50-ЛІТТЯ УНА

Щороку станиця влаштовує передріздвяну зустріч. У минулому році зустріч відбулася 17-го грудня 1995 р. в українському культурному центрі і була присвячена 50-літтю створення УНА. Крім дивізійників і їхніх родин, в зустрічі взяли участь представники громадських і ветеранських організацій, а також численне громадянство. Зустріч відкрив голова станиці Михайло Березовський. Він згадав історію творення українських армій: у 1918-ох роках – Армії УНР і Української Галицької армії, а підчас другої світової війни – в 1942 року – УПА і під кінець війни УНА. Цей змаг за Українську Державу не сходив із порядку дня. Він продовжувався далі іншими формами і іншими методами, і вкінці довів до створення Української Держави.

Ярослав Кривий був один з вояків Дивізії, що тоді складали присягу на вірність Україні. Він поділився своїм спогадом про цю подію і прочитав повний текст присяги.

Петро Стасів у легкій і доступній формі розказав про події 50 років тому.

На Різдвяній зустрічі відзначено членів станиці Золотим Хрестом за особливі заслуги для станиці і громади: Івана Ляща, Петра Стасіва, Богдана Середяка, Івана Сливку.

О. Бернард Панчук провів молитву перед вечерею. Після вечері відбулася художня частина. Марта Шехович причитала свій Різдвяний фейлетон. Евген Репета розвеселив публіку гуморесками. Відіграно уривки музики про Дивізію – композиторів із Тернополя – Романа Лугового і Ярослава Тимочка. Ярослав Стеткевич відіграв на гармонійці кілька коляд і пісень. Вкінці Михайло Березовський прочитав свій вірш, де він змалював наш марш у невідоме від Карпат через фронти, полон – аж до сьогоднішнього дня.

Молитвою і колядою закінчено цю вдалу зустріч.

Осип Рудницький

ГІСТЬ З УКРАЇНИ

До Торонта завітав знаний серед Торонтського Братства журналіст і письменник Михайло Слабошпицький з Києва. Він є головою секретаріяту Української Всесвітньої Координаційної Ради. Багато наших побратимів мали приємність зустрітись з ним у Києві і знають його як приятеля дивізійників. Він належить до тих, що потрудились ближче пізнати дивізійну справу в правдивому світлі. Це й викликало в них прихильне ставлення до дивізійників.

Старанням Головної Управи Братства в скромній вояцькій формі у приміщенні С.Т. "Україна" 18. 10. 1995 р. з участю 15 осіб відбулася з ним товариська зустріч.

М. Слабошпицький поділився з присутніми членами трьох Управ Братства найновішими відомостями з України, головно про економічні і політичні справи та перспективу їх розвитку. Своїми вістями та оптимістичними інтерпретаціями поточних справ він скріпив нашу надію на кращу майбутність нашого народу, а тим самим і нашу віру, що наші труди і жертви не пішли намарне. З нагоди 50-ліття УНА М. Слабошпицький погодився зредаґувати, на основі одержаних від Братства матеріялів, книжку про обставини і організацію Української Національної Армії.

П.І.

ПОМИНАЛЬНИЙ ДЕНЬ 11 ЛИСТОПАДА 1995 Р.

50-ліття закінчення Другої світової війни альянтські держави, а в тому і Канада, відзначили численними парадами день 11 листопада. У ті святкування включилась і українська громада Торонта. Під проводом Відділу Конґресу Українців Канади і його невтомної голови Марії Шкамбари, при співпраці українського Відділу Канадського Леґіону зорганізовано відмічення поминального дня на 12. 11. біля пам'ятника полеглим українським воякам, що стоїть в Українському парку на Скарлет вул.

Хоча віяв сильний зимний вітер, то проте зібралось кілька сот шанувальників, щоб виявити свою пошану жертві молодих героїв, що життя своє присвятили ідеї свободи і справедливости. Годиться з подивом відмітити участь у параді оркестри Українських Молодіжних Ансамблів, під проводом дириґента Василя Кардаша, а особливо маленьких барабанщиків, які в своїх не надто пристосованих до зимової погоди одностроях, бадьоро маршували і вистояли в своїх рядах годинну програму, в якій їхня оркестра виконала свою частину.

Під звуки тої ж оркестри на площу біля пам'ятника вмаршувала колона ветеранів із своїми прапорами, а це: Канадського Леґіону, УПА, Дивізійного Братства, Укр. Стрілецької Громади і ін. Приємно було бачити теж групу з 10-ти старшин української армії, які перебували на стажуванні у "Кемп Борден", їх командира полковника Кабанця, а теж генерального консуля України Сергія Боровика.

З рамені Леґіону участь у святкуваннях взяло 4-ох кадетів неукраїнців.

Члени Жіночого Відділу КУК квітчали присутніх червоними маками на білих стяжках з написом "День Українського Невідомого Воїна".

Панахиду відслужило 9 всященників із 6 парафій Української Католицької і Православної церков. Співав хор "Обнова" під диригентурою інж. Петра Бубели.

З промовами виступали: від СКУ – генеральний секретар інж. Я. Соколик, від Легіону – капітан Головатий, Генеральний консуль України Сергій Боровик, від українських вояків – полковник Кабанець.

На телевізійній програмі показували святкування 11. 11. в Оттаві, в якому взяли участь тисячі канадської молоді, співали молодечі хори. На наших святкуваннях того не було. Мабуть, з нашою старшою ґенерацією закінчаться наші святкування.

І. Падик

ЗУСТРІЧ З ОФІЦЕРАМИ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

В суботу, 11 листопада 1995 року, припало канадське Свято пам'яти за полеглих на війнах канадських вояків. По всіх містах відбувалися відправи і церемонії перед військовими пам'ятниками.

Цілу суботу падав дощ у Торонті, але він не перешкодив прийти дуже численній громаді на зустріч з десятьма офіцерами Збройних Сил України, яку зорганізував місцевий Відділ Конґресу Українців Канади. Ці офіцери перебували на три-місячному курсі англійської мови, провадженому Канадськими Збройними Силами на базі Кемп Борден, в Онтаріо. Це вже друга група з України. Перша у – попередньому році – складалася з шістьох офіцерів.

Цьогорічна група складалася з двох полковників, підполковників, майора, капітанів та одного капітана Морських Збройних Сил з Одеси. Двох з них народжені в Галичині, один все своє життя провід в армії – його батько був військовий, і він народився на "полігоні" й сам став професійним вояком. Більшість працює в Генеральному штабі, один в Міністерстві оборони, двох є з елітних аеродесантних частин, якими дуже цікавляться американці та західні держави, і їх запрошують на спільні вправи. Вони одружені й мають сім'ї. Всі вони – це молоді українські військові інтелектуали.

Почав зустріч полковник Анатолій Кабанець. Майор Ігор Процик розповів про службу двох миротворчих батальйонів у Боснії-Герцоґовіні. Українські воїни зразково виконували свої завдання, отримували похвали від командирів ООН, і, найважливіше, вони здобули таке довір'я, що їм давали найважчі завдання.

Від ветеранів Братства дивізійників вітав їх голова Лев Бабій. "Ви додаєте нам сили до дальшої праці для добра нашої Батьківщини", – сказав він.

У своєму вітанні Осип Жигар, голова Обшєднання к. вояків УПА, згадав, що його мрією було служити в українському війську в Києві, і тепер така мрія стала дійсністю для української молоді.

Від Королівського канадського леґіону вітав Іван П'ятка, котрий вже у 1938 році служив в артилерії у польській армії, був на німецько-польській війні, був у совєтській армії командиром штабової чоти й при втечі перед німцями в 1941 році врятував від загибелі 5 тисяч вояків, вивівши їх поза фронтову зону.

Від Комітету Українок Канади вітала офіцерів голова Христя Бідяк, а від КУК – голова Марійка Шкамбара, яка й проводила зустріччю.

Згодом, на запитання, офіцери подали цікаві інформації. У Червоній Армії 60 відсотків офіцерського складу творили українці, бо вони добрі військовики й народ України їх шанує. Багато з них залишилося в Росії, бо "життя є життя", і так склалися обставини.

Українці в Росії організуються, закладають свої школи й, на гадку офіцерів, незабаром промине попередній стан дискримінації. Росіяни в Збройних Силах України виконують свої обов'язки на рівні з українцями. Це так само, як українці служать в американській чи канадській арміях.

Командна й наказова мова – українська. Перейти повністю на українську мову у спілкуваннях тяжко й забере деякий час, бо навіть українцям, що служили у совєтському війську десятки років й вживали тільки російську мову, є тяжко відразу перейти на українську. Треба терпеливости.

Найбільша проблема – це Чорноморська фльота. Росія забралася з Одеси, Керчу й Ізмаїла, але ніяк не хоче погодитися, щоб визнати Крим як територію України. Мабуть, найбільшою завадою є посілості, як дачі, чи навіть можна їх назвати замками, такі вони багаті й великі, то кожний з таких власників хоче їх затримати для себе. Кораблі, які збудовані в Україні після 1991 р., належать Морським Збройним Силам України. В Миколаєві докінчується будова модерного крейсера. Лихо в тому, що Україна не має фондів на будову, й цей крейсер завод будує майже на власний кошт.

У Криму стоїть три батальйони українського війська, і тим самим це скріплює позиції України.

Ніде в Україні не стаціонують російські війська, за винятком, в порозумінні з Урядом України, ротаційної обслуги атомних ракет, для яких Україна не має фахівців.

Жінок в бойових частинах Збройних Сил України ще нема. Вони є в обслузі. Україна має протиракетні ракети, типу американськиих "Патріот", і це вистачальне. Праця йде над новими родами зброї чи над вдосконаленням існуючих, однак найважливіша секретна зброя – це людина. Її треба виховати й "розвинути".

Окрема зустріч дивізійників з цією групою офіцерів відбулася в грудні.

Р. Колісник

ХЕРСОНЩИНА ДОПОМАГАЄ УКРАЇНСЬКІЙ ФЛЬОТІ

СЕВАСТОПОЛЬ. – У пресовому центрі Військово-морських сил України повідомили, що місто Херсон взяло шефство над підводним човном, який перейшов від Чорноморських сил до українських морських сил. Кожні два місяці з Херсону надходять вантажі і гроші для українських моряків

ДМИТРА БОДНАРЧУКА ОБРАНО НАЦІОНАЛЬНИМ КОМАНДИРОМ

На річній конвенції Українських Американських Ветеранів, що відбулася 16 вересня 1995 року в Ніяґара-Фаллс, обрано Дмитра Бондарчука національним командиром. Він взяв собі за мету зацікавити у членстві УАВ українських американців, що служили в збройних силах США. Їх начислюють приблизно 200 тисяч.

В останніх 4 роках УАВ брали участь у Вашінґтоні й інших містах у різних імпрезах, пов'язаних з незалежною Українською державою. Вони теж мали успіх в урядових колах щодо полагоджування ветеранських справ.

Дмитро Боднарчук, тепер на пенсії, був учителем історії впродовж 25 років у гайскул у Гіллсдейл, НДж. Він закінчив Нью-Йоркський університет з дипломом персонального менеджменту; здобув степень маґістра (М.А.) (педагогічних соціяльних студій) у Монт-клерському державному коледжі, а в Українському Вільному Університеті захистив докторську працю.

Перед своїм теперішнім постом він був командиром УАВ-Станиці ч.19 у Спрінґ-Валлей, НЙ.

СТИПЕНДІЙНИЙ ФОНД УКРАЇНСЬКИХ АМЕРИКАНСЬКИХ ВЕТЕРАНІВ

На своїй 48-ій Крайовій конвенції, яка відбулася в Ніяґара Фоллс, Н. Й., в днях 15 - 17 вересня 1995 року, Українські Американські Ветерани заслухали звітів про пророблену працю органів, обрали нову Крайову команду під проводом д-ра Дмитра Бондарчука і ухвалила ряд резолюцій. Одна з резолюцій започатковує створення Крайового степендійного фонду Українських Американських Ветеранів. Завданням фонду є давати фінансову допомогу студентам коледжів і університетів, які є нащадками (дітьми, онуками і т. д.) ветеранів збройних сил ЗСА українського походження, а також іншим студентам, які студіюватимуть українознавчі предмети.

фінансову допомогу студентам коледжів і університетів, які є нащадками (дітьми, онуками і т. д.) ветеранів збройних сил ЗСА українського походження, а також іншим студентам, які студіюватимуть українознавчі предмети.

Стипендійний фонд створений в пам'ять тих членів збройних сил ЗСА українського походження, які на полі бою склали найвищу жертву, тобто віддали своє життя. Українські Американські Ветерани ніколи не забудуть полк. Теодора Калакулу, першого американця українського походження, який закінчив світової слави Академію у Вест Пойнті, нагороджений відзначенням за хоробрість, Конґресовою почесною медалею, ані рядовика Миколу Миня, урожденого в Україні, який впав смертю героя в Другій світовій війні, також нагородженого (посмертно) Конґресовою почесною медалею, ані вістунів Юрія Граба і Володимира Голинського з Корейської війни, ані майора Мирона Дідурика з В'єтнамської війни. Чисельно заступлені американці українського походження в списку упавших під час В'єтнамської війни на пам'ятнику у Вашингтоні.

Українська громада в ЗСА, Канаді і інших поселеннях створила багато наукових установ, стипендійних і інших фондів. Останніми роками реальною стала допомога Україні, яка потребує нашої моральної і матеріяльної помочі для того, щоб найскоріше позбутися "старого ладу" і стати на шлях побудови вільної, демократичної і проспеpуючої держави. На питання, чи нам потрібно "ще одного стипендійного фонду", є зовсім проста і логічна відповідь: ніяк не можна трактувати Крайовий стипендійний фонд УАВетеранів, як ще "один з фондів, яких ми вже маємо багато", вже хоч би з тієї причини, що УАВетерани мають не лише за собою багато успіхів, але й світле майбутнє. Відомо ж, що комбатантські організації і братства колишніх дивізійників, упістів і т. д. скоріше чи пізніше перейдуть до історії так, як це зовсім закономірно сталося зі славним Братством УСС, а їх роля, завдання і продовження традицій перейдуть до Українських Американських Ветеранів. Тут годиться згадати, що членами УАВетеранів є теж колишні вояки 1-ої Української Дивізії УНА, колишні члени Юнацьких частин і 2-ої Дивізії УНА, колишні вояки УПА, і також особи, які займають високі і впливові становища в різних ділянках ЗСА, наприклад Дейвид Боньор, заступник провідника демократичної меншости в Палаті Репрезентантів ЗСА, який є членом Станиці ч. 101 в Детройті.

Ціль і завдання стипендійного фонду Українських Американських Ветеранів, – це мати вплив на виховання наступних поколінь української громади в ЗСА, а також сприяти іншим студентам, які будуть зацікавлені українськими і українознавчими справами.

Пожертви на Крайовий стипендійний фонд проситься висилати на адресу:

ВЕТЕРАНИ ОБ'ЄДНУЮТЬСЯ

9. XII. 1995 року у Народному Домі, на вул. Театральній, 22, у Львові, відбулася Міська установча конференція Українського об'єднання ветеранів Другої світової війни. На конференцію прибуло 585 делеґатів: 53 – учасники війни; 106 – ветеранів війни; 5 – польсько-німецької війни; 76 – колишніх вояків УПА; 26 – представників 1-ої Української дивізії "Галичина"; 159 – політв'язнів; 65 – репресованих; 14 – депортованих у Німеччину та 84 – з районів Львівської области.

На конференцію були запрошені представники Львівської обласної держадміністрації, міської Ради народних депутатів та районнних адміністрацій міста Львова.

Із вступним словом про створення районних Рад об'єднання у Львові та на території области виступив заступник голови об'єднання П. Вівчар.

На підтримку об'єднання виступили: заступник голови обласної держадміністрації Ю. Зима, заступник голови міської Ради В. Білоус, від Галицького району – Гаврилишин.

Обрано мандатну та лічильну комісію, секретаріят та Раду з 11-ти осіб. Головою міського об'єднання обрано колишнього воїна Радянської армії Е. Ірха та 5 його заступників від об'єднання районів міста Львова: Галицького – В. Королишина, Залізничного – П. Солюка, Личаківського – М. Мазура, Франківського – П. Бабія, Шевченківського – С. Кіндія.

Учасники наради Українського об'єднання ветеранів другої світової війни. Львів, 22.X.1995 року.

Цікаву змістовну доповідь виголосив І. Сварник: "Богдан Хмельницький – борець за відродження української держави",

У "різному" було ознайомлено учасників конференції Об'єднання із зверненнями:

1. Делеґати товариства "Просвіта" та інших громадських організацій просили допомогти прискорити повернення їм Народного Дому у Львові до 1 вересня 1996 року.

На підтримку повернення Народного Дому виступили від товариства "Просвіта" М. Бабій; від громадських організацій – О. Демчук; від вузів Львова акад. М. Лесечко та інші учасники. З роз'ясненням данного виступив Ю. Зима.

2. Виборці Яворівської виборчої округи ч. 282 від 30. XI. 1995 року (ініціятивна група у складі 20 чоловік) та Координаційна Рада Українського націонал-патріотичного бльоку Львівщини від 24 листопада 1995 року стосовно позбавлення Ярослава Ільясевича депутатських повноважень, так як він не виконує свої передвиборчі програми, даної громадянам округи. Прийняте дане рішення довести до відома громадськості Львівщини.

На закінчення конференції відбувся концерт силами "Спілки політв'язнів" та бандуристів "Карпати", за що їм вдячні делеґати конференції.

Обурило присутніх байдуже відношення телебачення та інших засобів масової інформації, які зіґнорували взяти участь у висвітлені історичних подій Об'єднання, хоча були заздалегідь повідомлені.

**Оргкомітет Львівської міської організації
Українського об'єднання ветеранів Другої світової війни.**

ЗВЕРНЕННЯ
ДО ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ ТА ВИЗВОЛЬНИХ ЗМАГАНЬ

Україна у Другій світовій війні зазнала найбільших людських та матеріяльних втрат. Українці брали активну участь у боях на фронтах і у боротьбі за визволення рідної землі від мадярських, німецьких, польських, румунських та московсько-більшовицьких окупантів. Мільйони українців загинули у збройних змаганнях, тюрмах, концентраційних таборах – польських, німецьких та радянських. Наші співвідчизники, втягнуті у страшну війну, виснажливо працювалн на рідній землі, на примусових роботах у Німеччині, на далеких східних просторах колишнього Радянського Союзу, а хто з них залишився живим, з підірваним здоров'ям повертався додому. Багато з наших співвітчизників не могли повернутися до рідної оселі та розсіялися по цілому світу.

Уряд молодої незалежної Української держави з подвійною міркою підійшов до оцінки громадян України, що брали участь у Другій світовій війні. Прийнятий Верховною Радою України Закон "Про статус ветеранів війни, ґарантії їх соціяльного захисту від 9 листопада 1993 року не визнав воюючою стороною борців визвольних змагань (ОУН-УПА, УД УНА), не надав

належних пільг колишнім політв'язням, репресованим і насильно депортованим.

З метою належної оцінки внеску всіх учасників Другої світової війни у боротьбу за Українську державу, за надання їм рівних прав у Львові створено Українське об'єднання ветеранів Другої світової війни, у яке увійшли учасники усіх дій, у складі різних армій – Карпатської Січі, німецько-польської та радянсько-фінської воєн, ветерани німецько-радянської війни, ОУН-УПА, УД УНА, руху Опору (Французького та Італійського), а також політв'язні, репресовані, депортовані у Сибір та вивезені на примусові роботи до Німеччини.

Українське об'єднання ветеранів Другої світової війни звертається із закликом до усіх українських патріотів, причетних до участи у Другій світовій війні та визвольних змагань, ОБ'ЄДНАТИСЯ в одне братство, щоб УСІ СИНИ УКРАЇНИ СТАЛИ ПІД ОДИН СТЯГ та разом служили молодій Українській державі.

Консолідуватись з усіма громадянами нашої держави у боротьбі за соборність України.

Підтримувати національно-патріотичні дії усіх політичних, громадських об'єднань та управлінських структур.

Популяризувати новостворене об'єднання серед українців, що проживають за кордоном, встановлювати контакти з ветеранськими організаціями зарубіжжя з метою зміцнення дружби між народами.

Протидіяти тим політичним силам, діяльність яких спрямована проти Української незалежної держави. Добиватися встановлення рівних прав для усіх членів об'єднання. Заради миру, добробуту нашого народу спільними зусиллями домагаймося зміцнення Української держави.

ПАМ'ЯТАЙМО! – непідробний, неідолопоклонний патріотизм, помножений на єдність, — запорука нашого загального успіху!

Рада Українського об'єднання ветеранів Другої світової війни.

ВИСТУП У СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКОМУ ІНСТИТУТІ

17 жовтня 95 р., на запрошення керівництва сільсько-господарського інституту в Дублянах і завдяки Павлові Вівчару, який працює в інституті, ми – члени Галицького Братства і Братства УПА мали зустріч з професорським складом інституту і студентами. Зустріч відбулась в лекційній залі, де зібралось 200 студентів. Від ГБ був Саламаха і побратим С. Лапуць, ми були з юнацьким і дивізійним прапорами.

Відкрив зустріч молитвою священик і виголосив до студентів проповідь. Виступали професори Інституту.

Я детально розказав про створення в 1943 році дивізії "Галичина", бої під Бродами, а також про Українське Юнацтво у вирі 2-ої світової війни. Зустріч тривала приблизно дві години. Я вважаю, що зроблено добрий початок. На закінчення мали теплу і щиру зуустріч з професорським складом інституту.

В. Саламаха

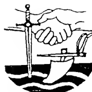

Українське Об'єднання
Ветеранів Другої Світової Війни

290057, м. Львів-57,
вул. Кн. Ольги, 5 а
Тел.: (0322) ~~79-16-89~~
75-58-64, 75-52-82

25. XI. 1995. No. 032
На No.________ від ___

Д-ру М. О. Малецькому

У вирішальний для України час - розбудови та закріплення нашої держави, ми об'єдналися під єдиним прапором.

Членами новоствореного об'єднання є люди старшого покоління, які брали активну участь у бойових діях під час Другої світової війни, а саме: ветерани війни, учасники визвольних змагань Закарпаття 1939 р., - німецько-польської війни 1939 р., - совєтсько-фінської війни, колишні воїни УПА, вояки 1 УД УНА, політв'язні, репресовані, депортовані насильно у Німеччину.

У дане об'єднання асоційовано увійшли ветеранські організації з різних областей України. Побудова української держави вимагає багато часу та жертовної праці. Впевнені, що наше молоде покоління потрібно виховувати на княжих та козацьких традиціях. Молодь, армія – наше майбутнє, майбутнє української держави.

Уряд України до цього часу не визнав воюючою стороною борців визвольних змагань ОУН-УПА, УД УНА, не надає належних пільг колишнім політв'язням, репресованим і депортованим.

Наше об'єднання зобов'язується захищати інтереси своїх членів.

Звертаємося до всіх українських патріотів, причетних до участі у Другій світовій війні та визвольних змагань, об'єднатися в єдине, сильне, впливове Братство і створити "Всеукраїнське об'єднання ветеранів Другої світової війни у м. Києві".

Будемо раді, якщо Ви підтримаєте нашу ідею і співпрацю з нами, просимо якнайшвидше вислати нам протокол Вашої Ради і, по-можливості, розповсюдити наше звернення серед громадян Вашої держави за доступними Вам засобами.

Голова об'єднання
Депутат Верховної Ради
України, академік
І.Ю. Юхновський

VIII З'ЇЗД СОУ: ОРІЄНТИРИ НА МАЙБУТНЄ

Чутки про смерть спілки офіцерів України виявилися значно перебільшеними. Саме на цьому неодноразово наголошували учасники VIII з'їзду, які приїхали до Києва з 23 областей України. З'їзд було скликано, аби підбити підсумки річної діяльности Спілки офіцерів, обрати нове керівництво та відзначити завдання на майбутнє. Досить показово, що після тривалого періоду, коли СОУ державне та військове керівництво майже не помічало, учасників з'їзду цієї громадсько-патріотичної організації своїми письмовими зверненнями привітали Президент України, віце-прем'єр міністр Василь Дурдинець та Міністер оборони Валерій Шмаров. Можливо, такій увазі посприяло те, що напередодні з'їзду керівництво СОУ мало двогодинну розмову з Леонідом Кучмою, яка була присвячена проблемам армії і Спілки.

Зокрема, в привітаннях від високопосадових осіб наголошувалось, що СОУ відіграла значну ролю у розробці військової політики держави і безпосередньо у створенні Української армії. Проте нині Спілці не слід захоплюватись політичною боротьбою і політичними справами. Головні завдання Спілки мають полягати у військово-патріотичному вихованні особового складу армії, зміцненні військової дисципліни, у сприянні вирішенню соціяльних проблем і пошуку позабюджетних коштів для потреб війська.

В свою чергу делеґати з'їзду наголошували, що критичний стан справ в Українській армії потребує прискіпливої уваги Спілки до всіх напрямків діяльности війська. В своїй промові голова СОУ народний депутат України полковник Вячеслав Білоус стверджував, що саме довготривала невирішеність проблем військових гуртує їх навколо Спілки. І вже позаду ті часи, коли завдяки тиску з боку керівництва МО чисельність СОУ зменшувалась.

За словами Вячеслава Білоуса, Українська армія все більше стає армією теоретиків. Бойова підготовка місцями в занепаді, навчання не проводиться. За останні три роки Збройні сили фінансувались лише на чверть від мінімальних потреб. За даними СОУ з 1990 року, за браком коштів, не здійснюється підготовка офіцерів запасу. Гостро стоїть кадрова проблема. Навіть в умовах скорочення війська кожна п'ята посада офіцера та прапорщика є вакантною. В той же час, з 14 тисяч офіцерів, що були звільнені з армії, минулого року 20 відсотків складали молоді офіцери.

За умов скорочення війська збільшується управлінський апарат. Не вирішуються соціяльні проблеми. 70 тис. офіцерів кадри і 32 тисячи офіцерів запасу не мають власного житла. Попри такий критичний стан й досьогодні не існує державної програми забезпечення житлом військових. В армії не існує сталих підходів до Концепції виховної роботи, що впливає на стан дисципліни. За 2 останні роки військовослужбовцями скоєно 9,5 тис. злочинів, а 394 військових загинуло у Збройних Силах минулого року.

– Ми знаємо, хто в цьому винен і повірте, настане час, коли доведеться відповідати за свої дії або за свою бездіяльність, – наголосив голова СОУ. Він

також додав, що заради покращення стану війська 12 членів СОУ, що були обрані депутатами до ВРади, активно працюють у парляментських комісіях з оборони та державної безпеки та боротьби з організованою злочинністю.

Чимало зауважень до напрямків розбудови Збройних сил висловили і інші делеґати з'їзду і врешті-решт ухвалили резолюцію. Серед іншого, СОУ пляне організувати свою діяльність у військах і сприяти розбудові Збройних Сил парляментським та правовим шляхом. Заради збільшення членів СОУ у складі парляменту почати роботу з підготовки до виборів та довиборів до Верховної Ради, підтримувати зусилля зі створення у війську належних профспілок військовослужбовців, досягти порозуміння з керівництвом Міністерства оборони і домогтися розмежування повноважень між МО та ГШ. СОУ заплянувала виробити програму комерційної діяльности Спілки заради вирішення, відповідно до можливостей, соціяльних проблем військових. А також прикласти зусиль до патріотичного виховання війська, впровадження в армії української мови. Також поставлено за мету більш тісно співпрацювати з іншими громадськими організаціями, за духом і метою близьких до СОУ. В 1996 р. запляновано проведення всеукраїнського з'їзду військовослужбовців Збройних Сил.

З'їзд СОУ також ухвалив звернення до військовослужбовців та Президента України, в якому, серед іншого, висловлюється сподівання на те, що Верховний Головнокомандуючий посприяє поновленню статусу СОУ у військах. Йдеться про відновлення скасованої генералом армії України Віталієм Радецьким директиви, згідно з якою командуванню частин рекомендувалось тісно співпрацювати з місцевими осередками СОУ.

Головою Спілки офіцерів на з'їзді вдруге було обрано народного депутата полковника Вячеслава Білоуса. Керівництво новообраного проводу СОУ знову збирається на чергову зустріч з Президентом.

("Народна Армія") **Сергій Згурець**, капітан.

СПІЛКА ОФІЦЕРІВ ПРОТИ МІЖПАРЛЯМЕНТСЬКОЇ АСАМБЛЕЇ СНД

Спілка офіцерів України ухвалила Звернення до Верховної Ради України. У документі йдеться про те, що в цей критичний для України час Спілка Офіцерів України не може стояти осторонь подій, які загрожують Україні втратою її незалежности, і змушені заявити наступне:

Народ України, незважаючи на багатовікову експлуатацію його різними завойовниками, зумів зберегти українську мову, культуру, вибороти державність. Але непродумана політика керівництва держави ставить під загрозу нашу незалежність та існування Збройних Сил України, тому що:

– не вживаються радикальні заходи проти діяльности антидержавних сил в Україні;

– зазнають утисків українська мова, національна культура і освіта;

– всупереч чинному законодавству Україна втягнута в спільну протиповітряну оборону країн СНД;

– звільняють зі Збройних Сил офіцерські патріотичні кадри;

– при значному скороченні Збройних Сил України зросло число генеральських посад;

– за останні роки збільшилась кількість безквартирних офіцерів до 100 тисяч, з них кадрових – до 70 тисяч, запасу – до 30 тисяч чоловік;

– постійно затримують виплату фінансового забезпечення у З Силах.

Це все робиться для того, щоб скомпроментувати саму ідею суверенности України, створення її власних Збройних Сил – ґаранта незалежности та безпеки держави. Ми знаємо, хто це робить, і впевнені в тому, що настане час відповідальности як за злочинні дії, так і за бездіяльність.

Перед вами стоїть питання, – зазначається у Зверненні, – надзвичайного значення – визначитися кожному, чи вступати Україні до Міжпарляментської асамблеї (МПА) чи ні. Зважаючи на неґативну оцінку цього акту з боку Міністерства юстиції України, Національного інституту стратеґічних досліджень, відсутність Статуту МПА, постійне втручання керівництва Росії в роботу МПА та невиконання Росією, починаючи з 1654 року, укладених з Україною Угод, Спілка офіцерів України привертає вашу увагу до того, що:

– керівництво Росії намагається перетворити СНД в конфедерацію колишніх республік колишнього СРСР, про що свідчить указ президента Росії про ролю Росії в інтеґрації країн СНД та розробку концепції національної політики для Росії та ближнього зарубіжжя;

– розміщення координаційних органів СНД суперечить угоді про створення Співдружности Незалежних Держав, прийнятої 8 грудня 1991 року;

– в Росії існує постійно політична нестабільність: розстріл парляменту війна на 2 фронти: Таджикистан, Чечня та тероризм;

– Росія постійно втручається у внутрішні справи України з питань ситуації в Криму і Севастополя;

– Державна Дума Росії прийняла закон про "Мораторій на одностороннє скорочення Черноморської фльоти";

– в Україні не прийнято Закону про Статус російських військ, котрі продовжують знаходитись на території нашої держави, а також Військово-Морської Фльоти Росії, яка базується в територіяльних водах України;

– керівництво Росії затягує з відомих причин укладення широкомасштабного договору з Україною;

– за час свого існування Міжпарляменська асамблея ні разу не розглядала на своїх засіданнях питань про втручання Росії у внутрішні справи держав Співдружности (СНД), зокрема України, та про геноцид Росії проти власного народу (у Чечні). То кому ж потрібна така Міжпарляментська асамблея?

Окрім того, враховуючи те, що в Росії виборча кампанія проходить під гаслами про відновлення колишнього Союзу СРС, Спілка офіцерів України закликає народних депутатів проявити державну мудрість і не голосувати за вступ України до МПА, яка по своїй суті є наддержавною структурою і яку Росія намагається використати в своїх інтересах.

Голова Спілки офіцерів України, народний депутат України,
полковник В. БІЛОУС.

ПОДРУЖИЛИСЯ УКРАЇНСЬКІ ТА ФРАНЦУЗЬКІ ВЕТЕРАНИ

Як вже повідомлялося, в 1995 році Европейська конференція комбатантів прийняла в свої ряди Спілку офіцерів України і Всеукраїнське братство ОУН-УПА. За короткий час між цими структурами вдалося встановити міцні робочі стосунки: йде обмін делеґаціями, налагоджено постачання в Україну гуманітарної допомоги, в т. ч. підручників французькою мовою, в один із київських ліцеїв, Києво-Могилянську академію, ліків для дітей чорнобильської зони. Учні однієї з київських шкіл за глибокі знання французської мови були відмічені 10-денною поїздкою до Франції. Вже двічі виїздив до цієї країни на запрошення комбатантів аматорський танцювально-хоровий колектив "Червона калина" з Тернополя.

З французької сторони українських партнерів до співпраці відвідало чимало осіб. Запам'ятався приїзд генерала Ж. Ляказа, який був в той час радником президента Франції і продовжує очолювати Федерацію Европейських ветеранів. Гостював у Києві і президент ветеранів поліції м. Парижа Бернар Дрет. Делеґація ветеранів-поліцаїв відвідала в столиці України Академію внутрішніх справ.

А нещодавно при сприянні і фінансовій допомозі голови Товариства колишніх вояків УНР у Франції пана Юрія Єремієва і його генерального делеґата на Україну пана Володимира Ковальчука представники СОУ і УПА взяли участь у роботі чергової 61-ї асамблеї Національної федерації ветеранів. Крім наших земляків-українців, які воювали проти гітлерівської окупації в лавах французького війська, в Національну федерацію ветеранів ім. А. Мажіно входить ще 150 різних ветеранських організацій – від підпільників до ветеранів французької поліції.

Українську делеґацію на асамблеї представляли голова київського крайового братства ОУН-УПА Васкул Орест, голова СОУ, народний депутат України полковник Вячеслав Білоус, інші члени цих організацій, в т. ч. і я, автор цих рядків. Полковник Білоус виступив перед присутніми з короткою, але теплою вітальною промовою, яка супроводжувалася дружніми оплесками, а наступного для повністю була надрукована у французьких газетах. Відбулося також чимало двосторонніх зустрічей з членами різних делеґацій.

Представники України відвідали також міста Стасбурґ і Париж, вклонилися перед пам'ятником – могилою першому головнокомандувачу армією УНР Симонові Петлюрі, ознайомилися з роботою редакції газети "Українське слово", побували в українській церкві, яка є духовним центром нашої громади в Парижі.

Полковник запасу Анатоль Кошіль
("Народна армія").

УКРАЇНСЬКІ ЖЕРТВИ АФГАНСЬКОЇ ВІЙНИ

Київ, 31 січня. (Сергій Баликов - Укрінформ). У неоголошеній афганській війні брали участь понад 160 тисяч наших співвітчизників, 3280 з них загинули, більше восьми тисяч були поранені, 80 військовослужбовців пропали безвісти чи потрапили в полон. Такі дані навели у повідомленні в президентській адміністрації голова Комітету ветеранів війни в Афганістані і військових конфліктів в інших зарубіжних країнах при президенті України, керівник Української спілки ветеранів Афганістану Сергій Червонописький і його заступник Валерій Аблазов.

Вони повідомили, що процес пошуку тих, які пропали безвісти і звільнення полонених вояків посувається досить важко. У 1991 році Комітет, який координує діяльність у цьому напрямі ряду міністерств і відомств України, мав дані лише про 31 "афганця", які перебували в полоні і числилися живими. Через три роки з впевненістю можна було говорити тільки про десятьох полонених, які залишилися живими, і про сімох, які загинули в полоні. Доля решти досі залишається невідомою. За минулі після війни роки додому повернулися тільки двоє полонених. З деякими військовополоненими налагоджено зв'язок і ведеться переписка. Робота по поверненню "афганців" – громадян України на батьківщину вестиметься до повного її завершення, запевнив Сергій Червонописький.

Нині в Україні, продовжував він, 3560 інвалідів, 505 вдів і 711 сиріт, кілька тисяч сімей, знедолених афганською війною. Їх матеріяльна і моральна підтримка – одне з головних завдань Комітету і Спілки ветеранів Афганістану, які активно беруть участь в розробці законодавчих актів на підтримку "афганців" і їхніх сімей, надають конкретну допомогу в реабілітації воїнів, забезпечені житлом. Згідно з його даними, в черзі на житло нині стоять 47 тисяч ветеранів Афганістану. Використовуючи держкредит і зусилля своїх підприємств, організації "афганців" побудували для них дві тисячі квартир. Однак відсутність коштів не дає можливости розширити соціяльну програму. Єдиний в країні реабілітаційний госпіталь для ветеранів афганської війни "Лісова галявина", що під Києвом, вже двадцять років не мав капітального ремонту і заборгував 30 мільярдів карбованців, у тому числі, й за медпрепарати. Ті 2,4 трильйона карбованців, які просять в уряду на цей рік ветерани Афганістану, могли б значно поліпшити становище і в житловому будівництві, і в медичному забезпеченні "афганців", вважає Сергій Червонописький.

Керівники Комітету і Спілки ветеранів Афганістану спростували чутки про особливу кримінальність "афганців". З 450 засуджених учасників афганської війни, повідомили вони, половину амністували, як таких, що не є соціяльно небезпечними. У той же час, більше 4 тисяч ветеранів Афганістану сьогодні сумлінно несуть службу по охороні громадського порядку в органах МВС.

ПРЕСОВИЙ ФОНД

В днях від 10-го грудня 1995 до 20 лютого 1996 р. на пресовий фонд разом з передплатами одержано додатково такі вплати:

Люба Гурко-Боднар – Парма, в десяту річницю відходу у вічність мого дорогого і незабутнього Батька д-ра Івана Гурка, кол. старшини УГА, нар. 8. 03. 1896 - пом. 25. 02. 1986 — 100.00
Володимир і Іванна Ониськів, Калґари, в пам'ять брата і шваґра св. п. Петра Ониськіва, нар. 10. 07. 1911, пом. 20. 12. 1995 — 100.00
Стефа Біневич, Монтреаль, у світлу пам'ять покійного мужа Василя. Не судилось Йому спочити на Рідній Землі, то хай Канадська буде легкою, а дивізійна ідея, за яку боровся Покійний, живе вічно. Осамітнена дружина Стефа і діти — 100.00
Роман Герасимович – Балтімор, замість квітів на могилу побратима св. п. Романа Хаджая — 100.00
Марія Антоник, Монтреаль, в пам'ять мужа св. п. Михайла, нар. 3 лютого 1924, пом. 13 січня 1996 р. — 100.00
Володимир Баран – Фльорида, в пам'ять побратима св. п. Лева Кусяка — 70.00
Тамара Чорна – Торонто, в пам'ять мойого дорогого мужа б. п. інж. Нестора Чорного, нар. 1 січня 1920, пом. 27 січня 1988 р. — 50.00
Вікторія Буртняк - Гамільтон, в пам'ять мужа св. п. Теодора Буртняка — 40.00
Іреней Ратич – Монтреаль, в пам'ять дорогої сестри св. п. Дарії Ратич-Пенцак, пом. у Філядельфії 12 вересня 1995 р. — 30.00
Сидір і Марія Тимяк – Фльорида, в пам'ять сл. п. інж. Евгена Наливайка — 25.00
Антін Семаннішин – Торонто, в пам'ять брата Миколи, нар. 13. 07. 1920 р пом. 27. 04. 1994 р. в Керґонксоні — 25.00
Стефа і Іван Олійники – Фльорида, замість квітів на свіжу могилу Лева Кусяки та глибоке співчуття родині — 25.00
Галина Кохановська – Торонто, в пам'ять мужа св. п. інж. Зенона Кохановського (11. 04. 1905 - 7. 09. 1994) — 25.00
Степан Максимюк – Сілвер Спрінґ, в пам'ять побратима св. п. інж. Евгена Наливайка, пом. 26 жовтня 1995 р.
Петро Новосад – Саскатун, в пам'ять доброго приятеля св. п. Миколи Височького, помер в Австралії 25 березня 1995 р. — 20.00
Е. Федак – Фльорида в пам'ять св. п. інж. Евгена Наливайка — 10.00

по дол. **100.00**: Роман Стефанюк – Джексон Гайтс, д-р Володимир Король з Фльориди прислав від таємничої особи п. Г. разом — 200.00
Евстахій Остапюк – Торонто — 70.00
по дол. **50.00**: д-р Олег Ратич – Едісон, Ярослава Шафранюк – Торонто, Богдан Любачівський – Чікаґо, Станиці Братства 1 УД УНА – Дітройт, о. д-р Іван Білянич – Філядельфія разом — 250.00
по дол. **40.00**: Сильвестер Ремеза – Оттава, Роман Явнюк – Тотронто, Іван Гайда – Франція, Юрій Курпель – Нью Орлінс разом — 160.00
Наталія Чабалка – Торонто — 35.00
по дол. **30.00**: Анна Бойцун – Торонто, Богдан Маців – Монтреаль, Володимир Сливоцький – Нью-Йорк, д-р Роман Шолдра – Летбрідж, д-р Микола Ласійчук – Балтімор, Володимир Малинович – Франція, д-р Ізидор Заплатинський – Фейрвю Парк, Михайло Чіх – Лондон, Осип Торищак – Садбури разом — 270.00
Ілля Яремчук – Тандер Бей — 27.50
по дол. **25.00**: Орест Шеґда – Ст. Кетеринс, Іван Богун – Рексдейл, Іван Саламан-

чук – Ріджайна, Іван Наконечний – Торонто, Українсько-Канадський Леґіон – Монтреаль, Михайло Тарновецький – Вінніпеґ, Володимир Католик – Ст. Кетеринс разом 175.00

по дол. 20.00: Петро Скиба – Торонто, Михайло Мельник – Торонто, Володимир Гуляк – Торонто, Іван Городецький – Торонто, Василь Дерих – Торонто, Микола Мельник – Торонто, Степан Магмет – С. Орандж, Маркіян Когут – Торонто, Володимир Левицький – Торонто, Іван Шкільник – Гамільтон, д-р Іван Коропецький – Мурістовн, Степан Горлач – Торонто, Степан Ґула – Торонто, Роман Бойко – Монтреаль, Василь Дубик – Торонто, Іван Дудись – Торонто, Андрій Мацко – Торонто, Микола Рубашевський – Ґрімзби, Петро Кицінський – Гамільтон, Роман Микита – Кліфтон, Михайло Стефанів – Амгерстбурґ, Іван Мороз – Торонто, Ярослав Кернякевич – Ванкувер, Тарас Качмарчук – Торонто, Павло Лопань – Торонто, Богдан Чемеринський – Вінніпеґ, Михайло Квич – Тандер Бей, Ярослав Москва – Тандер Бей, Іван Барицький – Торонто, Петро Піжицький – Ст. Кетеринс, Петро Микуляк – Торонто, Богдан Сорока – Торонто, о. митрат Теодор Прийма - Садбури, д-р Володимир Кривуляк – Оттава, д-р Роман Романович – Вінніпеґ, Василь Дубчак – Торонто, Стефа Балагутрак – Огайо, Михайло Ковальчин – Філядельфія, д-р Богдан Роздільський – Саскатун, Володимир Сміґуровський – Парма, Михайло Ніньовський – Дітройт, Олександер Скоп – Ля Месса, Марія Неґрич – Торонто, Роман Припхан – Чікаґо, Зена Зарицька – Плейнвю, Мирослав Кулиник – Нью-Йорк, д-р Володимир Король – Фльорида, Павло Слободян – Чікаґо, Ігор Друневич – Торонто, Володимир Махобей – Бекер Сити, Михайло Дендерис – Торонто, Василь Грушевський – Торонто, Олександер Немирівський – Монтреаль, Богдан Білан – Кобл Гілл, Роман Гавриляк – Нью-Йорк, Евген Логаза – Торонто, Іван Плешкевич – Монтреаль, Володимир Мота – Монтреаль, Ігор Давидович – Монтреаль, Галя Хотинецька – Міссіссаґа, Іван Ільчишин – Філядельфія, Ярослав Куницький – Торонто, Богдан Головід – Фльорида, Маріян Цьолко – Гасбрук, Роман Чолкан – Торонто, д-р Ярослав Яримович – Філядельфія, д-р Стефанія Макар Лауді – Бруклин, Любомир Левицький – Торонто, д-р Мирон Ґулей – Декатур, Карпо Кефер – Нью-Йорк, д-р Роман Драженьовський – Мекюн, Василь Онуфрик – Міссіссаґа разом 1,440.00

по дол. 15.00: Олександер Дранценко – Камсак, Ярослав Букачівський – Фльорида, Антін Макаруха – Торонто, Петро Антонишин – Бурлінґтон, Любомир Ванькевич – Торонто, Володимир Мазяр – Ґлен Спей, Осип Цяпа – Міссіссаґа, Богдан Корчак – Фльорида, Михайло Данилюк – Ватерлю, Ярослав Дутка – Торонто, д-р Степан Ґамула – Міссіссаґа разом 165.00

Роман Ваврів – Порто Ріко 13.00

по дол. 10.00: Павло Кралька – Вінніпеґ, Володимир Вараниця – Сідней, Константин Брикович – Міссіссаґа, Марія і Григорій Риплянські – Торонто, Іван Кобрин – Австралія, Василь Гаврилюк – Гартфорд, Михайло Рудзік – Торонто, Віктор Швець – Торонто, Федір Цимбалюк – Торонто, Антін Василик – Торонто, Василь Самсон – Монтреаль, Роман Кобрин – Ісилин, Роман Стахів – Вотердавн, Василь Кіземчук – Торонто, Михайло Лавришин – Торонто, Олександер Петришин – Тандер Бей, Ярослав Паньків – Монтреаль, Методій Парасюк – Вінніпеґ, Зенон Круцько – Вінніпеґ, Богдан Чамбул – Торонто, Евген Бочан – Торонто, Богдан Куриляк – Едісон, Роман Копійчук – Ст. Авґустин, Василь Бойко – Едмонтон, Евстахій Думин – Терра Котта, Мирон Головатий – Торонто, Теодор Пасічняк – Саскатун, Михайло Ґембарський – Вінніпеґ, Михайло Височанський – Монтреаль, Іван Бойчак – Вінніпеґ, Анна Луклінська – Англія, Осип Труш – Юніон, Олександер Ільченко – Ґлоґстер, о. митрат д-р Петро Біланюк – Торонто, Стефан Теліщук – Монтреаль, Добромир Казанівський – Ніяґара Фалс, Іван Стельмачук – Монтреаль, Михайло Мандрик – Монтреаль, Михайло Бохно – Торонто, Іван Цар – Дітройт, Осип Голинський – Ліівінґстон, Стефан Ткачик – Туксон, Ярослав Колодій – Філядельфія, Валерій Ревуцький – Ванкувер, Галина Галамай – Торонто, Михайло Семеґен – Вінніпеґ, Микола Кулик – Торонто, д-р Ярослав Качай –

Філядельфія, Василь Приймa –Дітройт, Теодор Юркевич – Торонто, Олександер Петришин – Вінніпеґ, Теодор Переймибіда – Торонто, Михайло Лисюк – Ст. Кетеринс, Михайло Максимів – Торонто, Василь Чупринда – Торонто, Михайло Ґайда – Монтреаль, Іванна Скорупа – Парма, Іван Андрусишин – Оквилл, Богдан Матіяшек – Петерсон, Демид Салючок – Торонто, Іван Фіґоль – Торонто, Володимир Петришин – Ст. Томас, Іван Василиця – Садбури, Роман Білик – Рочестер, Марія Палидвор – Нью-Йорк, Остап Стецьків – Торонто, Анна Скоцень – Торонто, Лідія Кий – Веліnґтон, д-р Евстахій Юркевич – Рокфілд, Ігор Козак – Дірнборн, Микола Бойчук – Філядельфія, Пилип Дмитрів – Ванкувер, Іван Рихвіцький – Лігайтон, Володимир Качан – Оттава, Володимир Галушка – Чікаґо, Іван Савка – Сідней, тарас Турченюк – Монтреаль, Зенон Матвіїв – Торонто, Іван Гранківський – Стеттен Айленд, Марта Клос – Мелроз Парк, Андрій Закревський – Мідл Віледж,, Петро Демянюк – Торонто, Мирослав Трешневський – Дітройт, Осип Бандерський – Астон, Дарія Дербіш – Торонто, Михайло Білик – Міссіссаґа, Олександер Маслякевич – Торонто, Василь Думенко – Торонто, Карпо Кефор – Нью-Йорк, Роман Хоміцький – Садбури, Василь Мащак – Саскатун, Василь Гладкий – Монтреаль, Степан Лось – Лондон, Орест Лисинецький – Юніон.

Разом **960.00**

Володимир Папірчук – Калґари **8.50**

Володимир Мазяр – Торонто **6.00**

по дол. **5.00**: Роман Полюга – Монтреаль, Мирон Драґан – Оквил, Лев Стеткевич – В. Гартфорд, Олександер Клецор – Н. Брависвик, Зенон Салевич – Кліфтон, Михайло Романів – Гамільтон, Петро Кудла – Торонто, Ярослав Закаляк – Лінден, Богдан Кандюк – Ґлен Спей, Василь Буртняк – Кастро Валлей, Олег Кальба – Дітройт, Іван Падик – Торонто, Петро Филипчук – Монтреаль, Василь Криса – Парма, Василь Хай – Клівленд, Данило Баковський – Тандер Бей, Ярослав Мельник – Черри Валлю, Василь Білан – Рочестер, Іван Бурдик – Гамільтон, Осип Папінко – Торонто, Семен Чорній – Фльорида, Богдан Антонишин – Орендж, Юрій Кульчицький, Гамільтон, Зенон Дацків – Дітройт, Микола Швед – Редфорд, Іван Ткач – Гамільтон, Микола Дутчак – Лондон, Кан. **Разом 135.00**

Пересилаемо наше щире співчуття Родинам і Приятелям свв. п. д-р Івана Гурка, Петра Ониськіва, Василя Біневича, Романа Хаджая, Михайла Антоника, Лева Кусяки, інж. Нестора Чорного, Теодора Буртняка, Дарії Ратич-Пенцак, інж. Евгена Наливайка, інж. Зенона Кохановського і Миколи Висоцького.

Дякуємо всім що зложили пожертви, дякуємо організаторам та збірщикам за труд та допомогу. Просимо і в будучому мати на увазі потреби нашого і вашого журналу.

Адміністрація Вістей Комбатанта

РОЗШУК

Діти розшукують батька **Юрчила Петра Прокоповича**, н. 1900 року, який проживав у с. Пнівів, Надвірнянського р-ну, бувшої Станіславської обл. Батько служив в Українській дивізії "Галичина" від 1943 року. Останнього листа від нього ми отримали на початку 1944р. Досі не відомо, що з ним сталося. В 1944р., 23 березня, вбили нашу матір, і ми осталися – троє дітей сиротами. Якщо хто-небудь знав би про Петра Юрчила, просимо написати до:

Закарпатська обл., м.

Ужгород, вул. Плехатова-20

Лавринович (Юрчило) Ганна Петрівна

Юрчило Дмитро (н. 1927),

Ті, що відійшли

СТЕФАНІЯ ДЕВОССЕР

Стефанія Девоссер народилася 1900 р. в родині Осипа і Корнелії Вітошинських у Стрілиськах Нових, повіт, Бібрка. 1918-20 рр. ще дівчиною зголосилася до Галицької Армії, була активною учасницею на фронті визвольних змагань. 1920 р. вийшла заміж за Михайла Девоссера – поручника Галицької Армії. По воєнних роках обоє виїхали на еміграцію – Австрія, Франція, а згодом Африка. По другій світовій війні в 1950-их роках приїхали до Канади. Обоє Михайло і Стефанія вступили в члени на ці часи одинокої і першої української ветеранської організації, котру заснували старшини Українських Січових Стрільців і назвали її Українською Стрілецькою Громадою Канади.

Вже у 1980-их роках Стефанія повдовіла, а всі її 10 товаришок з Галицької Армії відійшли у вічність і Стефанія залишилась без родини.

Довші роки у похилому віці важко їй приходилось доживати віку, згубивши слух і майже зір.

Її розрадою були Українська Стрілецька Громада і їй близька пані Лисяк.

Стефанія Девоссер завжди давала щедрі пожертви на народні цілі, в тому й на журнал "Вісті Комбатанта", який вона радо передплачувала.

В 40-й день відходу у вічність покійної Стефанії Девоссер була відслужена у церкві Святого Миколая при вул. Квін-Белвуд заупокійна Служба Божа і Панахида дня 17 листопада 1995 р., а опісля відбулися поминки у Філії УНО на Коледж у Торонто, щоб покійній довголітній членкині Української Стрілецької Громади віддати заслужену пошану.

ЄВГЕН СВЯТОСЛАВ ПАЩИН
*14. VIII. 1914 – +24. VIII. 1995

Евген Святослав Пащин народився у Настасові, біля Тернополя, де батьки вчителювали. Народну школу скінчив в Настасові, а гімназію в Тернополі. Після розв'язання гімназії у

Тернополі польським урядом, учився приватно. Цікавився спортом, належав до спортового Т-ва "Поділля" і руханкового т-ва "Сокіл". У Львові здав матуру й вступив на вищі інженерні студії Львівської політехніки. У Львові був членом спортового т-ва "Україна".

У 1940 році, оминаючи большевицьку окупацію Галичини, опинився у Кракові, де зустрів свою будучу дружину Марію.

Ідучи слідами свого покійного батька, старшини Української Галицької Армії, на доручення Українських Націоналістів, пішов як перекладач німецької мови на Східну Україну. Опісля вступив до Дивізії "Галичина", був учасником боїв Дивізії під Бродами.

Після полону в Ріміні повернувся до родини, що вже перебувала в Німеччині, а звідти виїхав з дружиною і дітьми, Богданом і Зоряною, до Америки. У місті Детройт народилися Олег і Ляриса. Згодом родина осіла у Льорейні, де був лікарем брат дружини Роман Стеткевич.

Знаходив завжди час і для комбатантської праці. У Клівленді був активним членом, і його побратимидивізійники прощали піснею "Чуєш, брате мій".

У свойому родинному житті дочекався внуків, у яких старався вщепити любов до рідної України.

Боже Провидіння зарядило так, що по короткій недузі, заосмотрений найсвятішими тайнами, відійшов у вічність.

Численна родина прощала його словами: "Прийми від нас, мужу, тату і діду, нашу вдячність за свою працю, жертву і любов. Хоча заснув Ти останнім тихим сном, залишишся навіки в нашій пам'яті й наших серцях".

Осип Голинський, сват

МИХАЙЛО КАЛУСЬКИЙ
*26. II. 1921 – +28. XI. 1995

Після довгої недуги в Оберпайндорфі, біля Мюнхену, помер Михайло Калуський, нар. в Угринові Долішному, біля Станислава, де закінчив реміничу школу. У 1943 р. зголосився до Української Дивізії, був у брідському кітлі двічі ранений, а після полону поселився спершу в Мюнхені, а по 25-ох роках в Оберпайндорфі, де був шанований як висококваліфікований столярський майстер.

Похорону довершив всеч. о. Ігор Сапун та попрощав покійного від Церкви. В похороні взяла участь 4-членна делеґація Дивізійників, яка поклала на могилі вінок, а її голова Б. Шарко попрощав від побратимів. В похоронах взяли участь місцеві німецькі ветерани з прапором і оркестрою, вони поклали вінок, а їхній "обман" сказав коротке слово, а при звуках традиційної німецької пісні про вірного побратима пролунали грімкі сальви з картушів. Третій вінок зложили німецькі приятелі, а букет квітів родина Сімків з Мюнхену, з якою покійний був від багатьох років заприязнений.

Покійний залишив у смутку 2 сестри з родинами в Угринові. Місцевий парох відправив в його родинному селі в дні похорону заупокійну Службу Божу, як теж і німецький парох в Оберпайдорфі. Під час тризни був прочитаний зворушливий лист односельчанина покійного, Зенона Терешкуна, голови МПУН в Долішній Саксонії.

Вічна і добра по Тобі пам'ять незабутній друже!

Крайова Управа Б-тва кол. вояків 1ої УД-УНА в Німеччині.

ДМИТРО ЛЕНЧОВСЬКИЙ
*16. XI. 1924 – +12. XI. 1995

Трудний був життєвий шлях покійного. Народився в селі Раковець Івано-Франківської області, над Дністром. Ще немовлям став сиротою, втративши батька. Вивезений на роботу до Німеччини, назавжди втратив контакт з рідним селом. Зарання виказав здібності до ремесла, працював у різних званнях, за останній час електрозварником.

До Австралії приїхав у 1950 р. і був приділений зразу на роботу у стейті Вікторія. Вкротці переноситься до північно-центрального Квінсленду і працює при вирубанні цукрової тростини у лісовій індустрії.

В половині 1950-их років поселюється у Брізбені, включається у церковне й громадське життя української спільноти. Довгі роки був членом Управи Української Громади Квінсленду. Співав у громадському хорі. Жертвував, працював фахівцем при розбудові Народного Дому і при нагоді різних ремонтів громадських і церковних будинків. Любив молодь і включився в працю Пласту. Заслужився організатором пластових таборів і юнацьких мандрівок та як інструктор практичного пластування.

Над усе здобув собі визнання усіх, хто його знав, як щедрий жертводавець і меценат на потребу українського громадського і церковного життя і на наукові установи.

Останні роки покійного проходили в тіні тяжкої недуги. Нещасливий автомобільний випадок загострив у нього стан паралічу. Мало допомогли складні операції. Стан його здоров'я погіршувався.

В неділю, повернувшись із церкви, де востаннє отримав тайну св. Причастя, тільки-но переступив поріг, як важкий серцевий припадок закінчив його життя.

В житті залишився неодруженим, але здобув приятелів, друзів і шанувальників, які відпровадили його в далеку мандрівку "на вічну ватру".

Згідно зі своїм життєвим принципом свою спадщину, з просторою хатою, залишив покійний Дмитро на добродійні цілі, із головним призначенням на Українську Греко-Католицьку Церкву в Україні.

Був передплатником "Вістей Комбатанта" й щедрим жертводавцем на пресовий фонд журналу.

ПЕТРО ОНИСЬКІВ
(Прихильник дивізійників)
*10.VII. 1911 – +20. XII.1995

Петро Ониськів народився в м. Тернополі. Він відбув службу у польському війську, а після приходу більшовиків, його забрали до Червоної армії, в котрій застала його війна. Він щасливо повернувся додому й деякий час жив під німецькою окупацією, але з повторним наближенням совєтський військ залишив рідні землі та виїхав до Австрії, де перебував до закінчення війни.

У 1948 році в перших групах виїхав до Канади, де працював в Ц.П.Р. В м.

Калґарах у Канаді прожив весь час аж до своєї смерти.

Покійний був доброї вдачі, охочий помагати кожному в потребі, зокрема своїй церкві та українським організаціям, останньо багато часу присвятив "Домові молоді".

Залишив у жалобі брата Володимира з дружиною Іванкою.

Увечорі 22 грудня 1995 о. парох Антін Тарасенко відправив парастас, а вранці 23 грудня – Службу Божу й похорон. Співав хор "Сурма" під керівництвом Е. Сакундяка.

Своєю численною участю калґарська громада прощала ще одного члена. Господарем поминального обіду був Володимир Кузьмин. Про покійного говорили брат Володимир і господар.

В. П.

РОСТИСЛАВ ДЕНИС ПЕТРІВ
*14.VIII. 1923 +13. XI. 1995

Уродженець Львова ходив до народної школи ім. Шашкевича, де батьки його вчителювали. Згодом навчався у Філії Академічної гімназії, а з приходом більшовиків почав студіювати медицину.

В липні 1943 року разом із старшим братом Ярославом і молодшим Святославом вступили в лави Української дивізії "Галичина".

Рекрутський вишкіл пройшов у 1-ій сотні в Гайделяґрі, а підстаршинський – у Радольфцелю.

В липні 1944 року брав участь у боях під Бродами, а по повороті до Нойгамеру служив у курені Вільднера на Словаччині і Словенії, де був поранений і попав у полон комуністичних партизан Тіта. У полоні страшно побили його – до втрати пам'яти.

Звільнений у 1947 році поїхав до Англійської зони в Німеччині. У 1953 році віднайшов свого брата Святослава, який із Словаччини перейшов до краю, до УПА.

Заслужений і засланий на Сибір, де карався 18 років. Звільнений, переїхав до Дрогобича, де у 1988 році помер.

Старший брат Ярослав, старшина військової адміністрації в УД, помер у Торонті в 1960 році, а мати – у 1971 році.

Ростислав, від 1988 року на емеритурі, в червні 1995 року з шкільним другом Зенком відвідали рідні сторони в Україні, в тому й дивізійний музей при школі ім. М. Шашкевича. Думав ще раз туди поїхати, але смерть перекреслила всі його пляни.

Залишив дружину Фріду і родину старшого брата Ярослава в Канаді.

ЗенКо

СПИСОК ПОБРАТИМІВ - ЧЛЕНІВ ЛЬВІВСЬКОЇ СТАНИЦІ БРАТСТВА КОЛИШНІХ ВОЯКІВ1-УД УНА, ЯКІ ВІДІЙШЛИ ВІД НАС У ВІЧНІСТЬ В 1994 РОЦІ

1. ВУЇВ Михайло, стрілець, 1910 року, 5. 01. 1994 р., м. Червоноград
2. КАЛАНДЯК Володимир, підстаршина, 1913 року, 15. 01. 1994 р., м. Львів
3. ЦЮРА Іван, стрілець, 1923 року, 3. 03. 1994 р., м. Сокаль
4. ГЛУХОВСЬКИЙ Євген, стрілець, 1921 року, 7. 03. 1994 р., м. Стрий
5. МІЩУК Іван, стрілець, 1925 року, 28. 03. 1994 р., м. Янів
6. ГОРОДЕЦЬКИЙ Юліян, стрілець, 1925 року, 10. 04. 1994 р., м. Дрогобич
7. ЛЕСІВ Орест, стрілець, 1923 року, 4. 05. 1994 р., с. Довге, Стрийського р-ну
8. ГОРЯЧИЙ Ярослав, стрілець, 1924 року, 18. 06. 1994 р., м. Бібрка
9. МАЛАЧЕВСЬКИЙ Михайло, стрілець, 1925 року, 18. 06. 1994 р., м. Винники
10. ГНАТІВ Роман, стрілець, 1926 року, 9. 08. 1994 р., м. Львів
11. МАЛКО Орест, стрілець, 1923 року, 3. 09. 1994 р., м. Львів
12. ЧОРНЕНЬКИЙ Михайло, стрілець, 1922 року, 6. 05. 1994 року, м. Городок
13. КУШНІР Григорій, стрілець, 1919 року, 26. 08. 1994 р., м. Червоноград
14. ГАВАЛЕВИЧ Степан, стрілець, 1924 року, 26. 09. 1994 р., м. Львів
15. ТОКАЙ Степан, стрілець, 1921 року, 23. 08. 1994 р., м. Червоноград
16. ПУШКАР Василь, стрілець, 1925 року, 3. 12. 1994 р., м. Дрогобич
17. МІЩУК Остап, підстаршина, 1923 року, 28. 09. 1994 р., м. Сокаль

ВІЧНА ПАМ'ЯТЬ ДОРОГИМ НАШИМ ПОБРАТИМАМ ПО ЗБРОЇ!

Михайло Бендина
Голова львівської станиці Братства

"Brody-Lew" Inc., Brotherhood

БРАТСТВО ОХОРОНИ ВОЄННИХ МОГИЛ

P.O. Box 261, COOPER STATION
NEW YORK, N.Y. 10276

Пожертви на потреби Братства "Броди-Лев" з нагоди похорону сл. п. Сильвестра Пігуляка на опіку над могилами наших друзів в Італії:

Оксана, Таня, Аніза Кравс	100 дол.
Михайло і Єлисавета Кавець	25 дол.
Богдан і Оля Дем'янчук	20 дол.
Д-р М. і Л. Мичковські	20 дол.
Орест і Марійка Небеш	20 дол.
Петро Твардовський	20 дол.
Д-р Чернів	10 дол.
Дмитро Басалик	10 дол.
Разом	**225 дол.**

Із листів до редакції

Філядельфія, 15-го червня 1995 р.

До Хвальної Редакції "Вістей Комбатанта"

Торонто, Канада

Дорогі побратими!

З великою приємністю все читаю "Вісті Комбатанта", цей справді гарний і змістом цікавий журнал, якого я також з гордістю був роками кольпортером.

Однак хочу звернути увагу на статтю "Дивізійники у Філядельфії" поміщену в числі 1. 1995 р., яка, на мою думку і багато більше тут з нас так думає, є для Станиці Братства у Філядельфії недоцільна, радше шкідлива й образлива.

Цього роду допис нічого доброго не дає, хіба що обнижує рівень журналу та викликує негодування у членів Станиці. Написана стаття є нетактовна, не до теми, самопохвальна й тенденційна. "Ест модус ін ребус" – у всьому є мірка.

Уважаю, що стиль і зміст статті "Дивізійники у Філядельфії" не з компліментарним для нашої Станиці й навряд чи є матеріялом до архівів Братства.

Остаюся з братським привітом

Михайло Білик

Член Управи Станиці Братства у Філядельфії.

***

І справді ветерани національно-визвольної боротьби за незалежність України "не вмерли". Вони говорять до нас у своїх героїзмі, патріотизмі й хоробрих козацько-спартанських ділах на полі бою.

Вічна Пам'ять Ветеранам 1-ої УД УНА!

Вельмишановний Пане Адміністраторе!

With great pride, I received and read your 20 Nov 95 letter.

I enclose a 60 dollar cheque for subscription to Visti Kombantanta and the press fund.

As requested I will briefly tell you about myself.

Our family roots are from Terebovlja, in Halychyna. I was born in Fort Erie, Ontario. Though born in Fort Erie, most of my childhood was in Buffalo, New York.

I entered the United States Army Special Forces (the Green Berets) in 1973. Since then, I have served in freedom's cause around the world to include the former Soviet Union, El Salvador, Southeast Asia, Korea, and Southwest Asia.

Special Forces is an elite Army unit that operates across the continuum of unconventional warfare: guerrilla warfare, counterinsurgency operations, strategic reconnaissance, direct action, foreign internal defense, and intelligence.

I am now a sergeant major. Sergeant major is the United States Army's highest noncommissioned officer rank. I am attending the Sergeant Major Academy and will graduate in May 1996.

As a Ukrainian-American service member, I feel responsible to represent, to the best of my ability, our great Ukrainian military heritage and our unequaled dedication to liberty and democracy.

The lofty battlefield deeds, valor, and high military skill of 1st Division, UNA, soldiers are an undying shining example, standard, and inspiration to all soldiers of Ukrainian heritage.

Козацькому роду нема переводу!

З воящьким привітом.

2-го грудня 95 р. *Данило Заходи*

***

Дня 14. XII. 1995 р.

Шановні Друзі!

Разом з чеком на 30 дол. посилаю світлину з привітом: "Побратимам-дивізійникам" від відродженого запорозького Козацтва.

"Побратимам-дивізійникам від Відродженого Запорозького козацтва, Херсонський Кіш". Олекса Паталах (перший зліва) - писар Війська Запорозького Низового

Пишу допис про мою зустріч з херсонськими запорожцями і про пам'ятки/пам'ятники козацької слави в Херсонському Краю.

Бажаю Вам всім всього добра, а також Веселих Свят і Щасливого Нового Року.

Ваш Атанас Кобрин.

(Закінчення із стор. 1)

СПОМИНИ:

УКРАЇНЦІ ПОЗА МЕЖАМИ БАТЬКІВЩИНИ

ОГЛЯДИ, РЕЦЕНЗІЇ

З ДІЯЛЬНОСТИ ВЕТЕРАНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Ціна: $7.00